8554 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I grupa
Cena 200 lir
Leto XXXIII. Št. 216 (9824)
TRST, sobota, 17. septembra 1977

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

NEZASLIŠAN NASTOP BIVŠEGA MINISTRSKEGA PREDSEDNIKA

Rumor v Catanzaru šest ur ponavljal «ne spominjam se» in «ni mi znano»

S svojo pozabljivostjo je izzval reakcijo javnega tožilca, ki je zahteval zapisnik obravnave za morebitni sodni postopek zaradi lažnega pričevanja - Zagari: O zadevi Giannettini sem poročal Rumorju v oktobru 1973

CATANZARO — «Uradno zahtevam zapisnik današnje in včerajšnje obravnave, za morebitni sodni postopek zaradi lažnega pričevanja.» Te besede javnega tožilca so eksplodirale kot bomba sredi včerajšnje obravnave na procesu zaradi pokola v Kmečki banki, potem ko je bivši ministrski predsednik Mariano Rumor dobro uro obsipal sodni zbor, javnega tožilca, odvetnike in občinstvo z «ne spominjam se», «ni mi znano», «pozabil sem» in s svojim nastopom izzval ogorčene proteste vseh prisotnih, saj so v Rumorjevih besedah vsaj delno videli potrditev Montesqueujevega reka: «Ko politika pride v sodno dvorano, jo pravica zapušča.»

Rumor, zagorel in nasmejan, v svetloplavi poletni obleki in s pisano kravato, je že od vsega začetka razburil poslušalce z uvodno izjavo: «Potrjujem, da se ne spominjam morebitnega sestanka v palači Chigi, na katerem naj bi razpravljali, ali naj potrdimo sodniku vezi med časnikarjem Guidom Giannettinijem in obveščevalno službo SID. Pozneje

Bivši pravosodni minister Mario Zagari

sem o tem morebitnem sestanku bral v časnikih in zato sem se pozanimal pri svojih sodelavcih, ki pa so mi potrdili, da sestanka ni bilo. Bivši minister Zagari mi je pred nedavnim rekel, da je govoril z menoj o vprašanju Giannettini, vendar, žal, se tudi tega razgovora ne spominjam.»

Odv. Tarsitano (Valpredov branilec) je s krikom preglasil bivšega ministrskega predsednika: «Tako vedenje je nezaslišano...» In že je bil ogenj v strehi. Predsednik sodnega zbora je le s težavo pomiril razburjene odvetnike, ki so vseprek kričali zoper demokrščanskega veljaka. Le-ta pa se je še naprej nepridzeto smehljal in ponavljal: «Ne spominjam se.»

Ofenziva odvetnikov se je začela takoj. Pecorella (zastopnik prizadete stranke) se je lotil problematike kar naravnost: «Kdaj ste zvedeli za problem Giannettini?»

Rumor: «Ob branju Andreottijevega intervjuja z urednikom tednika «Mondo». Pecorella ne odneha, Rumor pa se mu izmika, češ da je imel tedaj (poleti 1973. leta) dela vrh glave z vladno krizo in zato ni posvetil velike pozornosti Andreottijevim izjavam. Ga je vprašal vsaj kdaj za pojasnila? Ne. Spominja se, da ga je nekoč Andreotti vprašal, če kaj ve o morebitnem sestanku, osebno pa ni imel za potrebno, da bi zadevo poglobil. In zakaj ni zahteval od lista popravka? Ni se mu zdelo potrebno, ker naj bi popravek zahteval Andreotti...

Pecorella: «Popravek ni bil nikoli objavljen. In tudi v parlamentu ni nihče demantiral trditve. Ste vsaj razpravljali med vladno sejo o izjavi, ki jo je Andreotti prebral parlamentu?»

Rumor: «Ne spominjam se.»

Ob odgovoru odvetniki znova ogorčeno reagirajo, protestirajo, kričijo, grozijo. Poseže celo predsednik Scuteri: «Ali se res ne spominjate ničesar?»

«Potrudil sem se, vendar če bi trdil, da se spominjam, bi lagal.»

Na vrsti je javni tožilec. Ker ga bivši ministrski predsednik skuša prepričati, da je šele pred nekaj meseci zvedel, da mu nekateri očitajo, da je predsedoval vladnemu sestanku, na katerem naj bi sklenili prikriti sodniku resnico o Giannettiniju, dr. Lombardi seže po besedilu Andreottijevega intervjuja in prebere stavek, s katerim je predsednik vlade označil srečanje za «dejansko izkrivljanje resnice, za hudo napako». Javni tožilec na kratko obnovi dogodke, poudari, da je v tistem času Andreottijevi vladi sledila Rumorjeva in ker je absurdno misliti, da je bila izjava ostra samokritika, je očitno, da je Andreotti krivil svojega naslednika. Toda demokrščanski veljak se ne vda: «Nisem mislil, da je cikal name.»

In ko bivši ministrski predsednik vztraja tudi, da se ne spominja, ali mu je tedanji pravosodni minister Zagari namignil na vprašanje Giannettinija, poči bomba: dr. Lombardi zahteva zapisnik obravnave za morebitni sodni postopek zaradi lažnega pričevanja.

Sklep je dokaj očitno opomin in grožnja Rumorju, ki pa trmoglavo vztraja: Ne spominjam se. Ni bil obveščen o sestanku, na katerem so vojaški poveljniki sklenili, naj vlada ne odgovori sodstvu, ali je bil Giannettini vohun SID, pa čeprav mu odv. Calvi prebere zadevna soglasna pričevanja gen. Micelija, gen. Alemanna in adm. Henkeja. In na odvetnikovo opazko, češ «ali lažejo častniki, ali pa lažejo politiki» Rumor, kot pred njim Andreotti, ustreli proti Tanassiju: «višja politična instanca» v vojaškem žargonu pomeni ministrstvo, seveda obrambno. In končno se ne spominja, če se je po pogrebu žrtev bombnega atentata udeležil na prefekturi sestanka s preiskovalci, ve le, da je bil v Milanu.

Obravnava se začne s kratkim zaslišavanjem bivšega notranjega ministra Paola Emilia Tavianija. O srečanju na najvišji ravni ne ve ničesar, ker je bil julija 1973. leta bolan in zato se ni mogel udeležiti nobene vladne seje. «Poudarjam pa — pripomni pred odhodom — da se je ni udeležil niti noben predstavnik notranjega ministrstva.»

Vrsta je na bivšem obrambnem ministru, socialistu Mariu Zagariju. Tudi on ne ve ničesar o vladnem sestanku (tedaj ni bil sploh minister), vendar po objavi Andreottijevega intervjuja «sem sporočil tedanjemu obrambnemu ministru, da sem se tudi osebno kot pravosodni minister ukvarjal z vprašanjem, ali je umestno prikriti z vojaško tajnostjo dejstvo, da je bil Giannettini vohun SID». Še bolj zanimiva je Zagarijeva razlaga pojma «ukvarjati se». «Preiskovalni sodnik D'Ambrosio in glavni pravdnik Paulesu sta se obrnila name, da bi dobila odgovor na to ključno vprašanje. Komaj sem dobil gradivo, sem se napotil k predsedniku Rumorju ter ga seznanil s problemom. Pokazal sem mu dokumente, ki jih je pazljivo prebral, in poudaril, da po mojem mnenju ne bi šlo utesnjevati dela preiskovalcev z vojaško in politično tajnostjo. Ob koncu sem prosil predsednika, naj posreduje pri obrambnem ministru.»

Zagari je bil pri Rumorju v oktobru 1973. leta. V četrtek je Andreotti poudaril, da mu je leto pozneje med razpravo v parlamentu Rumor zagotovil, da mu ni nihče prej namignil na vprašanje «agenta Z».

Ura je 12 čez, ko bivši ministrski predsednik sede pred sodni zbor. Začenja se «show» pozabljivosti, ki bo trajal dobrih šest ur. «Če s tolikšno lahkomiselnostjo rešujejo tako koćljive probleme, ki zadevajo etiko državnika — poudarja v današnjem uvodniku socialistično glasilo «Avanti» — si lahko mislimo, kako upravljajo gospodarstvo, ki zadeva tudi gmotne interese.» (vt)

Rumor pred catanzarskimi sodniki (Telefoto ANSA)

OBISK PODPREDSEDNIKA JUGOSLOVANSKE VLADE

ANDREOTTI JE POTRDIL ŠEFERJU NAKLONJENOST ITALIJE DO SFRJ

S kmetijskim ministrom Marcoro se je pogovarjal o razširitvi izmenjave krme, živine in tehnologije - Znižana cestnina za italijanske prevoznike na slovenskih cestah, ki vodijo v Trst

RIM — Delovni obisk podpredsednika jugoslovanske vlade v Italiji se bliža koncu. Po dolgi vrsti pogovorov, ki so prvenstveno zadevali gospodarsko sodelovanje na posameznih področjih industrije, kmetijstva, zunanje trgovine in denarništva se je Beriislav Šefer včeraj pozno popoldne srečal s predsednikom italijanske vlade Giuliom Andreottijem. Srečanja sta se udeležila tudi jugoslovanski veleposlanik v Rimu Jović in diplomatski svetnik predsednika italijanske vlade La Rocca.

Pogovor je bil kratek, toda prisrčen, zadeval pa je predvsem znano gospodarsko problematiko v odnosih med Italijo, EGS in Jugoslavijo ter vprašanja, ki so povezana z izvajanjem osimskega sporazuma. Andreotti je Šeferju zagotovil, da bo Italija posredovala pri EGS z namenom, da se Jugoslaviji zadosti, ko izraža željo po izboljšanju odnosov z državami skupnosti.

Andreotti je potrdil, da lahko na poti izvajanja osimskega sporazuma Jugoslavija vedno računa na privilegirane odnose z Italijo.

Šefer pa je poudaril zahtevo, naj izboljšanju političnega vzdušja v odnosih z Evropsko gospodarsko skupnostjo sledi še izboljšanje gospodarskih stikov. Šefer je Andreottiju potrdil zadovoljstvo jugoslovanske delegacije za razumevanje, ki ga Italija kaže v tem dialogu.

V jutranjih urah se je podpredsednik ZIS SFRJ srečal tudi s kmetijskim ministrom Marcoro, s katerim je je pogovarjal o rezultatih obojestranske izmenjave kmetijskih pridelkov, krme in živine. Tu je Šefer poudaril mnenje, da bi morala EGS pregledati in revidirati svoje poglede na sodelovanje med sicer omejeno izmenjavo med Italijo in Jugoslavijo, ki je že tradicionalna. Gre predvsem za jugoslovanski izvoz koruze in živine. Šefer je Marcoro opozoril tudi na odprto možnost jugoslovanskega izvoza določenih količin dragocenega tobaka, ki bi v ničemer ne konkuriral italijanski tobačni proizvodnji.

Med pogovori je nadalje prišla do izraza potreba po izmenjavi informacij o tehnoloških dosežkih na področju kmetijstva, o čemer se bo še posebej pogovarjala mešana italijansko - jugoslovanska komisija.

Marcora je Šeferju zagotovil, da italijanska vlada meni, da se koristi Italije in SFRJ na tem področju dopolnjujejo. To bo mogoče še izkoristiti, če bo Jugoslavija potrdila obstoječi preferencialni režim (kot primer je navedel izvoz goveda) in pri tem izkoristila svoj položaj sredozemske države v razvoju.

Pozitivno reakcijo je medtem v italijanskih gospodarskih krogih izzvala vest, ki prihaja iz parlamenta, čeprav ni neposredno povezana z obiskom podpredsednika jugoslovanske vlade.

Podtajnik v ministrstvu za zunanje zadeve Radi je namreč v poslanski zbornici odgovoril na vprašanje, ki je izzvalo določeno nezadovoljstvo v prejšnjih mesecih, odkar je Jugoslavija določila za prevoz blaga od avstrijske meje preko Slovenije do Trsta. Radi je povedal, da je zaskrbljenost italijanskih prevoznikov predočil jugoslovanskim oblastem po diplomatski poti in da so po zapletenih pogajanjih dosegli sporazum o znižanju dajatev za tovrstne prevoze. Tako bo Jugoslavija potrdila tudi prihodnje leto 200 dovoljenj stalnim prevoznikom. Začenši s prvim oktobrom letos pa bodo italijanski prevozniki plačevali cestnino v višini 0,138 dinarja za vsako tono in za vsak kilometer, oziroma 68 dinarjev za tranzit praznega tovornjaka in 34 dinarjev za prikolice. (st.s.)

Tito obiške Portugalsko

BEOGRAD — V beograjskih diplomatskih krogih se je zvedelo — kot poroča agencija ANSA — da bo jugoslovanski predsednik Tito kmalu uradno obiskal Portugalsko. To bo prvo srečanje na najvišji ravni med obema državama, ki sta navezali diplomatske stike pred dvema letoma, kmalu po padcu fašističnega režima.

Po neuradnih vesteh naj bi si predsednik Tito po uradnem obisku v Franciji od 12. do 14. oktobra privoščil kratek oddih v slikoviti dolini reke Loire, znani po srednjeveških gradovih, nakar naj bi odšel v Lizbono.

Shod «avtonomistov»: bo v Bologni mogoče ohraniti javni red?

BOLOGNA — Skupščina «gibanja», kakor sami sebe imenujejo pristaši «avtonomistov» in LC, se pravi organizatorjev «srečanja proti zatiranju», je uradno izrazila svoje zadovoljstvo za glavnino zagotovil, ki jih je prejela od krajevnih oblasti emiljskega glavnega mesta pred manifestacijo, na kateri (tako pravijo) bo zbranih kakih 20 tisoč mladincev iz Italije in drugih evropskih držav.

Toda «gibanju» ni niti sedaj dovolj. Tako so zahtevali nova pogajanja, ker občinska uprava noče dati «avtonomistom» na razpolago glavnega mestnega trga tudi v nedeljo. Utemeljitev občinskih oblasti je znana: tega dne je na glavnem trgu pred baziliko zaključni dan evharističnega kongresa in se bo v mestnem središču zbrala velika množica vernikov. Bolonjski levičarski odbor pri tem poudarja, da mora zagotoviti svobodo vsem in ne samo udeležencem «srečanja». «Avtonomisti» pa so drugačnega mnenja. Zahtevajo torej glavni trg in še nekaj mestnih dvoran, poleg tega pa pravijo, da jim morajo zadruge CAMST «Coop» in lastniki javnih lokalov zagotoviti dnevno vsaj dvajset tisoč večerij in kosil «po politični ceni». Levičarska zadruga CAMST je že sporočila, da se je pripravljena pogovarjati z organizatorji srečanja, če so ti pripravljeni na razgovore.

Prav tako je odgovorilo združenje pekov, ki zagotavlja, da v dneh srečanja ne bo zmanjkalo kruha in drugega peciva.

Pač pa je občinski odbor zvečer poudaril, da ne namerava več popuščati. S svojimi ponudbami je organizatorjem omogočil, da se bo srečanje odvijalo nemoteno in brez problemov, za javni red in drugo pa naj poskrbi državna oblast.

Bolonjski prefekt Padalino je s tem v zvezi dejal, da podpira sklene krajevnih oblasti, ki so omogočile demokratičen potek srečanja. Če pa bodo «avtonomisti» izzvali nasilje bo, kot prefekt, ki je zadolžen za ohranitev javnega reda, prisiljen posegi. V ta namen razpolaga tudi s sredstvi, saj je v Bologni trenutno koncentriranih nad pet tisoč agentov in karabinjerjev. Padalino je pri tem ponovil, da policija v Bologni ne bo zatirala «srečanja», pač pa hoče zagotoviti njegov nemoten in «miren» potek, obenem pa namerava zajamčiti bolonjskemu prebivalstvu strpno in mirno vzdušje v dneh manifestacij «avtonomistov».

Bolonjska federacija socialistične stranke je v zvezi s skorajšnjim srečanjem «avtonomistov» napovedala, da bo odprla prostore vseh svojih sekcij, ki bodo na razpolago za srečanja in razprave. (st.s.)

BOGOTA' — V Kolumbiji se polagoma vrača mir po nedavnih incidentih, ki so terjali po uradnih podatkih šestnajst smrtnih žrtev med demonstranti. Policija jih je ubila med neredi, ki so nastali med splošno stavko za zvišanje osebnih dohodkov. Včeraj je vlada oklicala policijsko uro, ni pa še znano, ali bo ukrep trajen.

GALLONIJEVA POSVETOVANJA SE NADALJUJEJO

ŠELE PRIHODNJI TEDEN DOKONČNI SKLEP O USODI VLADE IN MINISTRA LATTANZIA

Socialdemokrati in republikanci bi želeli vladno krizo in sestavo nove koalicijske vlade - Napetost v demokrščanskih vrstah - Fanfanijevi predvolilni pozivi

RIM — Vladna preosnova, kriza ali odstop Lattanzia? Vsak dan bolj verjetno je, da bo končno prevladala zadnja rešitev, ki bi med vsemi utegnila povzročiti najmanj škode in najmanj pretresov v že tako zrahljanih odnosih med strankami, ki podpirajo Andreottijevo vlado.

In dejansko tako komunisti kot socialisti menijo, da bi bila z odstopom obrambnega ministra zadeva zaenkrat rešena, brez posledic za vlado in za «politični okvir». Nasprotnega mnenja pa so vmesne, manjše stranke, ki skušajo izkoristiti zadevo Lattanzio, da bi obrnile stvari v lastno korist. Gotovo ni naključje, da so prav včeraj povlekli na javnišji ravni ne ve ničesar, ker je bil julija 1973. leta bolan in zato se ni mogel udeležiti nobene vladne seje. «Poudarjam pa — pripomni pred odhodom — da se je ni udeležil niti noben predstavnik loni, ki vodi posvetovanja z ostalimi strankami o primeru Lattanzio, je moral ugotoviti, da obstajajo nasprotujoče si težnje. Namestnik tajnika PSDI Longo mu je na primer vljudno, toda odločno povedal, da odstop ministra Lattanzia v tem trenutku ne zadostuje več in da mora vsa vlada odstopiti. Istega mnenja so tudi republikanci, ki so dali vedeti, da bi podprli morebitno parlamentarno pobudo KPI in PSI, s katero bi prisilili Lattanzia k odstopu, toda z motivacijo, da bi morali zamenjati ne samo enega ministra, ampak celotno vlado.

Skratka, manjše stranke postajajo čedalje bolj glasne, njihovo nezadovoljstvo pa bi utegnilo biti usodno za življenje vlade, ko bi zadeva Lattanzio ne našla pravočasno rešitve. Stvari bi se utegnile še bolj zaplesti, če bi se pokazalo, da je res to, o čemer se v Rimu vztrajno govori: da namreč Lattanzio ni več pripravljen odstopiti, potem ko je spočetka baje sam ponudil Andreottiju odstop. Očitno mu je nekdo svetoval, naj se ne pusti kar tako potisniti ob stran.

Vsekakor tudi te govorice pričajo, da znotraj KD temperatura raste. Poleg problema obrambnega ministra, ki resno ogroža stabilnost Andreottijeve vlade, razburkata demokrščanske vode še dva sorazmerno dolgoročna problema: strankin kongres z zamenjavo tajnika (skoraj gotovo je, da Zaccagnini ne bo hotel ostati na svojem mestu) in izbira kandidata za predsednika republike. Da bi bila mera polna, pa so tu še novembrske volitve in izbira volilne strategije. Rezultat vsega tega je, da se v KD karte nenehno mešajo, da se ustvarjajo in rušijo zavezništva, skratka, da se položaj z bliskovito naglico spreminja.

Nekoliko razjasnitve, vsaj kar se tiče primera Lattanzia, bi moral prinesti prihodnji ponedeljek, ko bo Galloni imel razgovore s komunisti in s socialisti ter s tem zaključil posvetovanja. Naslednjega dne, v torek, se bo najprej sestalo vodstvo parlamentarne skupine KD, popoldne pa bo na vrsti seja vlade, s čimer bo «primer Lattanzio» na tak ali drugačen način našel svojo rešitev.

Toda kakorkoli naj se zadeva zaključi, je jasno, da se politična temperatura ne bo veliko znižala, saj se vedno kdo najde, ki poskrbi, da bi bil položaj kar se da napet. Mislimo na primer na ministra Bisaglio in na njegov spor z Andreottijem glede prodaje družbe «Condotte», ali pa na včerajšnji poseg predsednika senata Fanfanija. Senator iz Arezza sicer niti z besedico ni omenil polemik v zvezi z ministrom Lattanziom, pač pa je smatral za potrebno, da je v njemu lastnem, dokaj zavitem in hermetičnem slogu opozoril, da je vendarle KD tista, ki ukazuje in odloča, in da bi zato — kot je dal razumeti — veljalo braniti obrambnega ministra in iti v spopad z ostalimi strankami. Fanfani je v svojem govoru večrat uporabil besedo «soočanje», pri tem pa poudaril, da je najbolj potrebno soočanje znotraj KD, preden bi šli na soočanje s KPI. Kljub temu pa je bil predsednik senata ostro polemičen do kopice sestankov demokrščanskih struj, ki so jih priredili v zadnjih tednih. Zgovoren je bil tudi stavek, da je za soočanje potrebno, da obstajata večina in manjšina, vlada in opozicija. In še poziv k jasnosti, ki naj bi preprečila — po mnenju senatorja iz Arezza — da bi se soočanje spremenilo v spopad. Končno pa še volilna kampanja: KD naj jo vodi — je svetoval Fanfani — v znamenju obnovitve tiste hegemonije, ki jo je stranka zgubila pred dvema letoma. Ravno tedaj — naj dodamo — ko je bil tajnik stranke Amintore Fanfani.

CANDIDA CURZI

LONDON — V dveh tednih je uradna obrestna mera v Veliki Britaniji bila znižana za cel odstotek. Prejšnji teden od 7 na 6,5 odst., tokrat pa na 6 odstotkov.

PO PREKINITVI POGAJANJ O SKUPNEM PROGRAMU

Francoska levica pred alternativo: ali sporazum ali poraz na volitvah

Marchais in Fabre v televizijski oddaji potrdila, da so stališča komunistov in radikalcev oddaljena - Težavno Mitterrandovo posredovanje

PARIZ — V pričakovanju obnovitve pogovorov — za sedaj pa še nihče ne ve, ali se bo to zares zgodilo — so v teku napol tajni sestanki med najvidnejšimi predstavniki treh strank francoske levice: komunistične, socialistične in leve radikalne. Francoski tisk posveča na primer pozornost srečanju med tajnikom PS Mitterrandom in bivšim predsednikom levih radikalcev Mauriceom Faurom, še zlasti, ker velja slednji za spretnega in potrpežljivega posredovalca, kakršnega v tem trenutku francoska levica krvavo potrebuje.

Da bo posredovanje težko in zapleteno, zgovorno priča televizijska debata, ki so jo priredili predsnočnjim med voditeljem KPF Georgesom Marchaisom in radikalnim tajnikom Robertom Fabrom: razlike med njima, še zlasti glede gospodarske in socialne politike, so tako velike, da je časnikar, ki je oddajo vodil, pomenljivo zaključil s temi besedami: «Če oba želita zgraditi socializem, potem to hočeta storiti po skrajno različnih poteh in s skrajno različnimi sredstvi».

Jabolko spora je predvsem dilema med zasebno iniciativo in državnim kapitalizmom. Po mnenju radikalcev bi morali črtati iz starega skupnega programa iz leta 1972 odstavek, ki je predvideval možnost, da bi delavci zahtevali od vlade (kateri pripada zadnja odločitev), naj nacionalizira podjetje, v katerem so zaposleni. Temu se upirajo ne samo komunisti, ampak tudi socialisti. Marchais je vsekakor med televizijsko razpravo poudaril, da bi o vsaki novi nacionalizaciji moral na vsak način odločati parlament. Povsem jasno je, da radikalci nasprotujejo tudi znatnemu zdaljšanju seznama podjetij in industrij, ki naj bi jih podržavili: namesto devetih velikih industrijiskih kompleksov, ki jih je predvideval skupni program izpred petih let, predlaga sedaj KPF nacionalizacijo okrog 14.000 podjeti. Na očitek Fabra, da bi to pomenilo konec zasebne pobude v gospodarstvu, je Marchais zavrnil, da je treba zagotoviti ne samo pravico do gospodarske iniciative, ampak tudi pravico do dela in do zaslužka.

Ob koncu televizijske oddaje pa je Marchais toplo pozval sogovornika, naj privoli v obnovitev pogajanj, ni, češ da so tako komunisti kot socialisti pripravljeni to takoj storiti. Fabre je odgovoril, da se bodo radikalci vrnili na pogajanja šele tedaj, ko bodo komunisti zavzeli bolj popustljivo stališče.

Naloga, da uskladi stališča radikalcev in komunistov, pritiče v prvi vrsti Mitterrandu kot voditelju najmočnejše levičarske stranke in kot človeku, ki bo v primeru zmage levice na volitvah prevzel najbolj važne politične odgovornosti. Za sedaj se je odločil za čakanje: šele v ponedeljek se bo sestalo vodstvo njegove stranke, iz katerega naj bi izšel kompromisni predlog. Pri vsem tem pa je zanimivo ugotoviti, da francoski tisk skoraj soglasno izraža pepričanje, da bo mogoče rešiti medsebojne spore, pa čeprav so stališča na prvi pogled tako nezdružljiva.

Vsekakor pa stoji francoska levica pred alternativno: ali sporazum, ali volilni poraz. (tm)

ZADNJA VEST

Ob 1.47 močan potresni sunek v Furlaniji

VIDEM — V Furlaniji so to noč ob 1.47 zabeležili močan potresni sunek, ki je povzročil precejšnjo paniko. Po prvih še ne povsem jasnih poročilih prebivalci Vidma množično zapuščajo svoje domove in se z avtomobili pomikajo na deželo. Verjetno bodo prenočili na odprtem. S potresnega področja zaenkrat ni vesti in ni znano, če je sunek povzročil gmotno škodo ali žrtve.

Sunek so zabeležili tudi v Trstu, Bocnu, Sondriu in drugih mestih.

Zdi se, da je sunek ob 1.47 bil med 7. in 8. stopnjo po Mercallijevi lestvici in da je epicenter bil nekje v gornji Karniji. Ob 2.31 so v Vidmu zabeležili drug, manjši sunek, ki dokazuje, da se je potresna dejavnost obnovila.

SINDIKATI ZAOSTRUJEJO PRITISK PROTI PRIVATIZACIJI TEGA JAVNEGA PODJETJA

PRODAJA DRUŽBE «CONDOTTE»: BESEDO IMA ANDREOTTI

RIM — V ponedeljek bo vodstvo IRI moralo odločati o prodaji družbe «Condotte» zasebnikom, naj bodo to italijansko-ameriški ali samo italijanski kupci. Pri tem pa bo IRI morala vprašati za mnenje ministra za državne soudeležbe Bisaglio, ki je pa že povedal svoje mnenje in sicer, da mora IRI prodati «Condotte» italijanskemu kupcu, ki naj sprejme nase (poleg visoko aktivne «Condotte») tudi pasivno in deficitarno «Immobiliare».

Pritisk sindikalnega gibanja na vlado, naj spoštuje prvotno obvezo, da ne bo dopustila prodaje «Condotte» in da bo «Immobiliare» prešla v roke javnega kapitala, se medtem nadaljuje. Zveza gradbincev je že oklicala dve stavkovni akciji po 4 ure do 10. oktobra, ko je na vrsti srečanje med sindikalisti in zastopstvom vlade (ministroma za delo in javne soudeležbe), «Italstat» (o problemu družbe «Italstrade», ki je gradilo avtoceste in je sedaj na robu propada) in «Immobiliare».

Tajnik FLC Libero je s tem v zvezi ponovil, da zahtevajo sindikati od vlade, naj z jasnimi političnimi sklepi omogočijo novo prisotnost javnega kapitala na področju gradbeništva. Pri tem je poudaril, da ima «Condotte» v predalih naročil za 1.300 milijard javnih del, medtem ko je mogoče družbo «Immobiliare» rešiti s sporazumom med ministrstvom za državne soudeležbe in zadružnim gibanjem. Pred tem pa je treba z zakonom o desetletni gradbeni dejavnosti in zakonom o pravičnih stanarinah opredeliti pogoje, v katerih je lahko nepremičninska podjetnost rentabilna. Tega pa vlada doslej ni storila.

Da bi preprečili, medtem, špekulativni pritisk na borzi pred morebitno prodajo družbe «Condotte» je CONSOB, nadzorni organ nad borznimi operacijami sklenil omejiti borzno dinamiko delnic «Condotte» in «Immobiliare», ki jih bodo lahko prodajali ali kupovali le za gotovino. Sklep velja za nedoločen čas, vendar je predstavnik CONSOB pojasnil, da bi bilo potrebno ugotoviti dejansko vrednost družbe «Condotte», kar pa ni mogoče zgolj s pomočjo računovodskih podatkov. Vrednost «Condotte» je bila namreč določena v višini 16 milijard, a ta številka ne prepriča borznih nadzornikov.

V tej zmešnjavi, ki je rezultat vladne neodločenosti ali, kot je dejal liberalni poslanec Altissimo, dejstvo, da je vlada kakor «orkester brez dirigenta in kjer vsakdo igra po svoje na razglašene strune», se neodločeno gibije še predsednik družbe «Condotte» Corbi. On trdi, da je izpolnil smernice ministra in sicer, da je dokončal pogajanja za prodajo družbe «Condotte» (čemur se sindikati upirajo)

Da gre zgolj za besede in oklevanje pa dokazuje dejstvo, da se je Corbi včeraj pogovarjal najprej s predsednikom IRI Petrillijem, nato pa je šel naravnost k predsedniku vlade Andreottiju v Palačo Chigi, da iz njegovih ust izve, kaj zaboga misli vlada. (st. s.)

GLEDE PODROČJA OKROG ULICE DON BOSCO

Tudi IACP zahteva preklic čudnega deželnega sklepa

Nerazumljive utemeljitve deželnega tehničnega odbora bi prepuščale mesto gradbeni špekulaciji

Sklep deželnega odbora Furlanije - Julijske krajine, ki je 20. julija osvojil negativno mnenje svojega tehničnega organa in je s trileto zamudo zavrnil področni načrt za ljudske gradnje v Ul. Don Bosco na Pončani, kot je bil odločil tržaški občinski svet julija 1974, je vzbudil val ostrih kritik in zahteve po njegovem preklicu ne samo na občini, ampak tudi v sindikalnih in političnih krogih ter v pristojnih javnih ustanovah.

V tem smislu se je izrazil tudi upravni svet Avtonomne ustanove za ljudske hiše tržaške pokrajine, ki je na svoji zadnji seji 14. t.m. izglasoval resolucijo, s katero se obvezuje odločno podpirati napore tržaške občine pri deželni upravi, s katero se obvezuje odločno podpirati napore tržaške občine pri deželni upravi, da odobri področni načrt v Ul. Don Bosco, prispevati k akciji sindikatov in organizacij stanovalcev za rešitev vprašanja sedanjih najemnikov hiš v Ul. Don Bosco ter prirediti, v sodelovanju z občinsko upravo, široko posvetovanje vseh ustanov, uradov in organizacij, ki so kakorkoli pristojne za uresničevanje gradbenega načrta, da se vnaprej odpravijo vsi morebitni pomisleki in ovire.

Argumenti, s katerimi deželni tehnični odbor utemeljuje negativno stališče občinski izbiri so vsaj delno upoštevanja vredni, ko na primer dolžijo občino, da ni predložila organskega programa za ljudske gradnje, da je pri področnem načrtu za Ul. Don Bosco predviden otroški vrtec na zemljišču, ki ga regulacijski načrt predvideva za industrijske dejavnosti, ko poudarja tehnične pomanjkljivosti predloženega načrta. Mnogo manj upravičeno je pa sklicevanje na preveliko finančno breme za pridobitev zemljišč in je sploh vprašljivo, ali spadajo take ocene v pristojnost omenjenega tehničnega organa.

Če bi deželni odbor ne preklical svojega sklepa, bi ne mogli tega tolmačiti drugače, kot da je to znamenje zelo nevarne politično - urbanistične izbire. Namesto usmerjanja, z javno pobudo in pod javnim nadzorstvom, novih ljudskih stanovanjskih gradenj z vsemi potrebnimi javnimi storitvami v mestno središče, bi se z izgovorom na visoke cene zemljišč še nadalje silili ljudski sloji s storitvami neopremljene obrobne gete, z nadaljnjim uničenjem zelenega okolja, in bi načelno prepustili mestno središče gradbeni špekulaciji. Deželni odbor ima prav lahko izbiro: ali na področju Ul. Don Bosco gradi ljudska stanovanja s potrebnimi javnimi storitvami (otroškimi jasli, vrtcem, trgovskim središčem in prostori za družabne dejavnosti) javna ustanova IACP, ali bo zasebna družba «Tergeste», ki se je naravno od vsega začetka uprla izbiri tega področja za ljudske gradnje, gradila na njem, kar bo bolj ustrezalo njenim profitom.

● **Danes in jutri** bo na vrtu barkovljanskega prosvetnega društva festival komunističnega tiska, ki ga prireja barkovljanska sekcija KPI «Mario Matjašič - Milan». Festival se bo danes začel ob 17. uri, ob 19.30 pa bo prof. G. Miccoli govoril o nacizmu «Od Rižarne do Kapplerjevega bega». Sledil bo prikaz diapozitivov o Gramscijevem delu, njegove citate pa bosta recitirala člana SSG Lidija Kozlović in Stojan Colja. Zvečer bo ples. Na razpolago jedača in pijača.

NIŽJA NAKAZILA UNIVERZI

Protesti tržaških političnih krogov

Problemi tržaške univerze so ponovno v jedru hude polemike, ki je nastala zaradi sklepa deželne uprave, da zmanjša nakazila tržaškim fakultetam. Odločitev upravnega sveta tržaške univerze, da ne odobri proračuna za akademsko leto 1977/78, je sprožila plaz solidarnosti skoraj vseh tržaških političnih sil. Zagotovila, dana v deželnem svetu glede razširitve in ovrednotenja tržaške univerze se s tem sklepom teptajo, komunistični in socialistični svetovalci so o tem vložili vprašanji predsedniku deželnega sveta Comelliju, da jim obrazloži razloge tega nezaslišanega sklepa in da ga prekliče in s tem izpolni dane obveze. Vprašanje so vložili tudi komunistični občinski svetovalci tržaškemu županu. Celo svetovalci KD v deželnem svetu so vložili vprašanje za pojasnila ob tem dogodku. Najbolj ostri so pa bili socialdemokrati, ki izjavljajo, da je tako stanje posledica zgrešenega vodenja, ki skrbi samo za Furlanijo in predvsem za Videm, tržaški predstavniki pa pasivno prenašajo ta položaj.

V KONGRESNI DVORANI V GRLJANU

VČERAJ SO SLOVESNO ODPRLI TRŽAŠKE ZDRAVNIŠKE DNEVE

Obravnavana tema je klinična endokrinologija
Pozdravni nagovori - Danes zaključek kongresa

V Grljanu so se včeraj začeli XXXI. tržaški zdravniški dnevi. Otvoritve so se udeležili najvišji predstavniki oblasti, med njimi vladni komisar in prefekt Molinari. Začetni pozdravni nagovor je imel predsednik združenja tržaških zdravnikov in organizacijskega odbora kongresa prof. Elio Belsasso, ki je izrazil zadovoljstvo, da se tržaških dnevov udeležuje toliko uglednih zdravnikov in univerzitetnih docentov. Poudaril je tudi pomembnost letošnje medicinske teme kongresa, to je klinične endokrinologije, ki je med najbolj privlačnimi in zanimivimi polji zdravniške znanosti sploh. Zadnje čase je ta veda napravila velike in odločilne korake, predvsem po zaslugi izpljenega laboratorijskega raziskovanja. Endokrinologija je torej znanost, ki je v nenehnem razvoju in zato je potreba informacij še toliko večja. Po pozdravu prof. Belsassa so spregovorili še rektor tržaške univerze prof. de Ferra, dekan medicinske fakultete prof. Campailla, nato še dr. de Favento, dr. Sossi, občinski odbornik za zdravstvo Zanini in deželni odbornik Romano, ki je tudi uradno odprl kongres. Vodilna nit vseh pozdravnih nagovorov je bila ugotovitev, da se zdravniki pri svojem delu srečujejo z vedno večjimi težavami, ki jih bo treba nujno premostiti in k temu bodo brez dvoma pripomogli tudi tržaški zdravniški dnevi, saj se tu srečujejo zdravniki iz raznih držav, ki si izmenjujejo izkušnje in iščejo nove načine bodočega dela.

Sledilo je še nagrajevanje zaslužnih tržaških zdravnikov, ki so dobili štipendije za izpopolnjevanje v različnih klinikah in univerzah izven Trsta.

Že zjutraj je bila prva okrogla miza, na kateri so razpravljali o nadledvičnih žlezah in poapnenju žil. Uvodno poročilo je imel prof. Biglieri iz San Francisca, dopolnjevali pa so ga priznani znanstveniki, nakar se je razvila diskusija, ki je pripomogla k točnemu razumevanju obravnavane teme.

Popoldan so razpravljali na temo «Paratiroidi in kalcij», moderator je bil prof. L. A. Scuro iz Verone. Po debati so šli vsi udeleženci kongresa v muzej Revoltella, kjer jim je župan inž. Spaccini priredil sprejem.

Danes sta v kongresni dvorani hotela «Adriatico Palace» v Grljanu na sporedu še dve okrogli mizi, ki bosta obravnavali razne aspekte obolenja notranjih žlez. Začetek razprave je predviden za 9. uro.

Z današnjim dnem bo konec tržaških zdravniških dnevov in upati je, da so pripomogli razčistiti zdravnikom prenekatere pojme in prispevati tehten doprinos klinični endokrinologiji.

● **V torek, 20. septembra,** ob 18. uri bo v prostorih zavarovalnice «Generali», Ul. Trento 8, konferenca na temo: «Inflacija in brezposelnost, bolezni našega časa». Predaval bo prof. Libero Lenti.

TRŽAŠKA KNJIGARNA

obvešča cenjene odjemalce, da bodo zaradi šolske sezone njeni prostori odprti tudi ob ponedeljkih do vključno 3. oktobra.

VČERAJ V KOMPRENZORIJU PSIHIATRIČNE BOLNIŠNICE

V glavnem zaključeno delo komisij na kongresu alternativne psihiatrije

Avtonomisti zopet kontestirajo - Danes nastop Daria Foja

«Avtonomisti» so uprizorili ponovno kontestacijo na mednarodnem srečanju alternativne psihiatrije: včeraj popoldne je skupinica kakih 50 mladincev zasedla ravnateljstvo psihiatrične bolnišnice, kjer je tajništvo kongresa, nato pa so se avtonomisti preselili v kinodvorano, kjer se jim je pridružilo še nekaj udeležencev kongresa, večinoma radovedneževev, med njimi mnogo Francozov. Eden se je celo slekel, se povzpel na streho parkiranega avtomobila, izrekel nekaj nerazumljivih stavkov in se nato vrnil v dvorano, kjer je bila v teku skupščina. Avtonomisti so postavili v bistvu dve zahtevi: boj proti represiji z vsem, kar sodi zraven (izpustitev političnih jetnikov na svobodo itd.) ter boj za stanovanje («avtoredukcije» stanarin bi ne smeli več kaznovati in prav tako bi bilo treba dovoliti zasedbo praznih stanovanj). Razprava o teh in o drugih vprašanjih, ki so jih udeleženci sproti postavljali, se je zavlekla v pozne večerne ure.

Včeraj zjutraj se je nadaljevalo zasedanje študijskih komisij. Najbolj živahno je bilo v šotoru, kjer je bila v teku razprava o problemu emarginacije žensk. Živahno, ker so udeleženke najprej odstranile (tudi zgrda, ko je bilo to potrebno) vse moške iz šotora in same pričele z razpravo; uvodno poročilo z naslovom «ženska in norost» je podala Franca Ongaro Basaglia, žena Franca Basaglie.

V Miljah je zasedala komisija o vlogi krajevnih uprav; osnovna tema razprave je bilo soočenje med delom, ki so ga doslej opravili v Arezzu in v Trstu. O tem sta obširno poročala odbornika za psihiatrično skrbstvo pokrajin Arezzo in Trst, Lisi in Panizon, nakar se je razvila razprava, v katero sta med drugim posegla tudi bivši predsednik tržaške pokrajine Zanetti in predsednik pokrajine Ghersi. Še posebno pozornost so posvetili skorajšnji umestitvi pokrajinskega zdravstvenega konzorcija, ki naj bi pomenil pomemben korak k združitvi psihiatrične oskrbe v centrih za umsko zdravje z zdravstveno oskrbo. Vendar pa so mnenja o tem deljena in potrebna bo vsa zavzetost demokratičnih sil, da se končno doseže pravilna reforma zdravstvenih storitev v tržaški pokrajini.

Včeraj so zasedale tudi številne druge komisije, nekatere pa niso zaključile dela, ki se bo tako nadaljevalo danes. Točen program današnjega dne je tako še uganka, kajti predvidena je bila skupščina vseh udeležencev v šotoru, vendar pa bo v šotoru nadaljevala z delom ženska komisija. Vsekakor pa je gotovo, da bo v popoldanskih urah nastopil Dario Fo, ki bo s svojo gledališko skupino uprizoril «Burkaški misterij», vendar nekoliko spremenjen glede na zadnje politične dogodke. Sicer pa se Fo včeraj ni hotel razgovarjati s časnikarji, ker je bil zelo utrujen.

Ob koncu naj še omenimo dogodek, do katerega je prišlo med včerajšnjo oddajo «3 per 3» na tržaškem italijanskem radiu. Pri oddaji sta sodelovala psihiatra Basaglia in Casagrande; obširno sta govorila o trpljenju umskih bolnikov in prav tedaj so jo prekinili, češ da je na sporedu pesem Ornelle Vanoni «Sto male». To je seveda razburilo oba psihiatra, ki sta iz protesta nemudoma zapustila sedež tržaškega radia. Ker je šlo za direkten prenos, so številni Tržačani telefonirali na RAI in izrazili nezadovoljstvo zaradi dogodka.

● **Vodstvo deželne bolniške ustanove** javlja, da je deželni odbor odobril stalež in novo številčno ureditev zdravstvenega in tehničnega osebja z univerzitetno izobrazbo tržaških bolnišnic. To bo med drugim omogočilo tudi uporabo osebja za ambulantne storitve in za službo preventivnega zdravstva.

Danes se v štivanski cerkvici poročita

LIVIO in SANDRA

Obilo sreče v skupnem življenju jima želijo člani kriške mladinske godbe.

S SEMINARJA NA LICEJU «PETRARCA»

Priložnostnih narkomanov je na šolah kar precej

Prof. Semeroni bo danes orisal osebno raziskavo o narkomaniji na tržaških višjih šolah

Danes se na liceju «Petrarca» zaključi 4-dnevni seminar za profesorje višjih šol na problematiko mamil. Zjutraj bo dr. Claudio Semeroni orisal zbranim pedagogom osebno raziskavo o narkomaniji na tržaških višjih šolah.

Poseg prof. Romana Botteghelli-ja na včerajšnjem predavanju je bil zelo konstruktiven in pedagoški. Skušal je nuditi profesorjem smernice, katerih naj bi se poslužili ob pojavljanju narkomanov na šoli. «Važno je pazljivo opazovanje vsake njihove kretnje. Ločujemo narkomane lahkih in težkih mamil, posledice vsakega pa so različne. Zavedati se moramo, da uživalcev težkih mamil na naših šolah ni, kajti preveč so «zaposleni» z vbrizgavanjem v žile psihotropskih snovi. Priložnostnih uživalcev mamil je dosti in prav te moramo spraviti na pravo pot. Spoznamo jih že na prvi pogled: pogled jim je prazen, brez izraza, v dialogu so odsotni, strmijo drugam, so zasanjeni, zamaknjeni, lične mišice so jim negibne, nepremične. Dalje so v večnem strahu, nemirni so, neprespani, zenica jim je ozka (za uživalce opija) ali pretirano razširjena (zaradi trenutnega pomanjkanja opija), opazna je potrtost, pogosta menjava značaja. Vse te značilnosti bi morali pedagogi in starši skrbno opazovati.» Dalje je prof. Botteghelli govoril o izkušnjah v svojem centru pri Sv. Ivanu, kjer s skupino zdravnikov, socialnih delavk in prostovoljcev skuša rešiti mlade iz krempljev te strasti.

Pogoldne pa je prof. Gianfranco Grambassi, član reklamne ustanove «Pubblicità — Progresso» razlagal dosedanje delovanje ter poudaril, da v okviru reklame do sedaj za mamila ni bilo še ničesar napravljenega in še dolgo tudi ne bo, in to predvsem zato, ker se ustanova zaveda, da čim večja informacija obstaja pa čeprav v negativnem smislu, tem bolj se pojav veča.

Resne razmere v Rittmeyerju

V četrtek so se člani pokrajinskih tajništev FIDEL - CISL in FL ELS - CGIL sestali s člani upravnega sveta zavoda za slepe «C. Rittmeyer», da bi se pogovorili o obnovitvi delovne pogodbe, ki je zapadla 30. junija lani.

Sindikati so prve dni letošnjega julija predlagali, da bi tudi za uslužbence omenjenega zavoda veljal vsedržavni dogovor med vlado in sindikati o uslužbencih javnih ustanov, ker je delovni odnos v zavodu «Rittmeyer» urejen na podlagi pogodbe za krajevne ustanove iz leta 1973. Toda predsednik upravnega sveta Scarazzato, ki se je najprej osorno izrazil proti sindikatom, je nato poudaril, da je po njegovem mnenju pravična dosedanja plača na podlagi delovne pogodbe 1973 - 76. Na zahteve sindikatov pa ni znal predlagati drugačne alternative in se je skliceval na deficitarni položaj zavoda ter na deželo, ki ni pripravljena dajati nadaljnjih denarnih prispevkov.

Spričo vztrajanja sindikalnih predstavnikov, pravi tiskovno poročilo pokrajinskih tajništev, da bi se našla kompromisna rešitev upoštevajoč dejanske razmere v zavodu «Rittmeyer», je Scarazzato poudaril popolno zaprtost in je celo namignil na možnost skrčenja števila osebja. Izjavil je tudi, da ne bodo več plačali vsote 100.000 lir, ki jo je upravni svet avtonomno že določil za uslužbence, kot nekakšno podporo in brez nobene zveze z novo delovno pogodbo.

Zaradi vsega tega in spričo resnega položaja zavoda «Rittmeyer», so bile sindikalne organizacije prisiljene prekiniti razgovore, obrnile pa se bodo na krajevne ustanove in politične sile, da se ugodno reši vprašanje osebja in sploh storitev v zavodu «Rittmeyer».

Seja dolinskega občinskega sveta

Odobren obračun finančnega leta 1976

Dolinski občinski svet je na sinočnji redni seji soglasno odobril obračun za finančno leto 1976 in obenem potrdil pregledovalce obračuna za letošnje leto. Finančno leto se je zaključilo z občutnim primanjkljajem nad 260 milijonov lir, kar je v glavnem posledica znatnega dolga pokrajinskemu konzorciju za prevoze. Na seji so razpravljali še o privoljenju družbi Aquila za gradnjo bencinovoda in o hitri cesti. Seja se je precej zavlekla, zato bomo o tem obširneje pisali prihodnjič. Vsekakor je treba opozoriti, da bo glede teh problemov javni sestanek v petek v Ricmanjih.

V. L.

Novo tajništvo sekcije PSI za Rocol in Staro mitnico

Predsinočnjim se je sestalo novoizvoljeno vodstvo sekcije PSI za Rocol in Staro mitnico, ki je ob prisotnosti člana pokrajinskega izvršnega odbora Arnalda Pittonija izvolilo iz svoje srede enotno politično tajništvo. Za sekcijsko tajnico so imenovali Lauro Degrassi, za podtajnika Tullia Maverja, izvršilne naloge so sprejeli še Fabio Petrucco, Livio Benedetti in Eraldo Cecchini. Razpravljali so nato o kandidaturah za rajonske in občinske volitve, med katerimi naj bi upoštevali tudi vključitev neodvisnih in so pregledali nezadovoljive razmere v obeh rajonih, glede na pomanjkanje šolskih prostorov, zelenih površin, javnih storitev in nezadostnega skrbstva za starejše ljudi. Vsa ta vprašanja bodo poglobili na skupščini članov sekcije, ki so jo sklicali za prihodnji četrtek.

OD DANES NA MONTEBELLU

RAZSTAVA «TUTTOZOO»

Živali iz vseh koncev sveta od sesalcev do ptičev in plazilcev

Na velesejemskem razstavišču so v teku zadnje priprave, saj bo danes ob 9. uri otvoritev sejma «Tuttozoo». V dveh paviljonih za skupnih 4.000 kv. m površine se že šopiri na stotine primerkov živali v lepo urejenem okolju. Delavci so včeraj pripravili drevesca, veje, najrazličnejše zelenje in vse, kar je potrebno, da bi se živali čimbolje počutile.

Goste bodo na današnji otvoritvi sprejeli predsednik velesejemske ustanove Faraguna, generalni tajnik Linassi in zoolog ter izvedenec Angelo Lombardi, ki je dal svoj strokovni doprinos za pripravo te razstave. Priznati je treba, da so se prireditelji potrudili, saj so paviljona spremenili v pravo «noetovo barko», ki pa jo lepšajo zelenje in miniaturna jezerca z labodi in plamenjaki. Izbor živali je res čudovit in posrečen; od devetmesečnega tigra, ki ima kljub mladosti spoštljive razsežnosti, do malih levov, gepardov, medvedkov, pum, mladih vrečarjev, lam, merjascev in dveh flegmatičnih dvogrbih kamel, ki sta že prejšnje dni dokazali, da ju vrvež sploh ne zanima in ne moti.

Opičjih vrst bo prav tako precej od šimpanzov, gibonov, javskih makakov do praopic. Živopisani ptičji svet bo nedvomno navduševal staro in mlado, saj bo pravi kalejdoskop barv od najrazličnejših papagajev, tukanov, fazanov, pelikanov, avstralskih nojev in pavov. Marsikoga pa bo zanimal čaroben svet plazilcev, od kač, iguan do nedolžnih želv. Jasno niso pozabili niti na običajne človeške prijatelje psičke in mucke.

Poleg živali bodo razstavljali vse potrebno za njihovo vzdrževanje. Obiskovalci si bodo lahko ogledali tudi posterje iz skoraj vseh živalskih vrtov in slike iz tako imenovanih zoosafarijev. Od teh bodo največji poudarek dali živalskemu vrtu tipa «zoosafari» iz Bussolenga ob Gardskem jezeru. Poleg tega bo tudi ekološki propagandni material, ki bo vabil občinstvo, naj spoštuje in ljubi živali.

Razstavljene živali bodo tudi na prodaj, manjše si bo lahko privoščil marsikdo, večje pa le ustanove ali turistična podjetja, saj v naši bližnji okolici nimamo živalskih vrtov in ekzotičen primerek je lahko uspešna vaba za turiste. Odsvetujejo pa nakup živali iz izključno prestižnih razlogov, kot se povečini dogaja, saj bi v takem primeru žival trpela, ker ji bi manjkalo topline.

Na razstavišču so poskrbeli tudi za ljubitelje fotografskih posnetkov, saj so pripravili ex tempore «Fotosafari». Udeležencem bodo izročili film za barvne diapozitive, ki ga morajo amaterji vrniti pred zaključkom razstave.

Od danes bomo lahko za borih tisoč lir gledali živali iz vseh koncev sveta. Razstava bo odprta do 27. septembra od 9. do 13. in od 14. do 20. ure.

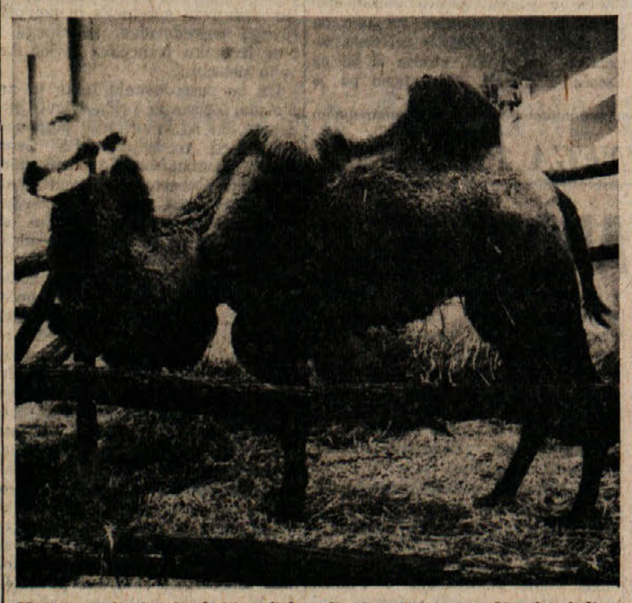

Med razstavljenimi živalmi je tudi dvogrba kamela prava puščavska «ladja»

Drevi koncert v srbskopravoslavni cerkvi

Drevi ob 21. uri bo v srbskopravoslavni cerkvi pel zbor «Le voci bianche della città di Trieste» pod vodstvom prof. Edde Calvano. Tudi ta glasbeni večer je v okviru prireditve «Settembre musicale», ki ga je pripravila tržaška avtonomna turistična in letoviščarska ustanova. Nastopajoči zbor je bil ustanovljen leta 1969 in je dobil priznanja tudi v Jugoslaviji, Avstriji, Švici in Franciji. Zadnje čase ga zaradi kakovostnega petja primerjajo dunajskemu zboru «Wiener Sänger Knaben».

Šolske vesti

Ravnateljstvo državnega znanstvenega liceja «France Prešeren» v Trstu sporoča, da se bo šolsko leto pričelo s šolsko mašo, ki bo dne 20. septembra 1977 ob 8.45 v cerkvi pri Sv. Ivanu. Redni pouk se prične za vse razrede 21. septembra 1977 ob 8. uri.

Ravnateljstvo državnega učiteljišča Anton Martin Slomšek s priključeno vzgojiteljsko šolo v Trstu sporoča, da se bo šolsko leto pričelo s šolsko mašo, ki bo dne 20. septembra 1977 ob 8.45 v cerkvi pri Sv. Ivanu. Redni pouk se prične za vse razrede 21. septembra ob 8. uri.

Ravnateljstvo državne srednje šole «Sv. Cirila in Metoda» z oddeljenimi razredi na Katinari sporoča, da se bo šolsko leto pričelo s šolsko mašo, ki bo dne 20. septembra 1977 ob 8.45 v cerkvi pri Sv. Ivanu in v cerkvi na Katinari. Po maši otroci gredo v šolo.

Ravnateljstvo državnega trgovskega tehničnega zavoda «Žiga Zois» v Trstu obvešča, da začetek šolskega leta 1977/78 bo v torek, 20. septembra 1977 s šolsko mašo v cerkvi sv. Ivana ob 8.45. Začetek pouka bo v sredo 21. septembra 1977 ob 8. uri.

Ravnateljstvo državne srednje šole «Igo Gruden» v Nabrežini sporoča, da bo začetna šolska maša 20.9.1977 ob 9. uri v nabrežinski župni cerkvi. Učenci naj se zberejo pred cerkvijo 5 minut pred pričetkom maše.

Ravnateljstvo državne srednje šole Ivan Cankar sporoča, da bo začetna šolska maša dne 20.9.77 ob 9. uri v cerkvi pri Sv. Jakobu. Po maši bodo dijaki šli v šolo, kjer bodo dobili prva navodila.

Ravnateljstvo slovenske strokovne šole «Galvani» sporoča, da se bo šolsko leto pričelo s šolsko mašo, ki bo dne 20. t.m., ob 9. uri v cerkvi pri Sv. Jakobu. Po maši dijaki gredo v šolo v Ul. Matteotti 12.

Slovenska osnovna šola Dragotin Kette v Trstu sporoča, da se bo šolsko leto pričelo s šolsko mašo, ki bo dne 20. septembra 1977 ob 9. uri v šolskih prostorih.

Ravnateljstvo državne srednje šole Fran Levstik sporoča, da se bo šolsko leto začelo s šolsko mašo, ki bo v cerkvi na Proseku dne, 20. septembra 1977 ob 8.30 in v župni cerkvi v Sv. Križu ob 9. uri. Na Proseku in v Sv. Križu se bo redni pouk začel v sredo, 21. septembra, ob 8. uri.

Ravnateljstvo državne srednje šole Fran Erjavec v Rojanu sporoča, da bo otvoritvena šolska maša za novo šolsko leto 1977/78 v torek, 20.9.77, ob 11. uri v rojanski župni cerkvi. Dijaki se bodo zbrali v razredih ob 10.30 in dobili vsa potrebna navodila.

Didaktično ravnateljstvo pri Sv. Jakobu sporoča, da bodo šolske maše dne 20. septembra kakor sledi: pri Sv. Jakobu ob 9. uri; za šolo «KETTE» ob 9. uri (na šoli); za šolo «ŠIROK» ob 9.30; za šolo «GREGORČIČ» ob 9.30 (na šoli); za šolo ŠKEDENJ ob 17.30.

Srednja šola Srečko Kosovel - Opčine sporoča, da bo začetna šolska maša v torek, 20. t.m., ob 8.30 v župni cerkvi na Opčinah. Dijaki in profesorji naj pridejo naravnost v cerkev, po maši pa v šolo.

Sporočamo, da je šolska maša za osnovno šolo «Oton Župančič», Sv. Ivan, 20. t.m., ob 16. uri. Zbirališče v šoli ob 15.30.

Zadruga NAŠ KRAS

vabi na odprtje razstave slikarja samorastnika

Konrada Peternelja Slovenca

in kiparja

Radomira Boškoviča

ki bo danes ob 20.30 v Kraški galeriji v Velikem Repnu

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

prireja v sredo, 21. septembra 1977, v prostorih NŠK v Ul. sv. Frančiška 20/I ob 19.30 razstavo brkinske slikarke s Prelož

VINKE ZAKRAJŠKOVE

s prireditvijo pod geslom

«BRKINI VABIJO»

Predstavil jo bo **Maks Zadnik,** avtor nagrajene knjige «Istrski odred».

Nastopil bo tudi oktet iz Košane

Vabljeni!

SLOVENSKA SKUPNOST
Sekcija Prosek - Kontovel

vas vabi na

NAŠ PRAZNIK

ki bo jutri, 18. septembra, na Proseku, na zadružnem prostoru «Pri Balancu».

Program:

— Ob 14.30 začetek s sprevodom z narodnimi nošami iz prosvetnega doma k spomeniku in nato na prireditveni prostor.
— Ob 15.00 koncert proseške godbe, nato nastopijo:
— Pevski zbor iz Divače pod vodstvom Edija Raceta
— Ansambel Lojzeta Hledeta iz Števerjana
— Pevski zbor Rupa - Peč pod vodstvom Zdravka Klanjščka
— Folklorno - pevska skupina «Le Comité des traditions Valdotaines» francoske manjšine iz Doline Aoste.
— Govornika: dr. Matevž Grilc, predsednik NSKS, o zadnjih dogodkih na Koroškem — dr. Drago Štoka, deželni svetovalec, o našem političnem položaju.
— Od 20.00 do 24.00 ure prosta zabava z ansamblom Lojzeta Hledeta iz Števerjana.

Preskrbljeno bo za prigrizek in domačo kapljico

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

VABIMO

VAS V VRSTE ČLANOV SAG!
V TA NAMEN ORGANIZIRAMO:

a) RAZGOVOR - AVDICIJO

za vse nove člane — igralke in igralce — gledališča, ki bo v **ponedeljek, 19. septembra 1977, od 18. do 20.30 in v sredo, 21. septembra, ob istem času** v prostorih našega gledališča, Ul. Montecchi 6, IV. nadstropje (stavba «Primorskega dnevnika»).

Na razpis se lahko prijavijo vsi, ki so dopolnili 17. leto starosti in ki želijo posvetiti pretežni del svojega prostega časa gledališču. K vpisu vabimo tudi interesente s podeželja in iz mestne okolice. V ta namen opozarjamo, da je dejavnost gledališča (vaje, grupno delo, razgovori, gostovanja itd.) omejena zvečine na večerne ure in le izjemoma na popoldanski čas.

b) GLEDALIŠKI STUDIO
seminarske oblike

za začetnike oziroma za vse, ki se želijo sistematično ukvarjati z gledališčem.

V studio (gledališko šolo) se lahko vpišejo vsi, ki jih zanima to področje umetnosti, vabljeni pa so predvsem mlajši interesenti (učenci osnovnih, srednjih in višjih šol), ki bodo kasneje lahko bistveno izpolnili kadrovsko sestavo ansambla SAG.

Predmetnik studia - seminarja bomo sestavili v sodelovanju s samimi interesenti in s pomočjo gledaliških strokovnjakov, vsebinsko pa naj bi zaobsegal ta področja gledališke umetnosti: sproščevalne vaje, odrske improvizacije in doživljajski procesi pri ustvarjanju vloge; odrski govor; gib (govorica telesa); izbrana poglavja iz zgodovine gledališča in drame; vodeni ogledi gledaliških in kinematografskih predstav ter debatni gledališki kažipoti.

Kolikor bi se prijavilo več najmlajših (osnovnošolskih in srednješolskih otrok), bi razdelili studio - seminar na dva oddelka.

Namen studia - seminarja je uvesti vse mlade interesente v področje gledališke ustvarjalnosti, nuditi jim zadostno strokovno znanje, ki je podlaga za kasnejše aktivno sprejemanje gledališke umetnosti in oživiti njihov smisel in sposobnosti za organizacijo in animacijo na tem področju kulturnega udejstvovanja in koristne uporabe prostega časa. V ta namen vabimo vse, ki se želijo vpisati v Sagov studio - seminar na informativni sestanek, ki bo **v soboto, 24. septembra 1977, ob 17.30** v prostorih našega gledališča, Ul. Montecchi 6, IV. nadstropje (stavba «Primorskega dnevnika»).

Izkoristite svoj prosti čas v Slovenskem amaterskem gledališču! Igra, zabava, gostovanja in turneje, družabno življenje in še marsikaj prijetnega!

TUTTOZOO 77 17./27. septembra URNIK: 9.-13. / 14.-20.

VSTOPNINA: 1000 LIR (ZNIŽANA 800)
VHOD TRG DE GASPERI 1

PRODAJNA RAZSTAVA ŽIVALI ZA DRUŽBO

Tržaški velesejem

Gledališča

TEATRO STABILE: dramska sezona 1977/78. Osem kuponov za 10 predstav v abonmaju. Vpisovanje abonmajev pri krožkih podjetij, združenj, sindikalnih organizacij in šol. Potrditev fiksnih abonmajev do 30. septembra pri osrednji blagajni v Pasaži Protti 2. Informacije Teatro Stabile tel. 567201.

Kino

Ariston 16.00 «Padre padrone». Paola in Vittoria Tavianija. Omero Antonutti, Saverio Marconi. Barvni film.
Mignon 16.00 «Simbad e l'occhio della tigre». Barvni film.
Nazionale 16.30 «Paperino e C. in vacanza». Walt Disneyeva risanka. Po risanki še «Il levriero picchiatello».
Grattacielo 16.00 «Una donna alla finestra». Romy Schneider, Philippe Noiret, Barvni film.
Excelsior 16.30 «L'inquilina del piano di sopra». Lino Toffolo. Barvni film.
Fenice 16.00 «Airport 77». Barvni film.
Eden 17.00 «Il prossimo uomo». Sean Connery. Barvni film.
Ritz 15.30 «La spia che mi amava». Roger Moore, Barbara Bach, Curt Jurgens. Barvni film.
Filodrammatico 16.00 «Fraulen Kitty». Prepovedan mladini pod 18. letom. Barvni film.
Cristallo 16.00 «Quinto potere». Peter Finch, William Holden, Faye Dunaway. Barvni film.
Aurora 16.30 «Car wash». Prepovedan mladini pod 14. letom. Barvni film.
Capitol 16.30 «Attenti a quei due». Tony Curtis, Roger Moore. Barvni film.
Moderno 16.30 «Il corsaro nero». Bud Spencer, Terence Hill. Barvni film.
Ideale 16.30 «Ai confini della realtà». Znanstvenofantastični barvni film.
Impero 17.00 «E' nata una stella». Barbara Streisand, Chris Christoferson. Barvni film.
Vittorio Veneto 16.30 «L'altra metà del cielo». Monica Vitti, Adriano Celentano». Barvni film.
Astra Zaprto.
Volta (Milje) 17.00 «Non credo a nessuno». Charles Bronson. Barvni film.

Izleti

SPDT prireja jutri, 18. septembra, avtobusni izlet na Grintovec. Vzpon gre mimo koče na Kokrškem sedlu. Za neplanince je možnost vzpona z žičnico na Veliko planino. Odhod avtobusa ob 6.30 izpred sodnijske palače (Foro Ulpiano).

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA S. FILIPPO - ☎ 61-840

TEČAJI VALUT V MILANU
DNE 16. 9. 1977

Ameriški dolar:	debeli	877,50
	drobni	857,—
Funt šterling		1542,—
Švicarski frank		365,50
Francoski frank		177,50
Belgijski frank		24,10
Nemška marka		375,—
Avstrijski šiling		53,20
Kanadski dolar		780,—
Holandski florint		350,—
Danska krona		135,—
Švedska krona		173,—
Norveška krona		152,—
Drahma:	debeli	20,50
	drobni	20,50
Dinar:	debeli	42,—
	drobni	42,—

MENJALNICA vseh tujih valut

Včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 17. septembra
FRANČIŠKA

Sonce vzide ob 6.46 in zatone ob 19.13. — Dolžina dneva 12.27. — Luna vzide ob 11.19 in zatone ob 21.36.

Jutri, NEDELJA, 18. septembra
IRENA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 18,6 stopinje, najnižja 14,7, ob 13. uri 18,6 stopinje, zračni tlak 1012,2 mb ustaljen, vlaga 68-odstotna, nebo pooblačeno, brezvetrje, morje mirno, temperatura morja 20,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 16. septembra 1977 so v Trstu rodili 3 otroci, umrlo pa je 7 oseb.

UMRLI SO: 98-letna Maria Heller vd. Camocino, 80-letna Giovanna Ventura, 88-letna Maria Predonzani, 89-letni Francesco Purich, 50-letni Marcello Vatta, 78-letna Leontina Marcon vd. Devescovi in 70-letna Anna Giuliani vd. Fogar.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)

Trg Oberdan 2, Ul. T. Vecellio 24, Ul. Zorzutti 19, Ul. Bonomea 93.
(od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30)
Trg Cavana 1, Trg Giotti (Sv. Frančišek) 1.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)

Trg Cavana 1, Trg Giotti (Sv. Frančišek) 1.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: telef. št. 732-627.

V predpraznicnih in praznicnih dneh dnevna in nocna služba deluje nepretrgoma do 7. ure dneva po prazniku. To velja za zavarovance INAM, INADEL, ENPAS. Dnevni poziv na telefonski stevilki 68-441, nocni pa na stevilki 732-627.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-114; Božje polje Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

Vljudnostni obisk v Dolini

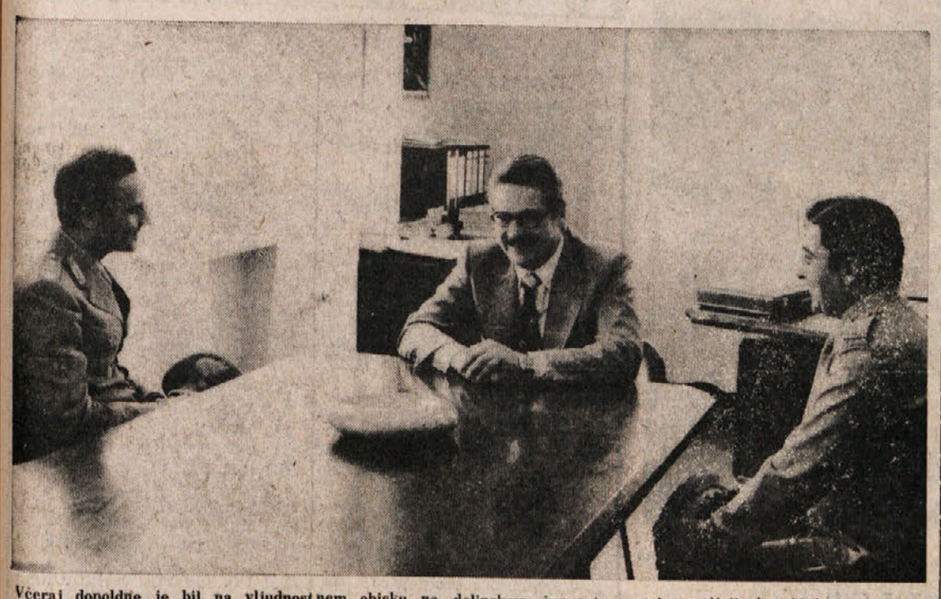

Včeraj dopoldne je bil na vljudnostnem obisku na dolinskem županstvu novi poveljnik karabinjerjev za tržaško področje, polk. Vannucchi. Dalj časa se je zadržal v prijetnem pogovoru z županom Edvinom Švabom, ki je gostu obrazložil položaj dolinske občine

Deželni odbor odobril obračun za leto 1976

Deželni odbor je proučil in odobril obračun za leto 1976. Tokratni obračun je precej drugačen od prejšnjih, saj mora upoštevati nove norme štiriletnega načrtovanja. Poleg tega so precejšnje razlike s proračunom, saj je imela dežela ogromne izdatke zaradi lanskoletnega majskega potresa. Namesto predvidenih 285 milijard in 730 milijonov lir je dežela porabila 589 milijard. Upoštevati pa je treba, da je bil med tem poslovnim letom ustanovljen tudi solidarnostni sklad za pomoč prizadeti Furlaniji, ki je imel 31. decembra vkniženih 253 milijonov lir. Finančno poslovanje so zaprli s 5,9 milijarde prebitka, od tega so tri milijarde uporabili v prejšnjih mesecih za investicije v produktivnih dejavnostih.

Deželni prispevki za razvoj turizma

Deželni odbor je na predlog odbornika za turizem Bertolija odobril več prošenj za prispevke pri izboljšavi in povečanju hotelskih zmogljivosti v naši deželi, v skupnem znesku skoraj 252 milijonov lir. Med drugimi bodo deležni prispevka tudi hotelski obrati v devinsko-nabrežinski občini.

Dežela je tudi nakazala 218 milijonov lir prispevka za izgradnjo sedežnice «Florianca» v Trbižu, 755 milijonov in 500 tisoč lir pa je namenjenih sedežnici s planine Varmost na hrib Crusicales in izgradnji planinske postojanke v občini Forni di Sopra.

Razna obvestila

Komorni zbor Glasbene matice prične z vajami v ponedeljek, 19. septembra ob 20.30 v Gallusovi dvorani, Ulica Ruggero Manna 29 in vabi k sodelovanju vse dosedanje in nove pevce.

Vodstvo TPPZ sporoča pevcem, godbenikom in recitatorjem, da bo odhod za nastop v Codroipu danes, 17. t.m., ob 18. uri z avtobusi iz Bazovice. Bodite točni.

Mali oglasi

IŠČEM stalno hišno pomočnico, največ 50 let, za vilo na Opčinah z drugim osebjem. Na razpolago tudi prenočišče. Zelo dobri pogoji. Telefon 36231.

PRIDELEK VINA V DEVINSKO-NABREŽINSKI OBČINI

V NOTRANJOSTI SLAB OB MORJU PA BOLJŠI

Trgatev bo v zadnjih dneh septembra in v začetku oktobra

Kakšna bo letošnja bera grozdja, koliko bo vina in kdaj lahko pričakujemo trgatev, so vprašanja, ki si jih zastavljajo vinogradniki v občini Devin-Nabrežina. Po izjavah prizadetih, se slika odstopanja od normale občutno spreminja od področja do področja, pa tudi sami pridelovalci vina si o tem niso enotni. Kar se da prav gotovo iz tega izločiti, je resnica, da pridelek vina letos ne bo dosegel 2.035 hl, to je v zadnjih petih letinah, kakor nam govori statistika, najvišja številka. Spomladna slana in kasnejša toča sta dejansko krivca za to, da bodo vinogradniki ob občuten del pridelka grozdja, ki je v začetku obetal nedvomno izredno in rekordno letino. Od vremenskih neprilik najbolj prizadeto področje so vinogradi na severnem delu občine, na Krasu, začenši z maksimalno vrednostjo odstopanja v Trnovci, Praprotu, proti Šempolaju, Prečniku, Slivnem in Medji vasi. Po oceni samih prizadetih, naj bi vremenske neprilike na tem področju pobrale v povprečju vsaj 40 odstotkov pridelka, po ocenah preiskovalne komisije zavarovalnice, pri kateri so vinogradniki zavarovani, pa naj bi na najbolj prizadetih področjih znašala škoda celo 62 odstotkov. V obmorskem pasu pa je slika povsem drugačna: letina ne bo slaba, saj je grozdja celo več kot lani. Če se bo vreme obdržalo, bo tu trgatev okoli 25. t.m., na področju Krasa pa po prvem tednu v oktobru.

I. Pertot.

Seja sekcije SSK za Devin-Nabrežino

Tajništvo sekcije Slovenske skupnosti za občino Devin-Nabrežina je na svoji zadnji seji razpravljalo o urbanističnih in gradbenih vprašanjih, ki se akutno pojavljajo v nevarni obliki za Slovence.

Po poročilu tajnika dr. Škerka, prisotni so soglasno ugotovili:

1. Državni zakon št. 10 od 28. 1. 1977 je izredno asocialen in podpira velike gradbene špekulacije. Gradbeništvo preide v roke velikih podjetij in v naših krajih bodo domačini gradili svoje hiše z izredno težavo.

Zato bi bilo nujno odpraviti ali temeljito spremeniti gornji zakon.

2. V devinsko-nabrežinski občini so še vedno v teku špekulativne gradnje, kar ima za posledico velik dotok tujcev in s tem hitro in znatno spremembo etnične sestave.

Nujno je potrebno, da se onemogoči nadaljevanje takšnih dejavnosti, kajti v nasprotnem primeru bo domači Slovenci v nekaj letih postali povsem neznatna manjšina.

3. Deželna oblast namerava z novimi predpisi v zvezi z varianto, ki je v teku, praktično onemogočiti domačinom, da gradijo v domačem kraju, kar bi imelo med drugim za posledico znatno izselitev iz naših vasi. Zato je nujno potrebno upreti se takšnim načrtom in zagotoviti bivanjske in gospodarske potrebe domačemu prebivalstvu.

4. Družbi Sistiana Golfo in Cave di Sistiana sta predložili prošnji za gradnjo 3000 stanovanjskih enot, s pretvezo turizma.

Ti visoko špekulativni načrti bi popolnoma spremenili obličje občine, kajti ostali teritorij občine razpolaga s 3300 stanovanjskimi enotami.

Takšne iniciative morajo zato biti zavrnjene. Obenem treba omogočiti, na celotnem področju občine, le takšno turistično dejavnost, ki bi zagotovila primerno zaposlitev zlasti domačinom in vsekakor uporabo obalnega področja za vse prebivalce.

Franko Volk v Sesljanu

V prostorih devinsko-nabrežinske letoviščarske ustanove v Sesljanu bodo danes odprli slikarsko razstavo, na kateri sodeluje, poleg slikarjev Pina Caldarula in Renata Manuellija, tudi slovenski tržaški umetnik Franko Volk. Volk je znan tudi širši javnosti, predvsem zaradi novega in svežega sporočila ki ga je vnesel v grafično tehniko, to je uporaba računalnikov. Odprtje razstave bo danes ob 18. uri.

Dekliški pevski zbor IGO GRUDEN

obvešča svoje članice, da bo prva vaja v sredo, 21. t.m., ob 20.30 v društveni dvorani.

VČERAJ SO DELAVCI DEMONSTRIRALI

Oster protest tržiškega delavstva proti nameravanemu zmanjšanju zaposlenih

Delavcem je govoril Franco Sartori, član osrednjega vodstva FLM

Tržiške ulice so bile včeraj dopoldne polne ljudi v modrih delavskih oblačilih. V sprevodu so iz ladjedelnice prišli na Trg republike tisoči delavcev tega velikega industrijskega objekta v znak protesta proti ravnateljstvu, ki je prejšnji dan napovedalo, da pošlje s 1. oktobrom v dopolnilno blagajno 500 delavcev. Tem naj bi v začetku prihodnjega leta sledilo nadaljnjih 700. To svojo odločitev utemeljuje ravnateljstvo Italcantieri s pomanjkanjem naročil. Sindikati menijo, da gre v tem primeru za izsiljevanje, kajti ravnateljstvo si hoče na ta način pridobiti ladjarje, ki bi od vlade zahtevali prispevke za to, da naročijo nove ladje v tukajšnjih ladjedelnicah.

Na včerajšnjem shodu, ki ga je otvoril član tovarniškega sveta Parenzan, je svoje pozdrave prinesel tudi član druge ladjedelnice istega podjetja, Nigri iz Castellamare.

Glavni govor pa je imel Franco Sartori, član vsedržavnega koordinacijskega odbora FLM, ki je dejal, da skušajo delodajalci in med nje je prištel tudi voditelje državnih podjetij, zvrniti krivdo za sedanje stanje na delavstvo in na njegovo «brezdelje». Italijanski kovinarji, je dejal Sartori, pa so večkrat in tudi pred kratkim dokazali, da znajo v hitrem tempu zgraditi ladje, če je to potrebno. Problem krize italijanskih ladjedelnic ni v delavcih, je še dejal Sartori, marveč v menažerskih nesposobnostih vodilnih funkcionarjev.

Sartori je še pozval delavstvo naj ne sprejme ukazov o dopolnilni blagajni in naj gre 1. oktobra na redno delo.

Po pogovoru so se delavci v sprevodu vrnili v tovarno.

Na pobudo raznih deželnih svetovalcev bo v sredo v deželnem svetu v Trstu razprava o tem vprašanju.

O krizi v ladjedelnici je bil govor na izrednem sestanku pokrajinskega vodstva PSI. Socialisti so izrazili popolno podporo delavcem ladjedelnice.

V TOREK, 20. SEPTEMBRA

Začetek pouka v slovenskih šolah

V torek, 20. septembra, se prične letošnje šolsko leto v šolah vseh stopenj. Otroci, ki obiskujejo slovenske osnovne šole, naj se zberejo pred šolami ob 8.30, zatem bodo šli k začetni šolski maši.

Dijaki nižje srednje šole «Ivan Trinko» naj se zberejo pred šolsko stavbo v Ulici Alviano ob 9.30. Mašo bodo imeli v šolski kapeli pol ure kasneje.

Dijaki klasičnega liceja «Primož Trubar» in učiteljišča «Simon Gregorčič» pa naj se zberejo v šoli v Ulici Alviano ob 9. uri. Maša bo v šolski kapeli v istem poslopju. Dijaki slovenske trgovinske šole pa naj se zberejo pred svojo šolo v Ul. Vittorio Veneto ob 8.30.

Vprašanja zdravstva na sestanku KPI

Goriška federacija KPI je priredila prejšnji večer v Tržiču pokrajinsko srečanje o vprašanjih zdravstva in socialnega varstva. Kot je poudarila poročevalka prof. Gianna Perella, so komunisti sklicali sestanek v želji, da bi najprej preučili vprašanja socialnega varstva in zdravstva v goriški pokrajini in na to da bi o teh vprašanjih tudi izvedeli za mnenje drugih političnih in socialnih sil ter vseh, ki delujejo na tem področju. V svojem poročilu je Pirellova analizirala položaj bolnišnic, zdravstva na splošno, centrov za handikapirane in druge posebne primere, položaj domov za starčke in oskrba za starčke tudi izven teh domov.

Po izčrpni diskusiji je spregovoril posl. Sergio Scarpa, odgovoren za vprašanja socialnega varstva pri osrednjem vodstvu KPI. Obrazložil je stališče stranke do teh vprašanj v vsedržavnem merilu.

● **Ravnateljstvo** tehničnega zavoda «Galilei» obvešča dijake, ki obiskujejo to šolo tako v Gorici kot v Tržiču, da bodo na prvi dan šolskega leta delili vpisnice za pristop k natečaju za brezplačno dobavo šolskih knjig.

V PRIREDBI PD «OTON ŽUPANČIČ»

Danes in jutri v Štandrežu zaključna kotalkarska revija

Nastopi tudi Tanja Vižintin, ki je na državnem tekmovanju dosegla 13. mesto

Na ploščadi doma «Andrej Budal» v Štandrežu je vse pripravljeno za drugo zaključno kotalkarsko revijo domačega prosvetnega društva «Oton Župančič», v kateri sodeluje 65 domačih kotalkaric in kotalkarjev, ki so se dolge mesece vadili pod vodstvom sposobne Sonje Cernecca. Revija bo danes in jutri ob 20. uri.

Mladi kotalkarji bodo pokazali svoje dosedanje sposobnosti na kotalkah. V prvem delu bodo prikazali štiri letne čase, pomlad, poletje, jesen in zimo. Gledalci bodo lahko sledili plesom otrok po cvetočih travnikih spomladi, kopanju v morju v vročih poletnih dneh, plesu z dežniki v jeseni in plesu snežink v zimi.

Sledile bodo štiri točke, v katerih nastopa tudi najmlajša kotalkarica, komaj triletna deklica, ki je na kotalkah komaj mesec dni.

V drugem delu so na sporedu samostojne in skupinske točke na najbolj različno glasbo. Tu bo Tanja Vižintin, ki je po številnih tekmovanjih na občinski, pokrajinski in deželni ravni zastopala štandreško društvo «Oton Župančič» in Goriško sploh na državnem tekmovanju začetnikov v Rimu v nedeljo 11. septembra letos. Mlada in nadarjena kotalkarica je v močni konkurenci 40 nastopajočih dosegla častno 13. mesto. Po enoletnem kotalkanju je to velik uspeh. Tudi na nocojšnji in jutrišnji reviji bo izvajala tekmovalni program.

Upajmo, da bo prirediteljem vreme naklonjeno in da bodo gledalci prišli do pravega užitka.

Delo štandreške krajevne skupščine

V četrtek zvečer so se sestali člani štandreške krajevne skupščine, da bi poslušali poročilo občinskega arhitekta dr. Anne Torggler Scandolari. Ta je obrazložila določbe novega zakona Bucalossi, ki ga je nedavno osvojila tudi goriška občina. Štandreški obrtniki so arhitektu obrazložili zahtevo, da bi svoje delavnice lahko zgradili v neposredni bližini vasi. Prav tako so člani konzulte še enkrat poudarili svojo zahtevo po drugačni lokaciji tovornega postajališča.

Na seji skupščine je bil tudi govor o znani zadevi otroškega vrtca in domačini so se izrekli proti prevažanju otrok v mesto. Drevi bodo na vaškem prazniku zbirali protestne podpise, ki jih bodo prihodnje dni izročili županu.

Na seji pa je naravnost zavrelo ko se je izvedelo, da se občina ne drži sporazumov o omejitvi zemljišča za ljudske gradnje. Pred nekaj dnevi so občinski tehniki hoteli vdreti na dvorišča Ottorina Culota in Vojka Nanuta, češ da bodo tu gradili hiše za orožniško stanovanjsko zadrugo. Protesti zainteresiranih so trčili ob zid izjav odbornika za javna dela, ki ne spoštuje sprejetih obvez.

Natečaj za uradnika na občini Sovodnje

Občina Sovodnje ob Soči je razpisala javni natečaj na podlagi naslovov in izpitov za mesto občinskega uradnika. Začetna letna plača je 2.400.000 lir in odgovarja 5. plačilni ravni. Tej se doda draginjska doklada, trinajsta plača, itd. Je možnost napredovanja v treh plačilnih razredih ki praktično podvojijo osnovno plačo.

Za pripustitev k natečaju je potrebna diploma višje srednje šole, starost med 18. in 30. letom, ustno in pismeno obvladovanje slovenskega jezika. Med pismenimi nalogami je predviden tudi prevod iz italijanščine v slovenščino ter iz slovenščine v italijanščino.

Rok za vložitev prošenj zapade 31. oktobra. Podrobnejše informacije dobijo zainteresirani na županstvu v Sovodnjah.

Slikarka M. G. Peršolja razstavlja v Manzanu

V hali športne hale v Manzanu bodo danes popoldne ob 17. uri otvorili razstavo goriške slovenske slikarke Marije Gracije Peršolja. Razstavljala je že večkrat doma, dobila je tudi laskava priznanja. Letos je razstavljala v gostišču Lanterna d'oro na goriškem gradu in v Moo Gallery v Milanu. Sedanja razstava bo odprta le dva dni, ob priliki mednarodnega srečanja motociklistov, ki bo v Manzanu.

● **21. septembra** ob 16. uri se bo v veliki telovadnici UGG pričelo športno delovanje vseh sekcij UGG in mladinskega centra Olimpia. Vodstvo UGG vabi vse zainteresirane starše in športnike, da se javijo pri poverjenikih.

Z MLADINSKEGA SEMINARJA V BOHINJU

Zanimiva in vzpodbudna stališča mladincev do vprašanj, ki zanimajo našo skupnost

Mladi se hočejo upravičeno angažirati v manjšinskem organiziranem življenju - Potrebni modernejši prijemi v naših organizacijah

V okviru mladinskega seminarja je bila v nedeljo zjutraj okrogla miza o mladinski problematiki v zamejstvu. Udeleženci seminarja so se že v petek razdelili na pet skupin, ki so bile osnovane na teritorialni podlagi. Posebno skupino pa so sestavljali predstavniki občinskih konferenc Zveze socialistične mladine Slovenije iz obmejnih občin. Še isti dan so skupine pregledale mladinsko delovanje na svojem področju, vsaka skupina je tudi sestavila poročilo o najvažnejših problemih, s katerimi se srečujejo mladi.

Naslednji dan so se skupine srečale s člani Mladinskega odbora SKGZ, kateremu so predočili težave in glavne značilnosti njihovega delovanja. S skupino predstavnikov mladine iz Slovenije pa so pregledali dosedanje sodelovanje in možnost nadaljnje okrepitve medsebojnih stikov. Mladinci iz Slovenije so predlagali nadaljevanje predavanj o manjšini po šolah in podjetjih v Sloveniji, zavzeli so se tudi za skupne proslave in seminarje, ki naj bi se jih udeležili mladinci slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in italijanske v Jugoslaviji ter mladi iz obmejnih občin v Sloveniji.

Pogovor ob okrogli mizi je začel Igor Komel, ki je v svojem poročilu prikazal delovanje in cilje Mladinskega odbora, za njim pa so načelniki vseh petih skupin na jedrnat način podali zaključke, do katerih so prišli. Vsi so bili enotnega mnenja, da mladinsko vprašanje ni samo vprašanje mladih, ampak celotne narodne skupnosti. Veliko skrb so posvetili kadrovanju, kateremu smo doslej posvečali premalo pozornosti. Neredko se je namreč dogajalo da so ljudje s strokovnim znanjem podkovani zapuščali naše organizacije. Skrajni čas je bil, da smo se začeli soočati s tem problemom.

Iz poročil je bilo nadalje možno razbrati, še vedno premalo angažiranja v naših organizacijah, predvsem v prosvetnih društvih. Treba bo poiskati nove prijeme, ki bodo omilili brezbrižnost mladih do delovanja društev. Prevečkrat se namreč dogaja, da so mladi prisiljeni spoštovati način dela, ki se je uidral v prosvetnem delovanju in jim ne ustreza. Po drugi strani pa ne smemo na noben način zanemariti vloge prosvetnega društva pri obstoju in razvoju naše narodnostne skupnosti. Zaradi tega bo treba najti primeren način, da odstranimo obstoječe težave, ki izvirajo tudi iz generacijskega konflikta in da okrepimo sodelovanje med prosvetnimi in športnimi društvi. Mladina se mora tako organizirati, da bo sposobna razreševati specifično svoje in manjšinske probleme, kar pa se do sedaj ni dalo v naših društvih. S tem nočemo ustanavljati novih društev ločenih od obstoječih organizacij. Mladinske skupine ali odseki bi morali delovati v tesni povezavi s prosvetnimi in športnimi društvi, iz katerih bi pozneje društva črpala potreben kader.

Nerešeno je tudi vprašanje nacionalne angažiranosti športnikov, kjer je sicer zbrano največje število mladih. Vse premalo so športniki seznanjeni z našimi narodnostnimi problemi in prevečkrat se tudi dogaja, da se naša športna društva, predvsem nogometna, poitalijančujejo. Nedopustno je, da so nekateri slovenski nogometni klubi nacionalno mešani in da sprejemajo italijanski pogovorni jezik. Namesto zagnanosti za točko in zmago bi morali prevladovati nacionalni interesi. V tem okviru morajo tudi navijači spoznati, da ni pomembna samo zmaga ekipe, za katero navijajo, ampak je važno tudi to, da društvo združuje slovensko mladino in dokazuje našo prisotnost na tej zemlji.

Problemi so vidni tudi pri angažiranju mladine v mestih, kjer je praktično zamrla vsa prosvetna dejavnost in so mladinci edini, ki še nekaj delajo.

Premalo se je tudi sledilo študentskemu gibanju, ki zavzema v italijanski družbi pomembno mesto in tudi v okviru naše narodnostne skupnosti nasploh, mladine pa še posebej. V Gorici bo treba v ta namen poživiti delovanje Enotnega dijaškega odbora, da bo bolje sledil delovanju na šoli in da bo hitreje zavzemal potrebna stališča, ne pa samo capljal za odločitvami mladine večinskega naroda. Podoben odbor bo nujno ustanoviti tudi v Trstu, da se bolje poveže delovanje vseh slovenskih višjih srednjih šol in obenem zagotovi dijaškemu delovanju določena kontinuiteta. V dijaškem delovanju moramo ugodno oceniti posredovanje problemov naše narodnostne skupnosti širši italijanski javnosti. Pričakujemo tudi boljšo organiziranost študentovske mladine na tržaški in ljubljanski univerzi.

Vse premalo pozornosti smo doslej tudi posvečali delavski in kmečki mladini, ki je preveč prepuščena sami sebi.

Ob pregledu mladinskega delovanja v Bohinju smo načeli tudi možnost posluževanja mentorjev pri delu z mladino, podobno kot v Sloveniji.

Karel Devetag

Ni denarja za cestna dela

Zaradi pomanjkanja denarja državno podjetje za ceste ANAS ni v stanju dokončati takoj avtocestnega priključka med Gorico (Tržaška cesta) in Vilešem. To je povedal upravni ravnatelj podjetja ANAS dr. Lombardo podžupanu Zucalliju, ki je bil v četrtek v Rimu. Za zaključek del potrebujejo 377 milijonov lir.

ANAS pa bo najbrž našla denar za gradnjo nove državne ceste od novega mostu čez Sočo v smeri Krmina in Vidma. Začetna denarna sredstva naj bi našli v proračunu prihodnjega leta. Proučili bodo tudi prvi načrt v luči pripomb krminske občine. Morda bodo novo cesto povezali tudi z obstoječo cesto na Majnici.

Danes si obljubita večno zvestobo v Škrbini

ERNA ŠIBELJA
in
KARLO LAVRENČIČ

Ob vstopu v zakonsko življenje jima čestitajo starši, brat, sestri, vnukinji in sorodniki.

OB 30-LETNICI

PROSLAVA PRIKLJUČITVE GORICE K ITALIJI

Župan De Simone je poudaril važnost zadnjih mednarodnih dogovorov za izmenjavo s sosednjimi kraji

V Gorici so včeraj proslavili 30-letnico priključitve k Italiji. Proslavo tega dogodka sta občinska in vojaška oblast pričeli s polaganjem vencev v parku Rimembranza, navzočnostjo z zlato medaljo odlikovanih praporov, med katerimi je bil tudi prapor občine Bologna. Obrambno ministrstvo je predstavljal podtajnik Giuseppe Caroli. Po zaključku svečanosti v parku Rimembranza, katere se je z dvema preletoma udeležila tudi eskadrilja italijanskega vojnega letalstva «Freccie tricolori», se je po Korzu razvil sprevod, v katerem so najprej korakali predstavniki civilnih oblasti ter zastopniki bojevniških organizacij, za njimi pa so svojo parado uprizorili vojaki mehanizirane brigade Gorizia ter divizije Julija, ki so na čelu z vojaško godbo korakali po Korzu do Travnika, kjer so najprej svečano dvignili državno in občinsko zastavo, potem pa so sledili govori.

Župan Pasquale De Simone je osvetlil zgodovinske dogodke v drugi svetovni vojni in po končani vojni v Gorici. Na racionalen način je opisal razvoj položaja v Gorici do podpisa mirovne pogodbe ter italijansko rešitev vprašanja pripadnosti Gorice. Sklepni del njegovega govora je bil bolj stvaren. V njem ugotavlja pomembnost odprte meje za izmenjavo človeških izkušenj in kulturnih dobrin. «Razkol, ki ga je meja povzročila leta 1947, se je spremenil v most za promet in trgovino. Zadnji mednarodni dogovori omogočajo še večje možnosti razvoja in izmenjav s sosednjimi ljudstvi in v Podonavju.» Župan je nadalje omenil krizo v nekaterih industrijah, ki grozi z zmanjšanjem zaposlitvene ravni.

Po govoru generala Antonia Gualana, ki je na čelu divizije Mantova vkorakal v Gorico, je podtajnik Giuseppe Caroli dejal, da se je Italija odpovedala reševanju mednarodnih sporov s silo, ampak da išče pot k stabilnim odnosom na podlagi sporazumevanja. Govoril je tudi o italijanski notranjepolitični situaciji, v zvezi s katero je dejal, da je italijansko ljudstvo sposobno iz sedanjega procesa zgodovinskega preobrata iziti okrepljeno, kar dokazujejo prvi znaki izboljšanja gospodarskega položaja. Poudaril je odločnost italijanske demokratične družbe, da odbija napade tistih, ki nimajo vere v demokracijo in ki s svojim delovanjem razkrajajo družbo.

Hude posledice padca

V četrtek zvečer okoli 21.30 so dobili na Senenem trgu v Gorici 46-letnega Franca Černettija, ki je ležal onesveščen na tleh. Černettija so takoj odpeljali v goriško splošno bolnišnico, kjer so ugotovili, da je imel močan pretres možganov. Zato so ga odpeljali v videmsko bolnišnico, saj je bilo njegovo stanje res hudo. Kar pa se tiče nezgode, v kateri je zadobil hude udarce ne vemo še ničesar, saj policija še raziskuje ta primer.

V petek okoli desete ure pa se je na križišču med Ul. Mattioli in Ul. Rossini pripetila prometna nesreča. 69-letni Fiorello Fiorolfi iz Trsta, Ul. Salita di Gretta 9, bo okreval v šestih dneh. V nesreči si je laže poškodoval desno koleno in levo uho.

Udeleženci bohinjskega seminarja med premorom

Kino

Gorica

VERDI 17.00—22.00 «Poliziotto sprint». Maurizio Merli in Lilli Carati. Barvni film.

CORSO 17.00—22.00 «Il colosso di fuoco». E. Borninen in V. Miles. Barvni film.

MODERNISSIMO 16.00—22.00 «Cria cuervos». Chaplin in Cochita. Barvni film.

VITTORIA 17.00—22.00 «Il mucchio selvaggio». W. Holden in E. Bergnine. Barvni film. Prepovedan mladini pod 14. letom.

CENTRALE 17.00—22.00 «Super gong». F. Taylor in G. Donald. Barvni film.

Tržič

PRINCIPE 18.00—22.00 «Il colosso di Rodi».

EXCELSIOR 18.00—22.00 «Dersù Uzala, piccolo uomo della grande pianura».

Nova Gorica in okolica

SOČA «Sandokan tiger iz Malezije». Ameriški barvni film ob 18.00 in 22.00.

SVOBODA «El Dorado». Ameriški barvni film ob 18.00 in 22.00.

DESKLE Zaprto.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Alesani Ulica Carducci 38, tel. 2268.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna Rismondo Ulica Toti 52, tel. 72701.

BENEŠKI DNEVNIK

NA ČETRTKOVEM ŠTUDIJSKEM DNEVU V LIPI

Oster protest zaradi pomazanja spominskega obeležja na Kamenici

V pripravi je odgovor društev deželnemu odborniku za kulturo

V četrtek je bil v Lipi (Špeter) študijski dan, ki so ga beneška kulturna društva in Zveza slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije organizirali za vodilne člane posameznih društev. Srečanja so se udeležili predstavniki društev iz Nadiških dolin, iz Terske in Karnajske doline, iz Rezije in Kanalske doline, tako da so prisotni predstavniki teritorialno krili celotno ozemlje, kjer živijo Slovenci v videmski pokrajini.

Študijski dan se je pričel s kratkim poročilom predsednika kulturnega društva «Ivan Trinko» dr. Viljema Černa o obisku delegacije slovenske manjšine pri predsedniku vlade Andreottiju. Kot član delegacije je Černo lahko nudil dovolj izčrpna pojasnila o vsem, kar je zanimalo prisotne.

Sledila je razprava o zahtevah, ki naj jih v tem trenutku beneški Slovenci naslovijo na pristojne oblasti. Razpravo sta uvedla prof. Marino Qualizza in dr. Ferruccio Clavora, pobuda zanjo pa je prišla pisma, ki ga je deželni odbor, Mizzau poslal upravnim, šolskim in kulturnim ustanovam v zvezi z zaščito jezikovnih posebnosti dežele. Prisotni so se povsem strinjali, da zaščito posameznih «govorov», o katerih govori odbornikovo pismo, ne more biti nadomestilo za globalno zaščito slovenske manjšine. Razprava se je v glavnem vrtela okrog problema jezika in šole, segla pa je tudi na področje gospodarstva in splošnega razvoja Benečije. Ožjo skupino prisotnih pa so poverili, da na osnovi smernic, ki so izšle iz razprave, izdela odgovor, ki ga bodo društva poslala deželnemu odborniku za kulturo.

Drugi del dneva je bil posvečen notranjim problemom društev in njihovemu delovanju. Tako so prisotni kritično razpravljali o delu, ki so ga društva opravila v zadnjem času, ter nakazali smernice, po katerih naj bi se odvijalo bodoče delovanje. Ob koncu srečanja so prisotni razpravljali tudi o ustrahovalni mazaški akciji proti spomeniku na Kamenici, ki so jo neznanci opravili pred kratkim. V zvezi s tem dejstvom so sprejeli naslednjo resolucijo:

Predstavniki kulturnih društev in Zveze izseljencev iz Beneške Slovenije (iz Nadiške, Karnajske, Terske, Rezijanske in Kanalske doline), zbrani v Lipi 15. septembra 1977, ugotavlja, da so neznanci pomazali spominski kamen, ki stoji na Kamenici v občini Srednje, kamen, ki je simbol nekdanje avtonomije slovenskega prebivalstva Benečije in srečanja med sosednjimi narodi, ki krepi vezi bratstva in medsebojnega spoštovanja ter potrjuje vrednote kultur in jezikov, katerih nosilci so ti narodi;

Odločno obsojajo taka bedna teroristična in škvadristična dejanja, ki hočejo ohranjati duh nasilja, nestrpnosti in objestnosti, ki ga je v te kraje prineslo fašistično obdobje.

Potrjujejo svojo privrženost vrednotam demokratičnega sožitja in uveljavljanja načel svobode in pravice, ki jih izraža naša republiška ustava.

Pozivajo politične sile in oblasti, naj zavzamejo jasna stališča proti tistim, ki napadajo demokratično strukturo države in ki hočejo preprečiti mirno sožitje med našimi ljudmi.

Pozivajo sile javne varnosti in sodstvo, naj iščejo krivce in udarijo po njih, ki so zakrivili tako grobo žalitev čustev naših ljudi in naše slovenske zavesti.

OB 60. OBLETNICI BOJA PRI CARZANU

JUNAŠKA EPIZODA SLOVENSKEGA PROSTOVOLJCA V 1. SVETOVNI VOJNI

Pokojna prof. Pivko in italijanski general Petorelli sta pripravila drzen načrt za preboj fronte v Južni Tirolski

Ne bo odveč, če se spomnimo mi sami, a tudi italijanska javnost na sicer že precej pozabljeno junaško epizodo slovenskega vojnega dobrovoljca pok. prof. dr. Ljudevita Pivka in njegovega sodelavca, italijanskega že tudi pokojnega generala Cesare Potorellija, med vojno generalštabnega kapetana in pozneje polkovnika italijanske vrhovne komande. Pivkovo ilegalno ime je bilo tedaj «Pavlini», Petorillijevo pa «Finzi».

Njuna drzna in skoraj neverjetna skupno pripravljena zamisel je bila, da z odprtjem sektorja v Carzanu, ki mu je poveljeval Pivko, omogočita vdor italijanske vojske v globoko zaledje z namenom, da se stre z lahkoto morebitni odpor in zajame césarja Karla in njegovo spremstvo, ki sta imela nalogo, da s svojo prisotnostjo okrepita moralo avstroogrskih čet na južnem Tirolskem. Te čete so v glavnem sestavljali Slovani, zlasti Južni Slovani.

Akcijo sta Pivko in kapetan Petorelli pripravljala več mesecev. Za sodelavce sta si izbrala zelo sposobne častnike in podčastnike in vojake. Pivko je poskrbel za pripravljenost na avstrijski, Petorelli pa na italijanski strani. Pivko je s posredovanjem dosegel, da so bili mnogi častniki in podčastniki poslani na dopust, vojake je pa na frontni liniji razmestil tako, da so na najbolj važne položaje prišli zanesljivi, po potrebi pa tudi najmanj sposobni in nerodni. Italijansko vodstvo pa je imelo nalogo, da o pravem času spravi na izhodne položaje najboljše oddelke ter jih seznani s terenom in nalogami, ki jih bo treba izvršiti.

Pivko je poskrbel tudi za to, da so avstrijski vojaki dobili pred dogovorjenim napadom močno kavo z opijem in rumom in so zaradi tega za nekaj ur zaspali in bili nesposobni za boj.

V začetku je vse dobro potekalo, prednji italijanski oddeleki so pod Petorellijevim vodstvom izpolnili svojo dolžnost, toda glavnina je zaostala. Medtem so prišli avstrijski vojaki k sebi, se Italijanom uspešno uprli in jih pognali nazaj.

Italijansko vodstvo in javnost je ta neuspeh popolnoma demoraliziral. Njihov odpor na fronti je bil strt. Toda na pomoč so prišli francoski in italijanski ter slovanski, zlasti češki dobrovoljci, ki so po neuspešnem poizkusu pri Carzanu prešli na zavezniško stran. Avstrijci in Nemci so se morali ustaviti na Piavi. Tu je fronta stala okrog leto dni.

V juniju 1918 je bila avstro-ogrska vojska ponovno dobro pripravljena in je imela namen z novim ofenzivnim sunkom prodreti v Lombardijo in prisiliti Italijane k kapitulaciji.

Zasluga dobrovoljcev je bila, da se je to preprečilo. Z zvezami preko fronte so odkrili namere na nasprotni strani. Italijani sami so bili sicer nesposobni za obrambo, toda prišli so francoski, angleški in amerikanski oddelki ter dobrovoljci, zlasti Čehi z Jugoslovani, katerih število je naraslo na štiri popolne divizije. Dobrovoljske oddelke so sicer razmestili po vsej fronti, tako da so stalno z zvezami ugotavljali, kaj se godi na nasprotni strani. Romunski častnik, ki je dva dni poprej prešel na zavezniško stran, je celo natačno povedal, kdaj naj bi se izvršil napad.

Namera Avstrijcev je bila s tem že vnaprej onemogočena. Zavezniki so prešli v protinapad na Piavi, kakor tudi na solunski fronti. Na obeh frontah so uspeli in sorazmerno hitro gnali avstrijske in nemške oddelke nazaj. Ta uspeh je omogočil udarec na zahodni fronti. V oktobru 1918 sta avstrijska in nemška vojska kapitulirali.

Čehi in Jugoslovani so imeli pri tem večji delež, kakor so se ga zavedali. S svojim nastopom so si priborili svobodo, rešili so pa tudi svobodo sveta.

Že v začetku velikega boja so Nemci prišli na dan s svojimi namerami. Neumann je s svojim propagandnim spisom pokazal, da je njihov cilj Mezopotamija, ključ sveta. Vsenemško gibanje je bilo že od Bismarkovih časov zelo močno. Neposredni učinek nemške zmage bi bila priključitev Avstrije k Nemčiji. Med Nemci je bilo več Hitlerjev. Sledil bi bil naval na oslabljeni evropski, zlasti slovanski svet. Odpor proti združeni Veliki Nemčiji, ki bi se za svojo akcijo poslužila v obilni meri tudi nemških narodov, bi bil nemogoč. To niso fantazije, zgodovina in socialna psihologija nam povesta, da bi bilo tako.

Kdo je bil dr. Ljudevit Pivko? Rodil se je 17. 8. 1880 v Novi vasi pri Markovcih blizu Ptuja. Maturiral je na gimnaziji v Mariboru, nato pa študiral slavistiko in germanistiko v Pragi, Krakovu, na Dunaju in Frankfurtu. V Mariboru je bil od leta 1906 profesor na klasični gimnaziji in učiteljišču. Umrl je 29. marca 1937 v Mariboru in je tam pokopan. Kot profesor in družbeni delavec je povsod nastopal kot neustrašen borec za združitev jugoslovanskih narodov. Njegova žena je bila Čehinja in je izhajala iz zelo zavedne in proti-avstrijsko usmerjene družine.

Aljaški plinovod bo veljal 10 milijard dolarjev

MONTREAL — Plinovod, ki bo napotil naravni plin iz Aljaske proti vzhodnim ameriškim državam bo predstavljal najvažnejšo gradnjo, kar so jih kdaj koli načrtovale in sedaj skušajo izvesti ameriške zasebne družbe. Plinovod bo dolg 4.500 milj (vsaka milja znaša 1852 m), a stroški za izgradnjo bodo znašali več kot 10 milijard dolarjev. Znani naftovod, ki povezuje petrolejske vrelce v Aljaski s pristaniščem Valdez je dolg le 800 milj ter je veljal 7,7 milijarde dolarjev.

Področje naravnega olina pri petrolejskih vrelcih v Pruthoe-Bay v Aljaski skriva v sebi, vsaj tako menijo, okoli 26 trilijonov kubičnih čevljev (vsak kubični čevelj je nekaj manj kot ena tretjina kubičnega metra), kar pomeni okoli 10 odstotkov vseh znanih svetovnih rezerv plina. Prevedeno v dolarje to pomeni okoli 40 milijard dolarjev.

Pri načrtovanju so upoštevali tri različice za prevoz tega plina. Prva naj bi šla preko severnega Yukona do ustja reke Mc Kenzie ter se potem odvijala po dolini te reke proti jugu. Ta različica bi koristila tudi izkoriščanju izvorov naravnega plina, ki so ga Kanadčani odkrili ob ustju reke McKenzie (7 trilijonov kubičnih čevljev). Ekologi pa so menili, da bi bila ta smer katastrofalna za ekologijo.

Drugo rešitev je predstavljala napotitev plina iz Aljaske ob že obstoječem naftovodu do pristanišča Valdez na jugu Aljaske. Plin pa bi nato prevažali z ladjami do ZDA. Ta načrt pa bi bil najdražji.

Tretja različica pa je predvidevala prevoz plina do Fairbanksa po sledi naftovoda. Od tam naprej, naj bi plinovod prešel reko Yukon in potem britansko Kolumbijo, Alberto ter Saskatchewan ter končno dospel do Chicaga. Ob polni zmogljivosti (ki bi bila seveda odvisna od pritiska plina v vodih), naj bi plinovod posredoval 3 milijarde in 400 milijonov kubičnih čevljev vsak dan, začenši z letom 1983.

Pogajanja v tej zvezi so vodili ameriški minister za energijo James Schlesinger ter predsednik zasebnega sveta za Kanado Allan Mac Eeachen ter so trajala tri tedne in pol.

Pri teh pogajanjih so seveda prišla na dan številna vprašanja, ki zadevajo tudi samobitnost obeh držav. Postavljalo se je namreč vprašanje, če se ne bi začela s to pogodbo nekakšna celinska energetska politika. Treba je še upoštevati, da Kanada v glavnem izvaža energijo. V zadnjih časih pa je nekoliko omejila izvoz petroleja in plina v ZDA, in sicer zaradi potreb notranje preskrbe. Prej je nudila obmejnim pokrajinam in državam ZDA energijo brez omejitev.

ZGREŠENE LABORATORIJSKE ANALIZE

WASHINGTON — Od 15 do 20 odstotkov, na 4 milijarde in več bioloških analiz, ki jih vsako leto opravi več kot 6500 ameriških analitičnih ustanov, je zgrešenih. Vest, ki je povzročila pravcat preplah v javnosti, je sporočil predsednik ameriške kongresne komisije za zdravstvo Paul Rogers. Newyorški senator Jacob Davis je ob tej priložnosti naštel drame, ki jih povzročajo napačne analize v laboratorijih:

Na tiskovni konferenci, kjer so obravnavali ta problem, so poudarili, da številne snovi povzročajo obolelosti. Sem spadajo saharin, obilica vitaminov, škodljivo uživanje čudežnih zdravil proti raku in iluzije v zvezi s pripomočki proti staranju. Anketi za pobijanje te nevarnosti se je pridružila tudi vsemogočna federalna administracija Food and Drug Administration, ki je nedavno od tega vložila pritožbo proti nekemu čikaškemu laboratoriju, zaradi hudih napak pri analizah. Na sliki: tehtanje bele miši, kateri so posredovali močnejšo dozo saharina.

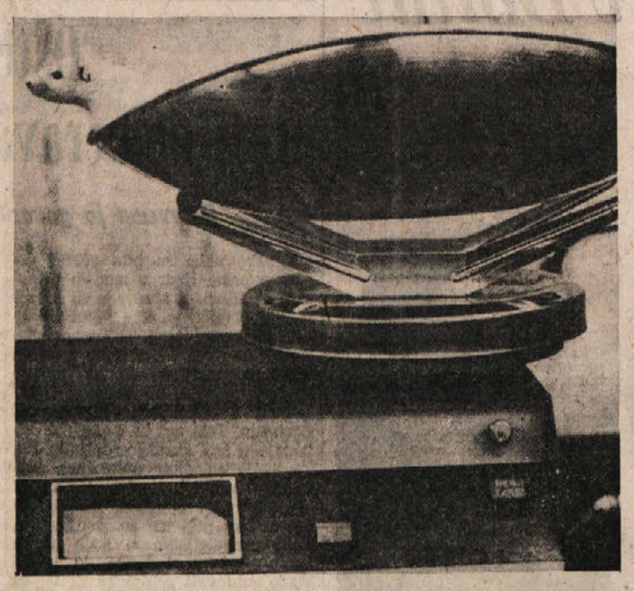

ŽE TRETJA DOBRA LETINA V VRSTI SLABIH LET

V Sovjetski zvezi bodo imeli letos rekorden pridelek vseh vrst žitaric

Najbolje se je odrezala Ukrajina, kjer so dosegli tudi dobre poprečne pridelke na hektar - Obeta se tudi dobra letina pri pridelavi bombaža

MOSKVA — Vse kaže, da bo imela Sovjetska zveza letos še bolj obilno žetev kot lani, ki je bila že itak rekordna v zgodovini te države. Lani so pridelali 225 milijonov ton žitaric. Ena od najpomembnejših sovjetskih žitnic, Ukrajina, je to že potrdila s tem, da je prodala državi 18 milijonov in 150 tisoč ton tržnih viškov žita, kar je precej več od količine predvidene v načrtu in do sedaj največ v zgodovini te republike, ki je po velikosti druga v SZ.

Leonid Brežnjev je osebno čestital ukrajinskim kmetovalcem in najvišjim republiškim funkcionarjem. Predsednik vrhovnega sovjeta ZSSR je za zasluge pri bogati žetvi odlikoval prvega sekretarja CK KP Ukrajine in člana politbiroja CK KP SZ Vladimira Ščerbičkega z Leninovim redom in redom junaka socialističnega dela.

Kljub ne prav ugodnim vremenskim razmeram pa prihajajo dobre vesti o žetvi še iz drugih republik in kmetijskih rajonov: s Kubana, iz Kazahstana, Povolžja, osrednje Rusije, itd.

Ukrajinski uspeh slavijo v vsej Sovjetski zvezi, a se posebno v ukrajinski republiki. To veliko zmago v težkem boju za žito predstavljajo še enkrat kot dokaz potencialnih, a do sedaj še ne dovolj izkoriščanih možnosti sovjetskega kmetijstva (o tem problemu je večkrat govoril sam Brežnjev). Ta zmaga pa je prišla v pravem trenutku, to je prav letos, ko se vsa država pripravlja na veliko proslavo 60-letnice Oktobrske revolucije in ko jo skušajo povezati z največjimi uspehi. Splošno prepričanje je, da so ukrajinski kolhozniki dali proslavi svoj dostojni prispevek. Pravda ji je v svoji torkovi številki posvetila uvodnik na prvi strani. Ukrajino je postavila za zgled razumevanja in izvajanja smernic 25. kongresa KPSZ ter osebnih navodil Leonida Brežnjeva, ki je Ukrajincem predlagal, da se morajo usmeriti na pridelavo «najmanj ene milijarde pudov tržnega viska» (letos so prodali državi že eno milijordo in 106 milijonov pudov, ne računajoč pri tem na koruzo, ki jo šele sedaj spravljajo). V poročilih iz Ukrajine poudarjajo, da so žitarice vrgle povprečno 27,7 stota na ha, pšenica pa 31,7. Najboljši sovhozi in kolhozi so zabeležili še boljše rezultate in sicer med 40 in 50 stoti na ha. V torek zvečer je sovjetska televizija pokazala proslavo v sovhozu «Senjavski» (kijevska oblast), kjer so pridelali celo 54 stotov na ha. Podobne proslave so v teh dneh širom po Ukrajini, predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Ukrajine Aleksej Vatčenko je posvetil letošnji žetvi v svoji republiki velik članek v «Izvestjih», medtem ko je predsednik vlade Aleksander Ljaškov govoril o tem na televiziji.

Na kratko: Ukrajina je letos prvi in verjetno največji nacionalni junak v kmetijstvu, se pravi to, kar je bil lani Kazahstan, a kjer je letos žetev nekoliko slabša, ker se je pšenica polegla.

«Žitnica Evrope», kot so nekoč imenovali Ukrajino, ni nikoli v svoji zgodovini poznala tolikega pridelka. Na vsak način pa ta dosežek opogumlja in sili k še večjim naporom za še boljše žetve. Očitno je, da tudi naravni in drugi pogoji obstajajo. Treba je samo vztrajati in stimulirati «najdeni ključ» ter izpopolniti sistemske rešitve. Po Ruski federaciji, ki daje (po uradnih ocenah) od 63 do 65 odstotkov celotne proizvodnje, je Ukrajina s svojimi 20 do 22 odstotki na drugem mestu, Kazahstan pa z 12 odst. na tretjem mestu sovjetskih žitnic. Navedeno prodajajo državi 30 odst. pridelka v obliki tržnega viška. To pa pomeni, da znaša pridelek žita v Ukrajini okoli 55 milijonov ton, oziroma eno tono na prebivalca. Za rusko federacijo še ne obstajajo popolni podatki, ker žetev traja še vedno v vzhodnih oblasteh (posebno v Sibiriji), toda vesti iz Stavropolja, s Kubana, Hersonske, Zaporoške in še desetine drugih oblasti in republik govorijo o obilni letini in o rekordih.

Res pa je, da «Pravda» in kmetijski, strokovnjaki opozarjajo na nekatera področja, ki zaostajajo, kjer žetev zakasneva, ali pa se žito počasno pospravlja. Opozarjajo tudi na težave pri dobavljanju nafte in bencina v nekaterih oblasteh. Zato so pomočnika ministra za industrijo nafte in cestnega prometa prikazali v Pravdi kot osebno odgovorna za preskrbo tisočev vozil (sovhoznih, kolhoznih, tovornjakov iz podjetij ter vojaških vozil), s katerimi v teh dneh prevažajo žito. Prav gotovo je, da se bodo stvari na tem področju sedaj premaknile, pa četudi bodo morali lastniki osebnih avtomobilov (kar se že dogaja v nekaterih krajih) čakati cel dan v vrstah, da bi napolnili svoje rezervoarje. Predvse mžetev, to je splošno pravilo v teh dneh. Vse to kaže, da bo Sovjetska zveza letos presegla tako lansko letino, kakor tudi ono iz leta 1973, ki so ju smatrali za rekordni na pridelku žita. Ameriške cenitve (ki so vedno zelo oprezne) kažejo, da bo imela Sovjetska zveza letos najmanj 200 milijonov ton žitaric. Sovjetski viri pa so bolj optimistični, saj govorijo o 230, ali pa celo 235 milijonih ton, kar naj bi znašalo 5, oziroma 10 milijonov ton več kot lani.

Da se bodo ta pričakovanja uresničila, potrjujejo tudi nekatere druge okoliščine. Sovjetska zveza je sklenila z ZDA sporazum za pet let o nakupu od 6 do 8 milijonov ton pšenice. V preteklih letih so Sovjeti celo presegali ta sporazum ter so odkupovali več kot 8 milijonov, toda letos so šli na minimum 6 milijonov ton. Pravijo, da čeprav neradi, so pristali na to, da jim Indija proda žito na račun odplačila kreditov (tudi Indija je imela letos zelo dobro žetev). Menijo, da bo Sovjetska zveza odstopila nabrane viške žita Ljudski republiki Poljski, Demokratični republiki Nemčiji, Češkoslovaški in še nekaterim drugim državam, ki so v težavah

Poleg bogatega pridelka žitaric (v resnici je hektarski pridelek v SZ povprečno precej nižji kot na Zahodu in tudi v Jugoslaviji) bo Sovjetska zveza zabeležila letos rekorden pridelek bombaža. Samo Uzbekistan, ki daje 75 odstotkov sovjetskega pridelka te kulture, obeta pet milijonov in štiristo tisoč ton te dragocene industrijske surovine, skupni pridelek pa ocenjujejo na 8 in pol milijona ton. Če se upoštevajo ne ravno dobri odnosi z Egiptom, je to ogromen uspeh sovjetskega kmetijstva.

Pogovori o davkih

Končno tudi upokojencem popusti za družinske člane

Zavarovalni zavod INPS je pozval upokojence, naj do konca tega meseca predložijo potrebno dokumentacijo, da jim bodo obračunali popuste, ki jim pripadajo za družinske člane v breme za leto 1976. Poziv je vnesel med prizadete precejšnjo zmedo in ne bo odveč če bomo zadevo ponovno pojasnili, dasiravno smo jo v naših pogovorih že večkrat obravnavali.

Po odpravi združenega obdavčevanja zakoncev so z zakonom vnesli med drugim tudi nekatere spremembe, ki se nanašajo na popuste za osebe, ki so v breme dvakoplačevalca. Zadevne določbe so za vse enake in so pričele veljati s 1. januarjem 1976, se pravi z učinkom za nazaj, ker so bile uzakonjene šele aprila letos zaradi znane počasnosti parlamentarnih zborov in komisij. Odvisnim delavcem in upokojencem so torej dajalci prejemkov skozi celo leto 1976 priznavali stare popuste, ker je ustrezni zakon izšel, kot rečeno, šele v začetku letošnjega leta. Vedno za leto 1976 so pa lahko že uveljavili nove določbe vsi tisti, ki so predložili zadnjo prijavo 740, ker so pač v sami prijavi upoštevali nov režim popustov. Med davkoplačevalci, ki so obračunali popuste po novih predpisih, spadajo tudi delodajalci in upokojenci, ki so zaradi morebitnih drugih dohodkov poleg plač in pokojnin bili prisiljeni položiti obrazce 740 in ne le prijave 101. Odvisni delavci so lahko zahtevali od svojih delodajalcev, da jim uredijo popuste po novih določbah na prejemkih letošnjega leta.

Tudi upokojencem je zavarovalni zavod prav sedaj nudil podobno možnost in jih pozval, da najkasneje do konca septembra predložijo ustrezne dokumente in posebne formularje, ki so v posesti vsakega patronata ali ki jih prizadeti lahko dvignejo na sedežih INPS. Postopek zadeva le upokojence, ki so se za prijavo lanskoletnih dohodkov poslužili le obrazcev 101. Brezpredmetna bi bila prijava za pokojninske dohodke do 1.420.000 lir, ki so bili tako in tako prosti vsake davčine in bi potemtakem ne prenesli dodatnih olajšav, ki jih sedaj predvideva zakon.

Kakšne so razlike med starim in novim? Nove določbe so predrugačile popuste, ki so bili prej v veljavi za osebe v breme. Odslej priznavajo popuste le za osebe, ki niso med letom prekoračile dohodka 960.000 lir. Prej 840.000 lir. Popust za ženo so vedno priznavali, ne glede na višino njenih dohodkov. Po novem lahko uživa popust za moža tudi žena. Tudi zakonec bo odslej deležen popusta, le če njegovi prejemki niso dosegli med letom 960 tisoč lir. Nove mere popustov pa so od leta 1976 naslednje:

Popusti na davkih za zakonca: 72.000 lir letno (6.000 lir mesečno). Če ima zakonec nad 960.000 lir, ne pripada drugemu nobeden popust. Upokojencu pritiče potemtakem še 36.000 lir popusta na račun lanskega leta. Jasno je, da mora to razliko zahtevati od INPS, da mu bo to razliko poravnal s tem, da jo bo obračunal v enem izmed bodočih obrokov pokojnine.

Popusti za otroke: Popusti za otroke (do 26 let, če so še študirajoči). Za enega otroka 7.000 lir, za dva 15.000, za tri 23.000, za štiri 32.000 lir (prej 35.000) itd. Velika novost pa je v tem, da navedene popuste uživata oba zakonca. Če pa je eden od zakoncev bil med letom dohodninar z manj kakor 960.000 lirami pritičejo drugemu zakoncu popusti v dvojni meri. Pri teh popustih se na ta način utegne dogoditi, da bodo ženi z višjim dohodkom prisodili pripadajoči del popustov za otroke (kar mora seveda tudi zahtevati).

Popusti za ostale osebe (starši, tasti). Prej so bile te osebe glede popustov izenačene otrokom, po novem pritiče za vsako tozadevno osebo, in sicer le če je sobivajoča in če ni deležna več kakor 960.000 lir dohodka, 12.000 lir.

Vse osebe, za katere se zahtevajo zadevni davčni popusti morajo podpisati izjavo, da nimajo čez 960.000 lir dohodka, sicer jim popusta ne bodo priznali Mladoletnim otrokom izjave ni potrebno podpisovati.

Kako pa je s popusti, ki o njih govorimo, v tekočem letu? Odvisni delavci so svoj položaj že zdavnaj uredili. Od delodajalca so namreč zahtevali, da upošteva morebitne razlike v okviru popustov za tekoče leto. Nasprotno pa upokojencem INPS priznavajo še vedno popuste, kakršni so bili že leta 1975. Tako INPS obračunava za ženo popust v iznosu 36.000 lir (3.000 lir mesečno) namesto 72 tisoč lir (6.000 lir mesečno). Za otroke upoštevajo še vedno stare popuste, samo možu in ne tudi ženi, če le-ta ima več kakor 960 tisoč lir dohodka. Zadevo za letošnje leto bodo uredili naknadno, ker je zavarovalni zavod primoran postopati v etapah, saj bi sicer računalni stroji, ki so osredotočeni v glavnem v Rimu, ponoreli.

Vsem priporočamo točnost pri izpolnjevanju formalnosti, ki jim jih nalaga INPS v izogib kasnejših komplikacij, kontestacij itd. Zaradi tega svetujemo vsem prizadetim, da se za obravnavano opravilo obrnejo na patronate, ki bodo prevelili primer za primerom in seveda poskrbeli za dostavo predpisanih dokumentov.

ST. OBLAK

Ob trgatvi

Gorski filmi na TV Koper

SAN VITO DI CADORE — Kot že lani, bo tudi letos TV studio Koper prenašal filme iz nacionalnega festivala gorskega filma, ki je bil letos v Val boite od 20. do 27. avgusta. Sodelovanje med koprskim študijem in festivalom se je začelo na podlagi nekaterih skupnih ocen glede pomembnosti pobude. Med drugim so poudarili, da gora predstavlja še vedno svet, ki ga je treba odkriti. Rečeno je bilo tudi, da je gora, kjer se meščani sprostijo z izletj in smučanjem predvsem svet, svet, v katerem živijo ljudje s svojo tradicijo kulture, ki jo je treba proučevati in tudi posredovati drugim preko kina.

Prva oddaja je bila 13. septembra, druga pa bo 22. septembra. Med drugim bodo predvajali film Aljoše Žerjala (Perujske Ande), potem «Questi pazzi, pazzi sci» Antonelle Conte ter še nekatere druge. Tretja skupina bo prišla na vrsto v četrtek, 29. septembra.

Priznanje Primossiju

Vseučiliški inštitut Bodkin iz West Virginia — ZDA je podelil tržaškemu slikarju Emiliu Primossiju honorarni doktorat z naslovom «Doktor honoris causa v umetnostnih vedah». Medtem je tudi rimska akademija «Dei 500» vpisala Primossija v svoje društvo, kot «Zasluženega akademika».

RADIO TELEVIZIJA

SOBOTA, 17. SEPTEMBRA 1977

ITALIJANSKA TV
Prvi kanal

13.00 Argumenti: Scala in njeni protagonisti
13.30 DNEVNIK
14.30 V evroviziji: Tenis ITALIJA - FRANCIJA Torino: Kolesarstvo MILANO - TORINO
18.15 Pesmi in ritmi
19.05 Izžrebanje loterije
19.10 Nabožna oddaja
19.20 PAUL IN VIRGINIA 13. in zadnje nadalj.
19.45 Almanah, Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 SCUOLA SERALE PER ASPIRANTI ITALIANI V današnjem nadaljevanju te serije bo na vrsti spolna problematika: «ljubezen po italijansko» ter krilatice o spolu na splošno. Prisostvovali bomo raznim skečem ki so prežeti z ironijo in ki jih prikazujejo Anna Mazzamauro, profesorica ter študenti (Arnaldo Foa, Jenny Tamburi, Orazio Orlando in drugi). Predstavljen bo tudi mestni redar, ljubezniv z deklico, toda neizprosen z grdimi ženskami.
21.35 Skrivnostno življenje Edgarja Briggsa LA STRADA DELLA FUGA TV film Vlogo Edgarja Briggsa igra David Jason
22.00 Posebna oddaja Dnevnika 1 Ob zaključku DNEVNIK in Vremenska slika

Drugi kanal

13.00 DNEVNIK 2 - Ob 13. uri
13.30 Vzgojna oddaja
18.15 Raimondo Vianello v SAI CHE TI DICO? Glasbena oddaja z Ivo Zanicchi, Minnie Minoprio in Sandro Mondaini. Kot gost oddaje bo nastopil Gilbert Bécaud
19.10 Izžrebanje loterije
19.15 Dribbling - Sobota v športu
19.45 DNEVNIK 2 - Odprti studio
20.40 EDVARD VII., WALEŠKI PRINC «Končno kralj», 11. epizoda Edvard VII. je star 70 let. Vsi pa dvomijo v njegove sposobnosti. Burska vojna je v polnem teku. Nenadoma pa kralj pokaže, da je energičen ter predlaga večno zavezništvo z Nemčijo na škodo Rusije. Vlada pa ne odobri te zamisli. Kraljica noče živeti ne v Buckingham palacu in ne v Windsorjo. Kesselova predlaga, naj ji adaptirajo palačo po njenem okusu. Toda družinskih homatij še ni konec: sestra Vicky umira zaradi raka in tudi Edvard je bolehen. Dva dni pred kronanjem gre Edvard na pregled. Potolaži se, ker gre le za vnetje sleplča.
21.35 GEORGY SVEGLIATI, film Ta film je prejel nagrado od katoliškega urada za kinematografijo na festivalu v Berlinu leta 1966. Gre za zgodbo dveh deklet, ki živita skupaj v nekem londonskem stanovanju. Georgy je še skoraj nedoraslo dekle, njena prijateljica Meredith pa je obratno. V stanovanje sprejema svoje oboževalce ter vzdržuje zveze z družino. Meredith zanosi in sprva bi hotela napraviti splav, toda potem se odloči, da bo poročila Josa, ki pa kmalu ugotovi, da je Georgy boljša od Meredith. Otrok se rodi, Meredith noče skrbeti zanj. Georgy pa ga sprejme in se potem poroči z moškim, ki ga je spoznala pri starših.
Ob koncu: DNEVNIK 2 - Zadnje vesti

JUGOSLOVANSKA TV
Ljubljana

9.10 MODRI PLAŠČEK otroška serija
9.40 Dogodivščine modrega knjička
9.55 Pisani svet
10.25 Sodobna medicina: Življenje v vaših rokah
10.35 CESTA IN MI
10.55 PO SLEDEH NAPREDKA Sodelavci biološkega inštituta in biotehniške fakultete so se odpravili na Popovo polje, ki ima izredno bogato jamsko favno, da bi preučili izjemni ekološki sistem sveta. V drugem prispevku bodo prikazana proučevanja razvoja psihomotorike pri otoku.
11.25 P. Gejdoš: NEMIRNA LJUBEZEN
16.30 Nogomet BEOGRAD - VOJVODINA prenos
18.35 OBZORNIK
18.50 KLIC DIVJINE, film Ogledali si bomo novejšo televizijsko verzijo o zlatokopih z daljnega Cloudyka na Aljaski in to po zgodbi pustolovske literature Jacka Londona.
20.30 DNEVNIK
20.50 Zunanjepolitični komentar
21.00 POTOVANJE V DVOJE Ameriški celovečerni film v režiji Stanleya Donena, v glavnih vlogah pa igrata Audrey Hepburn in Albert Finney.
22.35 Moda za vas
22.45 DNEVNIK
23.45 VLAK, zabavna oddaja
24.10 Evropsko prvenstvo v košarki: BELGIJA - JUGOSLAVIJA

Koper

16.30 Nogomet: BEOGRAD - VOJVODINA
20.10 Košarka: BELGIJA - JUGOSLAVIJA
21.45 DNEVNIK
22.05 Na zatožni klopi: MLADI GREGORY, 2. del
23.05 EDEN PROTI VSEM, celovečerni film

Zagreb

18.45 Otroški program
19.45 Glasbeni klub
20.30 DNEVNIK
21.00 Humoristična oddaja
21.50 PAST, celovečerni film
23.25 Festival Kajkavske popevke, Krapina 77

SVICA

19.05 UNA PARTITA A SCACCHI, TV film
20.45 *Scacciapensieri*
21.45 KHARTOUMOVI HEROJI film
23.20 Športna sobota

TRST A

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.30, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 18.00, 19.00 Poročila; 7.20, Dobro jutro; 8.05, 9.05 Glasba in kramljanje; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert sredi jutra; 10.05, 11.35 Predpoldanski omnibus; 12.00 Glasba po željah; 13.15 Glasbeni almanah; 14.10 Tekmujte s Petrom; 15.35 Poslušajmo spet; 17.05 Iz Beethovnovih del; 17.40 Glasbena panorama; 18.05 Radijska igra; 18.45 Vera in naš čas.

KOPER

7.30, 8.30, 10.30, 12.30, 13.30, 14.30, 17.00, 17.30, 19.30, 21.30 Poročila; 8.00 Glasba za dobro jutro; 9.15 Elizabetine pravljice; 9.30 Plošče; 10.00 Z nami je. . .; 10.15 Glasbeni portret; 10.45 Glasba in nasveti; 11.15 Poslušajmo jih skupaj; 12.05 Glasba po željah; 14.00 Najlepše popevke tedna; 14.35 Plošča LP tedna; 15.00 Popevke; 15.15 Poje Meta Močnik; 15.30 Par besed; 15.45 Folk ansambel Casadei; 16.15 Poje Roy Ayres Ubiquity; 17.10 Poslušajmo jih skupaj; 17.40 Glasbeni notes; 18.00 Ob petih popoldne; 18.30 Primorski dnevnik; 18.45 Zabavna glasba; 19.00 Vročih sto kilovatov; 19.35 Zapojmo in zaigrajmo; 20.30 Glasbeni week-end; 23.00 Plesna glasba.

RADIO 1

7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 13.00, 15.00, 19.00, 21.00 Poročila; 6.00, 7.20 Glasbeno prebujenje; 8.40 Včeraj v parlamentu; 8.50 Resna glasba; 9.00 Vi in jaz; 11.00 Petindvajset in jih izkaže; 12.05 Drugi zvok; 13.30 Show down; 14.30 Glasbeni program; 15.05 Pogovori o energiji; 15.45 Zelena črta; 16.30 Konec tedna; 17.15 Izžrebanje loterije; 17.20 Zlata doba; 18.05 Afriško gledališče; 18.35 Glasbeni spored; 19.20 Večerni programi; 19.35 Hovanščina, opera; 23.05 Lahko noč.

RADIO 2

7.30, 8.30, 9.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 Poročila; 6.00, 7.55 Oni drugi dan; 8.45 Glasba in nasveti za poletje; 9.32 Izredna izdaja, glasbeni program; 10.12 Program s Cochijem in Renatom; 11.32 Neapeljski pesniki in glasbeniki; 12.45 Radiotrionfo; 13.40 Valčki, polke in mazurke; 15.00 Zbori iz vsega sveta; 15.45 Operne skladbe; 16.37 Opereta včeraj in danes; 17.25 Izžrebanje loterije; 17.30 Morje moj prijatelj; 19.50 Drobec satire; 21.00 Simfonični koncert; 22.45 Francoske pesmi.

SLOVENIJA

6.00, 7.00, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 15.00, 16.00, 19.00, 20.00, 23.00 Poročila; 6.15 Danes za vas; 7.20 Rekreacija; 7.50 Dobro jutro, otroci!; 8.20 Beseda na današnji dan; 9.08 Glasbena matineja; 10.05 Pionirski tednik; 10.35 Mladina poje; 11.40 Turistični napotki; 12.03 Sedem dni na radiu; 13.10 Godala v ritmu; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Veseli domači napevi; 14.20 Zabavna glasba; 14.30 Priporočajo vam. . .; 15.05 Iz dela Glasbene mladine Slovenije; 15.25 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji; 16.30 Glasbeni intermezzo; 16.45 S knjižnega trga; 17.00 «Vrtiljak»; 19.05 Gremo v kino; 19.45 Zabaval vas bo Acher Bilk; 20.20 Zabavna glasba; 20.35 Lahko noč, otroci!; 20.45 Minute z ansamblom Jožeta Privška; 21.00 Sobotna glasbena panorama; 22.30 Oddaja za naše izseljence; 0.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Pazite na neko razdelitev dediščine, ki bi se utegnila zaplesti. Nerazumevanje z ljubljeno osebo.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Dan bo ugoden, kolikor boste med drugim tudi prejeli neko ugodno ponudbo. Bodite objektivni.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Ne kompromitirajte se s preveč tveganimi pobudami. Brzdajte svojo razdražljivo naravo.

RAK (od 22. 6. do 22.7.) Izgledi za neki skorajšnji uspeh bodo spodbudno vplivali na vašo delavnost.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Deležni boste manjših primerov sreče, izkoristite jih kar najbolje. V čustvenih zadevah se bo razvijalo vse v vaš prid.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Pričakujte manjše razočaranje na finančnem področju. Otresite se svoje premočne čustvenosti.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Važen sporazum vam bo odprl nove perspektive. Ne zamenjujte svojih želja z resničnostjo.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22. 11.) Lepo zadoščenje v zvezi z dvigom lastnega pri intelektualcih. Zadoščenje v prijateljstvu.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Ne skušajte za vsako ceno vsiliti drugim lastnega stališča. Nasprotovanje neke tretje osebe bo zapletlo vaše čustveno vprašanje.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Ogibajte se danes sleherne improvizacije, ker bi to vaše interese še bolj ogrozilo. Prijeten večer med prijatelji.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Manjše organizacijske spremembe v vašem delu. Posvetite več časa osebam, ki so vam drage.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) V nekem nesporazumu bo prišlo do odločilnega preobrata. Neki družinski načrt vam je v veliko breme.

TRG NEBEŠKEGA MIRU — Osrednji pekinški trg Tien An Men z Maovim mavzolejem v ospredju in Južnimi vrati v ozadju. Na trgu je živahno sleherni dan in ob vsaki uri, do poznega večera.

PREDDVERJE KRIPTE — Mao v belem marmorju s klasično kitajsko krajino v ozadju in vencem predsednika Tita.

Mavzolej, simbol Maove misli in Kitajske

Okoliščina, da je bil predsednik Tito prvi tuj državnik, ki je v uradno še neodprtem mavzoleju položil venec pred spomenik pokojnega voditelja kitajske revolucije, je bila že sama po sebi odraz pozornosti, ki jo je bila po prefinjenem kitajskem protokolu deležna jugoslovanska državna delegacija. Lokacija mavzoleja ni zgolj arhitektonska, marveč tudi simbolična. Trg Tien An Men, kjer stoji mavzolej, s svojimi južnimi in severnimi vrati je bil nekdaj prostor, ki je strogo ločil severni, cesarski del prestolnice od južnega, ljudskega, se pravi od trgovskega in obrtniškega Pekinga. Ko so »Prepovedano mesto«, nekdanjo cesarsko rezidenco odprli za javnost in je postala priljubljeno sprehajališče pekinških meščanov, je tudi simbolično padla ta miselna pregrada iz preteklosti.

Foto: Joco Žnidaršič

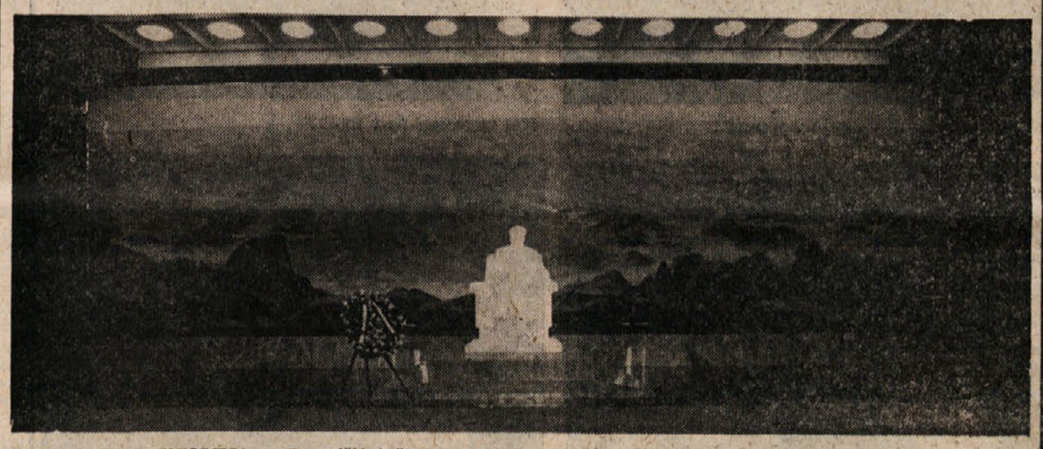

DETAJL IZ MAVZOLEJA — Razmišljajoči Mao Ce-tung

KRIPTA — Kristalni sarkofag z Maovimi posmrtnimi ostanki, prekritimi z rdečo zastavo. Pritlikavi borovci in drugo plemenito zelenje, vse to alegorično pooseblja miselno brv med včeraj, danes in jutri.

Enver Hoxha gre do konca

Kaže, da se v boju za ideološko čistost albanske politike vse bolj poglablja spor med Tirano in Pekingom — Še hujša izolacija in tudi avtarkija?

Grški tisk poroča te dni, sklicujoč se na informacijo ameriške agencije UPI, da so v Albaniji zaprli več tisoč ljudi, ki naj bi bili naklonjeni Kitajski in da so nekatere med njimi celo ustrelili. Prav tako naj bi se pripravljali, da zapro ali izključijo iz partijskega vodstva vse tiste, ki opozarjajo na nevarnosti izolacije, s čimer naj bi nadaljevali čistko, ki se je menda začela že lani jeseni. Ob tem mnogi politični analitiki že razmišljajo o posledicah, ki jih to utegne imeti za albansko politiko in o tem, kje bo Albanija zdaj iskala zaveznike. Zdi pa se, da se bo Tirana še najbolj verjetno zatekla v še hujši izolacionizem in avtarkijo.

Seveda je omenjene vesti treba jemati z običajnimi pridržki, tembolj, ker gre za državo, s katero se po hermetični zaprtosti danes lahko kosa kvečjemu Kampučija. Toda marsikaj, kar se je v odnosih med Albanijo in Kitajsko zgodilo v zadnjem času, dovoljuje sklep, da so te novice vsaj možne, če že ne verjetne.

Da so se odnosi med Tirano in Pekingom zaostrili, je povsem jasno, odkar je glasilo albanske partije dela Zeri i Populit 7. julija objavilo 8000 besed dolg uvodnik, v katerem izredno ostro napada teorijo o treh svetovih, ki je nosilno izhodišče zunanje politike novega kitajskega vodstva. Ne da bi naravnost omenjal Kitajsko, piše albanski list, da je svet v resnici razdeljen v dva ostro nasprotujoča si tabora, in sicer v marksistično-leninistični tabor socializma in imperialistični tabor kapitalizma. »Zeri i Populit« v tem kontekstu napada tiste, ki »do absurda povzdigujejo nasprotja med imperialisti, podcenjujejo pa osnovna protislovja med revolucijo in kontrarevolucijo«. Uvodnik nadalje obsoja načelo, da so »sovražniki mojih sovražnikov moji prijatelji«, češ da tega načela ni mogoče uporabiti »kadar gre za dve imperialistični supersili, Sovjetsko zvezo in ZDA, ker se ti supersili z vsemi sredstvi borita proti revoluciji in socializmu . . .«

To, povsem neprikrito kritiko temeljnih smernic kitajske zunanje politike je Tirana na svojevrsten način potrdila med Titovim obiskom v Pekingu, ko je albansko veleposlaništvo v Pekingu razdelilo večini ambasad in tujih dopisnikov ponatis uvodnika, ki ga je objavil »Zeri i Populit« 13. septembra 1963. V tem uvodniku z naslovom »Hruščov pred Titovimi nogami« je albanski list med drugim obtoževal Hruščova in Tita, da hočeta »pokopati marksizem-leninizem, likvidirati socializem in znova vzpostaviti prevlado imperializma«, da sta sovjetski in jugoslovanski voditelj uskladila svojo »dejavnost v »sabotiranju socialističnega tabora in svetovnega komunističnega gibanja in pa proti marksističnim-leninističnim partijam, ki vodijo principielno odločen boj proti revizionizmu našega časa«. Nazadnje uvodnik obtožuje Hruščova, da »se je približal imperializmu, posebno še ameriškim imperialistom«. Opazovalci sklepajo, da naj bi te obtožbe veljale tudi za srečanje med Titom in Hua Kuo-fengom, pri čemer ugotavljajo, da je ost kritike uperjena predvsem proti kitajskemu voditelju; mogoče pa je sklepati, da nastaja kot stranski proizvod v tem procesu tudi ostrejše stališče Albanije do Jugoslavije, stališče, ki je bilo sicer doslej dvotirno. Prvi sekretar albanske partije dela Enver Hoxha je novembra lani na 7. kongresu APD na eni strani iz notranjih potreb obsojal »jugoslovanski revizionizem«, na drugi strani pa je iz zunanjih potreb zagotavljal, da »tisto, kar je izjavila (albanska tiskovna agencija) APR, da bi se albanski narod v primeru sovjetskega ali kakega drugega napada na Jugoslavijo postavil ob stran jugoslovanskim narodom, ostaja veljavno . . .«

Če drži, kar poročajo zdaj o množičnih aretacijah prokitajsko usmerjenih Albancev, potem se je mogoče vprašati, ali nista že dve veliki čistki, ki sta segli do partijskega vrha — ena leta 1973, druga pa lani spomladi — nosili v sebi tudi kalif albansko-kitajskega spora. Med vidnimi osebnostmi, ki so jih takrat odstranili, kot je potrdil Enver Hoxha na kongresu, so bili predvsem ljudje, ki so se zavzemali za to, da bi albanska kultura bolj sledila svetovnim tokovom, generali, ki so se zavzemali za to, da ne bi kupovali orožja samo od Kitajske, ampak tudi od socialističnih držav in gospodarstveniki, ki so zagovarjali širše odpiranje navzven v gospodarskih odnosih. Povsem mogoče je, da ni šlo pri tem le za obračun s »prosovjetskimi elementi«, kot so jih nekateri pogojno označevali, ampak morda tudi že z ljudmi, ki so se ogrevali za politično filozofijo, ki jo je že takrat na Kitajskem uveljavljal Teng Hsiao-ping. Vse namreč kaže, da se albansko vodstvo v kitajskem obračunu postavlja na stran »tolpe štirih«.

Osnovno vprašanje je zdaj, kako bo razcep s Kitajsko, ki je očitno že zelo globok, če ne celo dokončen, vplival na albanski notranji položaj in zunanjo politiko. Seveda imamo premalo podatkov, da bi lahko ugibali o tem, kakšno je stanje v partiji po številnih čistkah v zadnjem času, posebno še, ker trenj zelo verjetno še ni konec. Prav tako ne vemo, ali je Kitajska zmanjšala ali ustavila vojaško in gospodarsko pomoč Albaniji, ki je ključnega pomena, posebno še za razvoj industrije. Albanci so konec julija zanikali, da bi bili zahtevali odpoklic kitajskih strokovnjakov, ki jih je, po raznih ocenah, od 700 do 2000. Toda če bi sodili po dogodkih ob albansko-sovjetskem razdoru, bi lahko pričakovali, da bodo to storili, če še niso.

V takih razmerah se politični komentatorji zdaj sprašujejo, kam se bo Albanija obrnila, kje bo iskala novega privilegiranega zaveznika. Če bodo Albanci iskali nova zavezništva v skladu s svojo sedanjo politično usmeritvijo, jih lahko najdejo samo med tistimi marksistično-leninističnimi partijami ali njihovimi frakcijami, ki skupaj z njimi obsojajo politiko novega kitajskega vodstva; te partije seveda prej pričakujejo pomoč od Albanije kot obratno.

ENVER HOXHA: Tudi v Pekingu so revizionisti?

Po dosedanjih izjavah albanskih voditeljev bi lahko prej sklepali, da se bo Albanija poslej še bolj zaprla v krog političnega izolacionizma in gospodarske avtarkije, kar bi lahko potrdila tudi informacija, da zdaj nameravajo odstraniti iz albanskega vodstva tiste, ki mislijo, da lahko izolacija pahne Albanijo v katastrofo.

Res je, da bi Albanija tako politiko zdržala sorazmerno laže kot katerakoli druga evropska država, saj kar 66 odstotkov Albancev živi na deželi, kar država načrtno podpira in sistematično preprečuje, da bi se to razmerje spremenilo. Seveda pa je vprašanje, ali je mogoče dolgoročno zdržati tako politiko brez hujših posledic za življenjsko raven prebivalstva in za notranjo politično trdnost.

ANDREJ NOVAK

Zadržki v Panami

Po slavnostnem podpisu sporazuma o Panamskem prekopu še analiza vsebine — Sporni »pakt o nevtralnosti«

OD NAŠEGA DOPISNIKA V MEHIKI

CIUDAD PANAMA, 14. sept. — »Megla« nad prekopom se počasi dviguje — dokumenti novega sporazuma, ki so jih hkrati objavili v obeh prestolnicah, so pomagali razjasniti nekatere dileme, hkrati pa tudi spodbuditi nove razprave o temah, ki so se jele pojavljati kot tako pereče in sporne šele pred kratkim.

Dodatni sporazum o nevtralnosti prekopa in zagotovitvi svobodne plovbe za ladje vseh zastav, kar naj bi veljalo po letu 2000 (oziroma verificirana pravica oboroževanim silam ZDA, da posežejo vmes, če bodo svoboščine ali varnost te vodne poti med Atlantikom in Pacifikom ogrožene) je deležen kar največje pozornosti. Duhovi so se vznemirili, in to na vseh ravneh, iz dneva v dan pa so vedno bolj vznemirjeni ne le v Panami, temveč tudi na vseh drugih koncih Latinske Amerike.

Bojazen je velika in ne povsem neutemeljena: ali ta sporazum o Panamskem prekomu ne skriva kake intervencionisti ne grožnje? V kolikšni meri ogroža ali omejuje suverenost Paname, odpira ali pravzaprav zapira dežnik Pentagona nad to izredno strateško-ekonomsko pomembno vodno potjo, ki bo čez 23 let povsem pod upravo republike Paname? Ameriška, panamska in svetovna javnost se je 7. septembra, na dan slovesnosti v Washingtonu, seznanila z bistvom novega dokumenta o prekoku, ne pa z aneksi k temu sporazumu, ki bi lahko precej bolj osvetlili trenutne ključne nejasnosti. Iz tega, kar je bilo od 7. septembra slišati in videti, bi lahko sklepali, da »pakt o nevtralnosti« ni brez tveganja, kar zadeva Panamo, vštevši nevarnost, ki grozi neodvisnosti in teritorialni integriteti te neuvrščene centralnoameriške države.

General Torrijos, ki se zaveda teh nevarnosti, pa tudi položaja, v katerem se je znašel, je o tej panamski hoji med dvema ognjema že nekajkrat javno in zelo odkrito spregovoril. Najprej ob podpisu sporazuma v sedežu CAD, zadnjič pa te dni v intervjuju za ameriško revijo »US News and World Report«, ko je med drugim dejal:

»Pogodba, ki smo jo podpisali, ni najboljša in ne izpolnjuje povsem želja panamskega ljudstva. Vendar v tem trenutku predstavlja najboljše, do česar je bilo moč priti, kar smo mogli doseči in izbojevati.«

Nova pogodba o Panamskem prekopu temelji v nasprotju s tisto iz leta 1903, ki je vzpostavila povsem kolonialno razmerje v tej coni, na »priznavanju suverenosti republike Paname nad vsem nacionalnim ozemljem«, so poudarili v uradnem sporočilu. Tej želji in navdušeno sprejeti proklamaciji pa slede odlomki, ki pravzaprav uzakonjajo pravico do intervencije in ki so nekako kontradiktorni ne le z uvodnim delom tega dokumenta, temveč tudi z ustanovno listino organizacije ameriških držav, katere polnopravni članici sta ZDA in Panama.

Spomnimo se, da je pogodba o prekopu iz leta 1903 uzakonjala pravico do vmešavanja ZDA v notranje zadeve Paname, to klavzulo pa so ob reviziji dokumenta leta 1936 črtali. Seveda je vprašanje, kako bodo v prihodnosti pojmovali in tolmačili zdajšnjo pogodbo, pod pogojem, da jo bodo na panamskem državnem referendumu, razpisanem za 23. oktobra, in v ameriškem senatu sprejeli (senat bo o njej razpravljal v začetku naslednjega leta). Dejstvo pa je, da »pakt o nevtralnosti« dopušča velesili s severa, možnosti manevriranja, kar so v Panami sprejeli z javnim nezadovoljstvom in protestom v nekaterih levo usmerjenih krogih.

Še zlasti so nezadovoljni študentje, ki so v tej državi, kjer so z dekretom ukinili politične organizacije, stranke in parlamentarno življenje, najbolj značilen in zgovoren barometer nacionalnega razpoloženja, ki sicer ni dominantno za vso državo, a ki ga tudi ne gre podcenjevati in do katerega še revolucionarna vlada generala Torrijosa ni ravnodušna.

Večer pred podpisom pogodbe v Washingtonu so študentje v panamski prestolnici prišli na ulice in se v protestnem sprevodu napotili proti prekopu: ustavili sta jih vojska in policija. Podpore so bili študentje deležni čez nekaj dni, ko je njihov protest posredno podprlo »gibanje neodvisnih advokatov«, v katerem je 308 uglednih panamskih pravnikov. Gibanje je poslalo čestitko mehiški vlad. predsednika Portilla. V brzojavki iz Paname izražajo hvaležnost za stališče Mehike in njenega predsednika do dodatnega sporazuma o nevtralnosti Panamskega prekopa. Kot ocenjujejo »neodvisni advokati«, je to stališče o povsem v skladu z mehiškim tradicionalnim zavračanjem priznavanja pravic na tujo intervencijo in torej podpora boju panamskih patriotov za resnično nacionalno osvoboditev.

SLOBODAN PAVLOVIĆ

Ukrajinski rekord

V SZ si letos obetajo rekordno žetev — Več kot 18 milijonov ton pšenice iz Ukrajine — Pohvale Brežnjeva

OD NAŠEGA MOSKOVSKEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 14. sept. — Z dobro milijardo pudov žitaric, prodanih državi (pud je dobrih 16 kg), so bili heroji lanske žetve v ZSSR Kazahstanci, letos pa so Ukrajinci: doslej so v državne kašče nasuli milijardo 108 milijonov pudov žita ali 18 milijonov 150 tisoč ton. Dobre vesti iz ukrajinske žitnice, ki daje približno petino vsega sovjetskega žita, še podkrepljujejo optimistične napovedi, da utegne ZSSR pričakati 60. jubilej oktobrske revolucije z rekordno kmetijsko letino.

Danes je v ZSSR vse v znamenju ukrajinskega rekorda. Ukrajinske kmetovalce je ob tem pomembnem uspehu, najboljši žitni letini za vso zgodovino, javno pohvalil generalni sekretar CK KP SZ Leonid Brežnjev. Pri tem pa poudarjajo, da mora postati milijarda pudov odslej minimalna norma žitne letine za ukrajinske kmetovalce. Doslej so Ukrajinci prodajali državi v povprečju 15 do 16 milijonov ton žita.

Glede na to, da predstavlja odkup državi približno tretjino celotne žitne proizvodnje, pomeni, da bodo Ukrajinci letos pospravili v kašče nad 50 milijonov ton žitaric. Ker pa daje Ukrajina kakih 20 do 22 odstotkov vsega sovjetskega žita (od 55 do 60 odst. odpade na Rusko federacijo, 12 odst. na Kazahstan, po 2 do 3 odst. pa na Belorusijo in Moldavijo), bi bilo že mogoče z gotovostjo trditi, da bo ZSSR letos požela rekordno število žita.

Sicer pa so o tem že dalj časa pričala posamična poročila z žitnih polj. Predvsem so bili letos tempi žetve dosti višji kot lani: medtem ko so do lanskega 6. septembra poželi žito na 95,7 milijona hektarov, so ga letos na sto milijonih. V Ruski federaciji letos do 5. septembra poželi žito na 65 milijonih hektarov, kar je za deset milijonov več kot lani do 6. septembra. Tudi mlatilj so požeto žito dosti hitreje: lani do 6. sept. so ga omlatili na 81,2 milijonih ha, letos do 5. sept. pa že na 89,1 milijonih ha.

Letos so se žetve lotili tudi dosti bolj sistematično kot lani, ko so zaradi dolgotrajnega hladnega deževja mobilizirali vsa razpoložljiva sredstva, tehniko in ljudi, tako da je marsikje trpela industrijska proizvodnja. Že na začetku žetve je letos partijsko in državno vodstvo izdalo vrsto dekretov v katerih je materialno zainteresiralo kmetovalce: z obljubljenimi visokimi denarnimi, pa tudi naturalnimi nagradami (zastonj žito za vzrejo zasebne živine). Na poljane je prišla tudi orjaška tehnika: kakih sto tisoč vagonov s kmetijsko tehniko in tovornjaki. Samo v Ruski federaciji so s prevažanjem žita zaposlili pol milijona tovornjakov.

Za zdaj še ni na voljo kakšnih konkretnih prognoz o izgledih letošnje žitne letine. Ocena ameriških kmetijskih izvedencev, ki budno spremljajo potek sovjetske žetve, v skladu s predlanskim sporazumom o sovjetskih nakupih žita v ZDA, je bila minuli teden, torej približno toliko kot lani ali v izredno dobrem letu 1973. Vendar pa je ta ocena upoštevala izredno težke razmere v vzhodnih rajonih ZSSR, zlasti v Kazahstanu: tam je namreč skoraj neprekinjeno deževalo in četudi so bili tempi žetve višji kot lani, je marsikje, zlasti pa na področju Omska, Novosibirska, Čite, Krasnojarska in Altaja, obležala pod nebom tretjina do polovica požete in neomlačene pšenice.

Seveda je tako dosti te pšenice propadlo, vendar pa je za celotno ZSSR pomembnejši rekord ukrajinske žitnice, ker ta daje deželi skoraj dvakrat več žita. Potemtakem bi lahko napovedali, da bo letos žitna letina nad 230 milijonov ton. Lanski rekord je bil, navkljub neugodnim vremenskim prilikam, blizu 224 milijonov ton, kar pa je bilo le pičel poldrugi milijon ton več kot v letu 1973 in vrhu tega je bil hektarski pridelek nižji: večjo letino so dosegli na rovaš povečanih posevnih površin. Tudi letos so posevne površine večje za približno poldrugi milijon hektarov, kaže pa, da se je zvišal tudi hektarski pridelek. V Ukrajini so s hektara dobili v povprečju po 27,7 odstotkov žitaric (31,7 stotov ozime pšenice), v Moldaviji pa celo 40 stotov. V vsej ZSSR bi utegnil biti letos povprečni hektarski pridelek žitaric kakih 18 stotov: doslej najvišji je bil leta 1973, to je 17 stotov, medtem ko je bil predlani komaj 10,9 stota.

Z letošnjo rekordno letino nad 230 milijonov ton žita bi ZSSR naposled le lahko postavila na noge svojo živinorejo, ki si vse doslej ni opomogla od predlanske katastrofalne letine 140 milijonov ton. Hkrati bi zmanjšala svojo odvisnost od uvoza žita iz tujine, zlasti iz ZDA, kar jo je doslej veljalo težke devizne milijarde. Ameriški izvedenci predvidevajo, da bo letos kupila ZSSR le minimalno 6 milijonov ton žita v ZDA, kolikor predvideva sporazum (po sporazumu sme kupiti letno od 6 do 8 milijonov, za večje količine pa so potrebna dodatna pogajanja). Lani je kupila kakih 6,5 milijona ton ameriškega žita.

Rekordna letina bo torej prišla ZSSR prav v številnih pogledih, ne le v političnem, zavoljo 60. jubileja oktobrske revolucije. Lahko bo del kmetijskih viškov prodala tudi nekaterim vzhodnoevropskim državam, ki so jih poleti prizadele hude povodnji, v prvi vrsti Poljski in NDR. Lahko bo doma uredila razmere na področju oskrbe prebivalstva, zlasti z mesom in mesnimi izdelki, koder je doslej prihajalo do pogostnih izpadov.

Žerev sicer še ni docela končana, nepožetih ostaja še približno petina sovjetskih polj. Zato so zdaj potrebni poročili, morda najbolj odločilni rapori, na katere opozarja denimo »Pravda«: nekatera podjetja zveznega ministrstva za proizvodnjo traktorjev in kmetijske tehnike namreč ne dostavljajo dovolj rezervnih delov, premalo je tudi goriva in mazil. »Pravda« poziva k osebni odgovornosti namestnika ministra za naftno predelovalno industrijo Sisina in namestnika ministra za transport Gundonina zadolžena za oskrbo kmetijskih posestev z bencinom. Hkrati opozarja na pomanjkljivosti v shranjevanju sadja in zelenjave na področju Moldavije in zakavkaških republik.

Kljub vsemu je vse več znamenj, da bo jubilejno leto pomeslo kmetijski rekord Ne le na področju žitaric, ampak tudi na drugih, recimo sladkorne pese in bombaža, koder so bile zadnja leta težave. Obtralci bombaža v Uzbekistanu, ki daje blizu 65 odstotkov vsega »belega zlata« v ZSSR, obljubljajo letos 5,360.000 ton, kar pomeni, da bi bila celotna sovjetska proizvodnja tolikšna kot leta 1974, to je 8,41 milijona ton. Ta bombažni rekord pa bi prišel ZSSR zelo prav tudi zato, ker Egipt, dolgoletni dobavitelj »belega zlata«, zadnji čas omejuje izvoz bombaža zaradi zaostrovanja med deželama.

TIT DOBERSEK

Sporne napitnine

Po ocenah dobro poučenih dobiva milijon Madžarov napitnine — Ali naj boleznina upošteva tudi ta dohodek?

POSEBEJ ZA DELO

BUDIMPEŠTA, 12. sept. — Napitnina je stara bolezen, v kateri se izraža družbeno ozračje in ki se širi kot zločesti tumor, je pred kratkim zapisal budimpeštanski list, ko je skušal ugotoviti, kje se začenja in kje končuje ta bolezen. Časopis je ugotovil, da se vse skupaj vrti v začaranem krogu. To kroženje poteka nekako takole: mehanik daje napitnino frizerju, frizer zdravniku, zdravnik taksistu, ta še komu ali pa se krog preprosto sklene in napitnina spet roma v roke mehanika, pri katerem se je začelo.

Od 10 milijonov državljanov in petih milijonov zaposlenih dobiva napitnino po svobodnih ocenah dobro poučenih več kot milijon ljudi. Tako je napitnina postala ustaljena oblika nagrajevanja, ki je bolj v navadi kot denar, na skrivaj potlačen v žep. Kako daleč so časi, ko je v frizerskih salonih in v drugih storitvenih delavnicah visel napis, za katerega so dali dekret iz centra: sprejemanje napitnine je nevredno delavca v socializmu!

Ko so v razpravi, ki še poteka in h kateri je veliko pripomogla televizija, izluščili vsa dejstva, brez olepševanja, se je pokazalo, da problem ni tako preprost, kot meni jo oni, ki pozivajo državljane, naj vendar ne dajejo več napitnin, pa bo zadeva ureje na.

Marsikdo od tistih, ki bi si zares želeli, da bi naredili konec napitninam kot obveznemu mesečnemu izdatku, so to pripravljeni pri priči storiti, vendar niso povsem prepričani, da ne bi bila škoda, ki bi jo zaradi tega utegnili imeti, večja od denarja, ki ga zdaj poklanja jo ali, kot nekateri pravijo, denarja, ki gre za podkupovanje, oni najbolj strogi pa temu pravijo: za korumpiranje.

Državljan, ki se na primer napoti na bencinsko črpalko po gorivo, je priča vsakdanjega pojava, da napitnina ni povezana z nikakršnim dodatnim opravilom uslužbenca na črpalki, saj šipe obrišejo le redki, pregled gum pa že tako in tako prostovoljno posebej plačaš. Napitnina je torej nekakšen davek, v katerega je državljan, ki ga v to prisili veljavna praksa prostovoljno privoli, če pa bi se upri, bi naletel na neprijaznost, ki bi se utegnila sprevreči celo v grobost. Napitnino torej plačujemo za tisto, kar je sicer za natakarja, obrtnika, zdravnika in druge že sicer dolžnost, ki bi jo moralj opraviti v svojem normalnem delovnem času in za redno mesečno plačo.

Težave pa se začno takrat, ko se temeljito poglobimo v vso stvar in ugotovimo, koliko plačuje posamezno podjetje v nekaterih poklicih, za katere je neizpodbitno ugotovljeno, da napitnina tudi za nekajkrat presega mesečno plačo. Uslužbencem na bencinskih črpalkah, natakarjem, frizerjem in še nekaterim drugim, namenoma dajejo nizke plače prav zaradi tega, ker je dobro znano, da v teh poklicih dobijo precej izdatno nadomestilo za skoraj lastnega podjetja prav v obliki napitnin.

In tako se znajdemo pred najbolj zapletenim od vseh problemov: kako tako napitnino, ki si je priborila vstop v naše vsakdanje življenje pri stranskih vratih, pravzaprav kot zakoniti vir zaslužka, vračunati v osnovo za upokojitev ali boleznino. Nekaj primerov, ki jih je povzela televizija v zelo gledani oddaji »Pravne zadeve« (»Jogi eseteke«), ni spravilo na noge le velikega laičnega avditorija, temveč tudi najbolj ugledne pravnike v državi, ki so jeli obravnavati napitnino iz takega zornega kota, kot je doslej še niso.

Zgodilo se je namreč, da je delavec na bencinski črpalki, čigar mesečna plača (od podjetja) znese tisoč forintov (tretjina povprečne madžarske plače), zbolel in terjal boleznino od socialnega zavarovanja, a ne na osnovi tisoč forintov, temveč od tega, kolikor znesejo njegovi mesečni dohodki, seveda z napitnino vred. Po njegovem zatrjevanju je tega dvanajstkrat več: 12.000 forintov.

Kako urediti zadevo? Mar je pravično, da človek, ko zboli, dobiva bedno boleznino, od katere ne more živeti, zbolj zato, ker ga je podjetje z drugimi uslužbenci na bencinski črpalki vred prikrajšalo, upoštevaje napitnino kot vir dohodka? Mar nanjo na lastni koži plačuje, kot se je zdaj zastavilo vprašanje za nepopolnost in protislovja v plačilnem sistemu?

MILOŠ ČOROVIĆ

Smrt črnskega aktivista

NAIROBI, 15. sept. — Steve Biko je torej mrtev. Ena redkih ohranjenih fotografij kaže mladega moža pri tridesetih, z brki in bradico, v suknjiču in s samoveznico. Posneta je bila na začetku letošnjega leta, pol leta poprej, preden so ga tajni policisti iz BOSS vnovič prijeli 18. avgusta.

Steve Biko je torej mrtev od predvčerajšnjim. Notranji minister Kruger se je ob njegovi smrti še posebej potrudil kar zadeva stike z javnostjo. V obširnem sporočilu s 16 točkami je pojasnil ali bolje opravičil, kako da je Števe Biko v začetku tega meseca začel gladovno stavko, kako da so ga jetniški zdravniki redno pregledovali, v ponedeljek, 12. septembra je bil spet pregledan, vendar je umrl istega dne.

Truplo Steva Bikoa so poslali v mrtvašnico in južnoafriške oblasti so obljubile temeljit mrliški ogled.

JOŽE ŠIRCELJ

Kako potekajo dela na slovenskih cestah

LJUBLJANA, 14. sept. — Srednjeročni plan vzdrževanja in izgradnje slovenskih magistralnih in regionalnih cest obeta precej novih cest. Pri tem je zanimivo videti, kako daleč smo z deli na posameznih cestah načrtovanih za leto 1977.

● Del mariborske hitre ceste (skozi mesto) bodo mogoče pričeli graditi še letos, vendar pa RSC meni, da je realno pričakovati začetek gradnje v letu 1978.

● V izdelavi je idejni projekt avto ceste Šentilj—Pesnica.

● Glavni projekt rekonstrukcije mejnega prehoda Šentilj je v izdelavi in ga bodo dokončali letos. Čeprav republiška skupnost za ceste še ni uspela skleniti posebnih dogovorov z drugimi zainteresiranimi pri tem prehodu, predvideva, da bodo mejni prehod pričeli usposabljati letos jeseni.

● Za južno magistralo skozi Celje izdelujejo projektno dokumentacijo.

● Na avtomobilski cesti Hoče—Arja vas tečejo dela v skladu s časovnim načrtom, vendar pa je še vedno vprašljiv potek ceste od priključka v Arji vasi mimo Žalca do priključka na cesto Maribor—Ljubljana. Če je ne bo vreme zagodlo, se bomo verjetno še letos zapeljali mimo Celja. Glavni projekt obvoznice mimo Žalca je izdelan.

● Za zahodno celjsko magistralo je projekte naročila občinska skupščina Celje, medtem ko republiška skupnost za ceste zaenkrat pri tem delu ni udeležena.

● Za predor skozi Karavanke je v skladu z načrtom izdan razpis za izdelavo idejnega projekta, ki naj bi bil dokončan prihodnje leto. Jugoslovansko-avstrijska komisija strokovnjakov je okvirno že določila terminski plan projektiranja in gradnje, po katerem naj bi imeli glavni projekt izdelan do leta 1978 ali 1979, tako da bi lahko začeli graditi jeseni istega leta.

● Za moderno cesto med Naklom in Ljubljano pripravljajo glavni projekt, ki bo končan prihodnje leto.

● Cesta v Škofji Loki (»uranska cesta«) je že dolgo jabolko spora, zato tudi izdelava glavnega projekta ni možna vse do konca lokacijskega postopka. Sporna je izbira poteka ceste na odseku skozi Škofjo Loko, tako da delo ne teče po predvideni dinamiki.

● Glavni projekti ljubljanske južne obvoznice še niso pripravljeni, vzrok zakasnitve pa je v spremembi trase (predvsem zaradi črnih gradenj), ki je bila sicer določena v že izdelanem idejnem projektu v smeri proti jugu. Vendar bodo glavni projekt oddali v izdelavo še letos in naj bi bil dokončan v naslednjem letu.

● Za avto cesto Rudnik—Škofljica—Bregana izdelujejo idejne projekte.

● Za približno šest mesecev so bila v začetku v zamudi dela na avto cesti Dolgi most—Vrhnika, vendar obljubljajo, da bodo cesto odprli ob napovedanem času, leta 1979.

● Prva faza gradnje Karlovškega mostu bo predvidoma končana še letos (sam most), medtem ko bo ureditev širšega kompleksa terjala še precej dela:

● Na ljubljanski Celovški cesti so na prvem odseku dela stekla letos poleti, za promet pa naj bi jo usposobili drugo leto. Po navedbah republiške skupnosti za ceste je zamuda na tem objektu nastala zaradi dodatnih urbanističnih zahtev pri urejanju ceste in okolice, razširjenja komunalnih vodov in dolgega lokacijskega postopka.

● Pri Prešernovi cesti v Ljubljani se je bolj zataknilo in letos še ne bodo gradili, saj je izdelava glavnega projekta vezana na izdajo lokacijskega dovoljenja in razčiščenja urbanistično-prostorske problematike.

● Pri obvozni cesti Črnuče—Tomačevo—Dolgi most tačas tečejo priprave za odkup zemljišč. Obenem pa je postavila ob predvidenem posojilu dodatne zahteve tudi mednarodna banka za obnovo in razvoj (o upravičenosti te ceste), tako da bodo lahko govorili o natančnejšem predlogu šele po bližnjem obisku predstavnikov mednarodne banke pri nas.

● Dosti je bilo že natezanja okrog tega, kako bi speljali obalno cesto. V skladu z načrtom bodo začeli graditi priključek Koper (križišče Slavček) decembra letos, medtem ko bo morala semedelska vpadnica počakati vsaj pomlad 1978. Govorijo o zamudah zaradi zelo zahtevne geološke in geomehanske problematike terena in nerazčiščenih vodnogospodarskih osnov.

● Oktobra letos naj bi predvidoma pričeli graditi tudi mejni prehod Vrtojba in cesto Sempeter—Miren.

Premagano brezno

Lepote jame je odkril župan Jože Perme iz Ponove vasi in jih tudi pokazal obiskovalcem - Spominska plošča

TABORSKA JAMA, sept. — V nedeljo so Grosupeljčani proslavili petdesetletnico odkritja Taborske jame. V jami so odkrili spominsko ploščo Jožetu Permetu, županu iz Ponove vasi, ki je jamo odkril in zanjo skrbel v predvojnih letih. Po njem se je jama takrat tudi imenovala Županova jama. Po vojni so jo preimenovali v Taborsko jamo, ker je v soseščini cerkvica Tabor — eden najlepše ohranjenih protiturških taborov v Sloveniji.

Med častnimi gosti na proslavi sta bila tudi županov sin Jože Perme in Anton Ogrinc, ki sta bila tudi poleg 26. maja 1926, ko so odkrili jamo.

Jože Perme, ki je imel takrat sedemnajst let, se spominja, kako so ljudje iz Ponove vasi in okoliških naselij pogosto hodili v Ledenico, skozi katero je danes vhod v Taborsko jamo. Ledenico je opisal že Valvazor. V njej ni kapnikov, pač pa je zanimiva, ker je v njej tudi v največji poletni vročini mraz pod ničlo. Menda so kmetje pred petdesetimi in več leti nosili vanjo mleko, da se poleti ni skisalo, zanesljivo pa je imel župan Jože Perme v njej skladišče piva, ko je bila jama še njegova.

V nedeljo 23. maja 1926 mladim iz Ponove vasi ni bilo dovolj, da so se sprehodili do Ledenice. Pri taborski cerkvi so si sposodili enajstmetrsko lestev in se odpravili k spolzkemu kamnu v bregu nad Ledenico, kjer je zijalo skrivnostno brezno. Spustili so se vanj in prišli v jamo, kjer je bilo nekaj kapnikov. »Takrat so se nam zdeli zelo lepi, kasneje pa smo ugotovili, da so od zraka in sonca potemneli in niso nič posebnega v primeri s kapniki, ki smo jih našli kasneje v Taborski jami.«

Ko so se doma postavljali s svojim podvigom, jim je Jožetov oče povedal, da je bil kot šestnajstletni fant tudi sam v breznu. »Oče je skušal najti pot v Ledenico iz druge smeri, iz brezna, vendar se mu prvič ni posrečilo. Predlagal je, da bi šli še enkrat poskusit.«

Naslednji dan so šli, župan Jože Perme in njegov sin, pa še krojač Anton Ogrinc, ki je s seboj vzel petnajstletnega sina Toneta. Šli so v sredo 26. maja po kosilu. Skrivaj. »Bil je lep dan,« pojasnjuje Jože Perme. »Ljudje bi se nam smejali, če bi vedeli, da na tak dan lazimo po luknjah, namesto da bi delali na polju.«

Nad breznom so privezali lestev na smreko in se začeli spuščati. Krojač je postal nekam bled, zato so ga pustili ob luknji za zvezo, če bi jo potrebovali. Tone Ogrinc pravi, da se oče v jamo ni nikoli spustil skozi vhod pri Spolzkem kamnu in ni prepričan niti, če je bil kdaj kasneje v jami, čeprav ga lahko štejemo med njene odkritelje.

Brezno je bilo globoko približno 9 metrov in pol. Danes, ko so zemljo in kamenje odstranili, je jama globoka 12 metrov, in še vedno lahko vidimo luknjo, skozi katero so se spustili prvi raziskovalci Taborske jame.

»Najprej smo raziskovali v smeri proti Ledenici,« pravi Jože Perme. »Ker nismo našli nobenega rova, smo se že odločili, da gremo ven. Toda ko je oče stopil na lestev, mu je blatni čevelj zdrsnil, baterija, ki jo je držal v roki, je zaplesala in njen soj je osvetlil Naravni rov, kot ga imenujemo danes.«

Potem so seveda raziskovali naprej. Župan si je jamo sproti skiciral in jo približno meril. Tako so našli nekaj rovov in dva lepa, visoka, tanka kapnika. Danes stoji samo še eden, ker so drugega že pred vojno zlomili obiskovalci; vendar je tudi ta, ki je še, med najlepšimi v jami.

»Lepo, a premalo, da bi privabili turiste,« je menda ob tem rekel Jože Perme, župan in gostilničar, ki je imel očitno dober posluh za turizem.

Kake tri metre visoko so opazili votlino, v kateri so se bleščali kapniki. »Čeprav je bila votlina precej visoko in stene spolzke od vode, smo bili v hipu v njej. Po mokri, sigasti steni smo splezali, kot da bi bili brez teže.«

Prišli so v dvorano, ki se danes imenuje Glavna dvorana.

»Tako lepo je kot v nebesih, sem vzkliknil,« pravi Jože Perme. »Veste, takrat je bila jama dosti lepša, kot je zdaj. Do takrat ni v votlino nihče stopil. Kapniki in stene so bili čisto beli in ker so bili mokri, so se lesketali. Ker so v jami tla ilovnata, so jo obiskovalci umazali in tako nihče ne bo več videl, kakšna je bila takrat.«

Ko so prišli iz jame, je bil že mrak. Tonetov oče ni zdržal pred jamo. Pač pa jih je doma — Permetovi so imeli gostilno — čakala množica radovednežev, ki so ugibali, ali se jim ni v jami nemara kaj zgodilo. Ko so jim povedali, kakšne lepote so našli, so takoj dobili prijave za prvi skupinski ogled jame, ki ga je župan priredil naslednjo soboto, 29. maja 1926. Udeležencev je bilo več kot dvajset, učitelj Einspiler pa je kapnike tudi fotografiral. Slike mu niso uspele, pa čeprav si je svetil z magnezijevim trakom.

Župan je o jami, ki jo je odkril, poročal ljubljanskemu muzejskemu društvu in društvu za raziskavo jam, ki sta poslali svoje člane, da so si jamo ogledali. Vsi so se strinjali, da je zelo lepa.

Nato je Jože Perme kupil zemljišče, kjer je vhod v brezno. »Lastnica zemljišča Jera Sever je rekla — če ste že vse pohodili, pa še davke plačujte,« se spominja Jože Perme. »Potem smo nad vhodom zabetonirali ploščo, da ni mogel v jamo nihče brez nadzora. Prej so mnogi hodili kar sami in si v jami lomili kapnike, pa tudi pomazali so jo z blatom.«

Vendar župan ni kupil jame, da bi jo imel zase. V brezno je dal postaviti lesene stopnice, organiziral gasilce, da so v peharjih nanosili peska, s katerim so posuli poti in v jami so postavili kažipote, da se ljudje ne bi zgubljali. Tako so za 15. maj 1927 z oglasi v časopisih napovedali veselico in uradno otvoritev jame.

Obisk je presegel vsa pričakovanja. »Štiri hektolitre vina smo pripravili za veselico, ki je bila na gozdni jasi pod Taborom in vsi so nam govorili, da je to preveč. V resnici pa je vina kmalu zmanjkalo, saj je prišlo okrog deset tisoč ljudi. Od teh jih je šlo približno tisoč v jamo. Vstopnina je bila 5 dinarjev,« pripoveduje Jože Perme.

Permetovim jama ni dala miru. Naslednje leto so začeli kopati iz Ledenice rov navzgor v Srebrno dvorano. Kopali so štiri leta, čeprav meri rov komaj 34 metrov. S kamenjem pomešana lepljiva ilovica je bila hud nasprotnik. Z razstreljevanjem si niso mogli dosti pomagati, prav tako ne z lopato in krampom. Včasih ni šlo drugače, kot da so z rokami gnetli ilovico v kepe in jih kotalili iz jame.

13. aprila so pretolkli rov, po katerem se je bilo mogoče po kolenih priplaziti do Srebrne dvorane. Nato so rov razširili, zabetonirali stopnice in 19. maja 1935 odprli vhod, po katerem vstopamo v jamo še danes.

Vendar s tem zgodbe še ni konec. Tako župan kot njegov sin sta jamo stalno opazovala in našla v Mali dvorani sifon, skozi katerega je pihalo, kadar je bil prazen. Januarja 1937 so začeli kopati in razstreljevati v Mali dvorani in res so 3. marca, potem ko so prekopali 15 metrov, prišli v Veliko dvorano, kjer so našli precej kapnikov in jezerce s človeškimi ribicami. Tudi to jamo so uredili za obiskovalce in v jamo napeljali električno luč, ki je prvič zasvetila 17. aprila 1938.

Naslednje leto so našli še vhod v Glavno dvorano in s tem je bilo raziskovanje Taborske jame končano.

LOJZE JAVORNIK

»Le vkup, le vkup uboga gmajna,
za staro pravdo zdaj bo drajna.«

Vas je postala galerija

VIDEM OB ŠČAVNICI, septembra — Nekdaj, pravzaprav ni dolgo tega, je bilo mesto umetniških del le v njim posvečenih hramih, odmaknjenih od vsakodnevnega življenjskega utripa. Toda, umetnost se rojeva sredi življenja, med ljudmi in zanje, med njimi naj torej tudi ostane. Kot v Vidmu ob Ščavnici, kjer se bodo te dni peto leto zapored zbrali kiparji v kiparski kolonije »Od Gubca do Lacka«. Sredi vaškega vrveža, ob pospravljanju letine, dopoldanskih opravkih gospodinj, med popoldanskim počitkom ali zvečer bodo po vasi izpod dlet oživljali simboli upora.

Foto: Bogo Čerin
Verzi iz »Lirike upora«

Vsi smo kot železo v ognju v eno zliti

Kaj zagrinjaš se v molk?

V meni je tlelo,
v pesti skelelo,
pa sem udaril!

Govore, da bo še bolj hudo,
da bodo si klicali iz gore v goro:
»Človek, človek, si ostal?«

Seminarji oživeli Zagreb

Velesejemski vrvež nič manjši kot v minulih letih — Sovjetska zveza razstavlja jedrski reaktor — Obiskovalce zlasti zanimajo paviljoni dežel v razvoju

OD NAŠEGA ZAGREBŠKEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 12. sept. — Že kratek sprehod po zagrebških ulicah daje slutiti, da se v mestu te dni nekaj dogaja. Povsod vihrajo značilne modre zastave zagrebškega velesejma, običajno vsakodnevno prometno gnečo pa so povečali še poslovneži in številni obiskovalci te mednarodne gospodarske prireditve od blizu in daleč. Da te dni sosednje glavno mesto resnično vre od obiskovalcev, govori že podatek, da je po 18. uri zvečer, ko zaprejo razstavne prostore, skoraj nemogoče dobiti prosto mizo v gostinskih lokalih če je niste prej rezervirali.

Od prejšnjega petka pa do konca tega tedna je Zagreb gotovo eno najpomembnejših poslovnih središč v svetu. Na enem mestu v okrog štiridesetih paviljonih je predstavljena proizvodnja, možnosti in stremljenja skoraj vseh uglednih proizvajalcev v svetu in naših najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnerjev. Zagrebške stojnice je zasedlo okrog 5000 razstavljalcev iz 62 dežel in 1350 domačih organizacij združenega dela.

Zanimanje obiskovalcev in razstavljalcev za zagrebški velesejem nikakor ni usahnilo. O tem najbolje priča njihovo število, ki se iz leta v leto še vedno povečuje. To omenjamo zavoljo tega, ker je pogosto slišati, da sejemske prireditve zamirajo in da pomenijo zastarel način poslovanja. Številni obiskovalci, med katerimi je vsako leto veliko Slovencev, so nekdaj prihajali na velesejem, da vidijo, kaj snujejo domači proizvajalci. Na velesejmu so si ogledali, denimo, izdelke bele tehnike in druge izdelke široke potrošnje, ki so nato čez nekaj mesecev prišli tudi v trgovine. Tuji razstavljalci pa so bili zanimivi, ker so nam prikazali proizvode, ki pri nas niso bili tako pogosti.

Sedaj so se razmere spremenile. Domače organizacije združenega dela ne razstavljajo več toliko novosti. Kot nove izdelke prikazujejo takšne, ki smo jih že mnogo prej videli v trgovinah, ali pa je izdelek skoraj povsem enak prejšnjemu, na sejmišču pa ga zavoljo zelo majhne spremembe predstavijo kot novega. Kaže, da naše organizacije ne čakajo več na zagrebški velesejem, da bi se z novim izdelkom postavile, ampak to storijo takoj, kar je povsem razumljivo.

Obiskovalcem velesejma so bržčas še najmanj znani proizvodi dežel v razvoju. O tem govori tudi velik obisk v paviljonih 29 in 34 ter še nekaterih drugih, kjer razstavlja 34 dežel v razvoju iz Afrike, Azije in Latinske Amerike. Alžir denimo, je letos dal poudarek kmetijskim izdelkom in izdelkom živilske industrije, razstavlja pa tudi gradbeni material, rude in drugo. 37 libanonskih gospodarskih organizacij in institucij se je odločilo prikazati celotne izvozne možnosti svoje dežele s pomočjo statističnih podatkov, vzorcev, maket in fotografij.

Zelo lepo urejeno razstavo ima Indija. Silno zanimive so na primer, hišne potrebščine, usnjeni izdelki, razstavljajo pa še ladijske naprave, akumulatorje, elektronske instrumente, razne stroje, orodje, obiskovalke pa se pogosto ustavljajo pred pulti s svilo, konfekcijo, narodnimi umetninami in seveda stojnico, kjer je mogoče brezplačno poskusiti pravi indijski čaj. Značilno je, da v Zagrebu mnoge od dežel v razvoju prodajajo narodne umetnine, preproge, verižice, obeske, kadila, igračke, rute, usnjene izdelke in še marsikaj drugega, pri vseh takšnih stojnicah pa je gneča, kot da bi tam delili zastonj.

Zanimivo je tudi v drugih paviljonih. Razstava Sovjetske zveze je v znaku 60-letnice oktobrske revolucije. Prikazujejo, na primer, tudi maketo jedrske elektrarne z zmogljivostjo dva tisoč megawatov, ki ima dva reaktorja in štiri generatorje in novi model lada 2106. Sovjetski predstavniki pravijo, da ta vozila izvažajo v 30 dežel, v vsaki tretji ladi pa so izdelki naših proizvajalcev. V sovjetskem paviljonu imajo vsako leto običaj, da predstavijo eno od sovjetskih republik. Letos je to Uzbekistan, ki je po proizvodnji bombaža drugi na svetu.

Zagrebški jesenski mednarodni velesejem je brez dvoma še vedno nekakšen gospodarski barometer, ki kaže možnosti naših organizacij združenega dela. Iz pogovora s tujimi razstavljalci pa je bilo mogoče razbrati, da imajo jasno podobo o gospodarskih odnosih z našo deželo, hkrati pa ne skrivajo želja za napredek in izboljšavo teh odnosov. Zelo trezno se v teh dneh v Zagrebu razpravlja o možnostih izvoza in uvoza, hkrati pa razčlenjujejo predvsem možnosti za višje oblike sodelovanja, kot so kooperacija, specializacija in skupna vlaganja.

BORKO DE CORTI

Ponujajo več kot kupujejo

Vse tržnice po Sloveniji so dobro založene — Obilje zelenjadi

LJUBLJANA, 15. sept. — Današnje tržno poročilo iz Celja, ki nam ga je poslala Ivica Burnik, se glasi: založenost je dobra, cene so že nekaj dni enake. Tako je treba odšteti za kilo krompirja 6 din, čebule od 8 do 12, zelja 4, paradižnika in paprike od 5 do 7 din. Luščen fižol je od 20 do 25 din, stročji fižol, solata in radič so po 10 din, ohrovt 30, kumarice za vlaganje od 4 do 6, gobe od 80 do 100 dinarjev. Od 8 do 12 din je treba odšteti za kilo jabolk, hruške so po 12, grozdje do 15 din kilogram. Jajca kupujejo Celjani po 2,50 dinarja.

Več prodajalcev kot kupcev je podoba na novomeškem trgu. Peter Romanič pravi, da cene kljub temu lezejo navzgor in velja kila čebule 10 dinarjev, prav toliko stane paradižnik, solata je od 16 do 20 din, rdeča pesa 10, cvetača 20, paprika 6, luščen fižol od 15 do 20 din kilogram. Za kilogram breskev je treba odšteti 20 din, jabolk od 10 do 12, smokev 24, sliv 10 din.

Sonja Vraz si je na ljubljanskem, dobro založenem trgu zapisala tele cene: kila ledenke velja 20 din, polovico manj je treba odšteti za kilo endivije in radica, 20 din stane cvetača, 40 špinača, od 4 do 5 din prodajajo krompir, od 5 do 12 paradižnik, paprika stane od 5 do 10 din kilogram, kislo zelje je po 14 din kila. Dovolj je grozdja od 11 do 18 dinarjev, slive so po 12 din, jabolka od 6 do 9, smokve so od 20 do 24, banane od 10 do 11, hruške od 12 do 16 in breskve po 20 dinarjev kila.

Izbira sadja in zelenjave na soboškem živilskem trgu je pestra, pa tudi cene se od prejšnjega tedna niso bistveno spremenile. Ivan Gerenčer pravi, da je treba za kilo solate odšteti dobrih 9 dinarjev, kumare so po 8, paradižnik od 6 do 8, krompir je po 4 din, čebula 10 in česenj 30 din kilogram.

Berite PRIMORSKI DNEVNIK

GOBE NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Slovenske strasti na razstavi

Jutri bodo na ljubljanskem razstavišču odprli veliko gobarsko razstavo - Gobarji določijo vsako leto šestdeset novih vrst »najboljše med zelenjavami« - Gobe iz vseh krajev - Kdaj rastejo?

LJUBLJANA, sept. — V četrtek, petnajstega septembra, ne bo kraja v Sloveniji, v katerem gobarji ne bi nabirali primerkov za veliko gobarsko razstavo, ki bo v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek v okrilju razstave cvetja na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču. Predsednik ljubljanske gobarske družine in hkrati najpomembnejša osebnost te povsem slovenske »manifestacije« Bogdan Tratnik obljublja najmanj 300 različnih vrst gob in zagotavlja, da bodo tudi letošnji gobarski dnevi, podobno kot lanski, potolkli vinske. Ni sejma v Ljubljani, ki bi privabil pod veliko kupolo več ljudi kot razstava gob.

»Res nas je Slovence obsedla strast,« pravi predsednik gobarskega društva Ljubljana in na pol šepne: »Nikar nam ne dajte prevelike reklame. Samo v Ljubljani imamo 600 rednih članov in amatersko skorajda ne zmoremo več voditi društva tako kot je treba. Če se nam hoče še kdo pridružiti, no prav, ga sprejmemo, sicer pa je naša družina že preveliko,« pravi njen predsednik, ki si je močno prizadeval, da bi v letošnjo razstavo vključil vseh 1800 članov iz vseh enajstih slovenskih gobarskih družin.

Pozna šeststo vrst gob

Pravi strasti, ki je zajela Slovence, gre pripisati, da je v nekaj letih nastalo enajst gobarskih društev, med katerimi je ljubljansko najmočnejše. Za najboljšega gobarja, oziroma mikologa — amaterja velja zdravnik dr. Dušan Vrščaj. Toda po njegovih stopinjah gre vse več Slovencev najrazličnejših starosti in poklicev in vse več jih je, ki gobarstvo, konjiček, ki pomeni stik z naravo in zdravo sprostitev, jemljejo zelo resno: »Člani ljubljanskega gobarskega društva,« pravi Bogdan Tratnik, »se sestanemo vsak ponedeljek. Program dela je bogat, od določanja novih vrst, posredovanja izkušenj, do različnih predavanj in organiziranja gobarskih izletov,« pravi in trdi, da mu je predsednikovanje šestim stotinam gobarjev postalo že kar nekakšna služba:

»Vsako leto določimo petdeset do šestdeset novih vrst gob. To kajpak niso nove vrste, so le gobe, ki jih doslej nismo poznali. Osebno poznam 600 vrst gob, toda menim, da jih je pri nas vsaj tri, do štiri tisoč. Različnih vrst seveda . . .«

Dve nesreči

Težko je natančno ugotoviti, koliko Slovencev vsaj enkrat na leto zaide v gozd z namenom, da si nabere dodatek k večerji, kosilu, ali da si »najboljšo med zelenjavami« — kot radi opisujejo gobe njih ljubitelji — vlože ali zmrznejo za zimo. Če ne računamo izvinov in manjših prask, je to pravzaprav šport, ki je doslej zahteval najmanj nesreč.

»Povsem brez nezgod ni šlo niti v tem letu. Gobarsko ga lahko ocenjujemo kot povprečno leto, saj se je »odprlo« šele v zadnji tretjini avgusta. Toda kljub ne preveč bujni rasti sta se žal letos zgodili že dve nesreči. Zaradi strupenih gob je umrl gobar v Ajdovščini, pred kratkim pa sedem mesecev star otrok v ljubljanski bolnišnici. Pri obeh je dokazano, da so bile usodne gobe, pa čeprav poznamo le štiri smrtno nevarne. Strupenih je seveda več. Prav takšni žalostni primeri terjajo od nas, da skrbimo za čim več dobre literature, da pomagamo novim članom in vsem drugim ljubiteljem nabiranja gob pri njihovem delu. Sedaj imamo na Slovenskem že toliko strokovnjakov, da je moč vsakomur, vsaj v večjih mestih in krajih, svetovati. Seveda pa marsikatera težava nastane tudi zavoljo načina pripravljanja . . .«

Nesnaga ali nabiralci?

Pri tej vsesplošni invaziji na gozdove, ki so po deževnih dneh dobesedno preplavljeni z gobarji, se vsiljuje vprašanje, ali ne bodo gozdovi nekega dne povsem izropani?

»Na to ne zna odgovoriti nihče,« pravi predsednik ljubljanske gobarske družine. »Mnenja so različna, še največ strokovnjakov sodi, da je največji sovražnik gob s kemijo onesnaženo okolje in ne nabiralec. Sam o tem nimam trdne sodbe, tudi ne bi mogel reči, da je gob manj kot nekdaj. Ali gobe so ali niso, je še vedno najbolj odvisno od vremena. Po dežju in ob temperaturi med 20 in 25 stopinj Celzija jih je največ. . .«

Menda je v naših krajih tja do štiri tisoč različnih vrst gob. Deset odstotkov, če bo v četrtek ugodno vreme, jih bomo videli na Gospodarskem razstavišču. Kdo vse jih bo nabiral?

»Razstava bo organizirana po teritorialnem načelu. Tako bosta v četrtek poslali dve ekipi gobe z Goričkega, Ravenskega in iz okolice Ljutomera, pet ekip bo poslalo gobe iz Slovenskih goric, Prlekije, Središča ob Dravi, Dravskega polja, iz Kobanskega in Dravske doline bo poslala gobe ena ekipa, prav tako bo poslala gobe ekipa s severnega Pohorja . . . Z vseh koncev Slovenije, od morja do Kolpe in Soče, bo poslalo gobe še več kot trideset ekip. Gobe bomo razvrstili tako da bo moč iste vrste iz različnih krajev primerjati med seboj. Seveda pa ne čakamo le četrtka, marveč je marsikaj, predvsem tisto, kar zraste spomladi, že v hladilnikih. Pri vsem tem smo veseli, da je letos zrasla na razstavišču nova klimatizirana dvorana, ki bo hlajena, bolj primerna za razstavo gozdnih sadežev, ki po dveh, treh dneh povsem spremenijo podobo . . .«

Srečo in znanje slovenskih gobarjev si bomo lahko ogledali že v petek. In menda kakih 25 gobjih jedi tudi. Poskusili seveda, ne le gledali.

JOŽE VETROVEČ

DRUGI DAN 20. EVROPSKEGA KOŠARKARSKEGA PRVENSTVA V BELGIJI

NIZOZEMCI PREMAGALI ŠPANIJO!

Jugoslavija je zopet medlo igrala in je le s težavo odpravila Finsko (88:80) - Tudi Italijani so bili uspešni, a so izbojevali tesno zmago

20. evropsko košarkarsko prvenstvo, ki bo do 24. septembra v Belgiji, postaja vse bolj zanimivo.

Že v drugem kolu je prišlo do velikega presenečenja: Nizozemska je namreč premagala Španijo. Tudi v ostalih tekmah so se morali favoriti pošteno namučiti, da so odpravili nasprotnike, tako da je pričakovati, da nam bo to EP prineslo še novih presenečenj. Le Sovjetska zveza je doslej upravičila svoj sloves: Sovjeti so sicer v teh dveh kolih igrali proti skromnima nasprotnikoma, vseeno pa kaže, da «sovjetski stroj» gre po načrtu in da so varovanci trenerja Gomeljskega veliki favoriti za zlato kolajno.

A SKUPINA (OSTENDE)

Tudi v drugem dnevu je Jugoslavija zapustila dokaj slab vtis, medtem ko je v tej skupini prišlo do velikega presenečenja: Nizozemska je namreč premagala Španijo. Po tem porazu Špancev postaja stanje v tej skupini vse bolj zapleteno.

Tudi drugo kolo je torej pokazalo, da je ravnovesje sil na tem EP dokajšnje in da ne gre podcenjevati nobenega nasprotnika.

Jugoslavija — Finska 88:80 (41:35)

JUGOSLAVIJA: Kičanović 18, Jevđić, Krstulović, Jerkov 14, Slavnić 14, Ćosić 4, Radovanović 9, Dapagić 17, Delibašić 12, Djogić, Varajić, Papić.

SODNIKA: Solenghi (Italija) in Spretzer (Avstrija).

«Plavi» so startali v tej tekmi, ker da bi le-ta bila navaden trening. In to se jim je že v uvodnih minutah bridko maščevalo. Finci pa so bili z enostavno in požrtvovalno igro stalno za petami bolj renomiranemu nasprotniku. No, v 12. minuti so Jugoslovani povedli za deset točk (30:20). Kazalo je, da so le našli pravo orožje, s katerim bi strli odpor Fincev. «Plavi» pa so, po tem vodstvu, zopet podcenjevali nasprotnika in so tako zaključili prvi polčas le s šestimi točkami prednosti.

Drugi polčas se je za «plave» zelo slabše. Že v 4. minuti je Ćosić zagrešil tehnično napako in je moral zaradi petih osebnih napak zapustiti igrišče. Tedaj pa je bilo stanje 48:47 za Jugoslavijo. Finci so se borili kot levi, Jugoslovanom pa ni šlo in ni šlo od rok. Kratka, «plavi» so se morali v poslednjih minutah močno potruditi, da so lahko strli odpor presenetljivega nasprotnika in so tako zmagali z bornimi osmimi točkami razlike.

Naj dodamo še, da sta sodnika Italijan Solenghi in Avstrijec Spretzer izredno slabo opravila svojo nalogo in da sta vznemirila igralce obeh ekip. Fincem pa gre priznati, da so proti Jugoslaviji pokazali izreden napredek. Pozna se namreč delo ameriškega trenerja Roberta Petersona, ki je dal finski reprezentanci moderno in učinkovito igro, s katero so nekdaj nepoznani Finci včeraj pošteno namučili evropske prvake.

IZIDI 2. KOLA

Nizozemska - Španija	114:95
Jugoslavija - Finska	88:80
ČSSR - Belgija	67:61

LESTVICA

ČSSR	2	2	0	157:134	4
Jugoslavija	2	2	0	167:156	4
Belgija	2	1	1	168:165	2
Nizozemska	2	1	1	187:185	2
Finska	2	0	2	178:195	0
Španija	2	0	2	171:193	0

DANAŠNJE, 3. KOLO

Finska - Nizozemska (14.30)
ČSSR - Španija (18.00)
Jugoslavija - Belgija (20.15)

B SKUPINA (LIEGE)

Sovjeti so že drugič zmagali s Portiko. Tokrat so odpravili Bolgare in so tudi v tem srečanju pokazali izredno napadalno igro.

Nekoliko presenetča tesna zmaga Francozov nad Avstrijci. Francozi so namreč zmagali le z bornimi šestimi točkami razlike in ta tekma je jasno pokazala, da sta Francija in Avstrija za razred slabša tekmeca v tej skupini.

Italija — Izrael 78:73 (37:32)

ITALIJA: Caglieris 4, Jellini 2, Carraro 8, Della Fiori 9, Bariviera 11, Bonamico 9, Meneghin 21, Ferracini 4, Marzorati 8, Bertolotti 2, Vecchiato.

IZRAEL: Schwartz 4, Coren 2, Hozez 2, Bercoviz 28, Leibnovitz 16, Moskovitz 3, Kaplen 8.

PM: Italija 14:20, Izrael 21:31.

SODNIKA: Wandervilighe (Nizozemska) in Bezek (ČSSR).

Tudi v tekmi z Izraelci je Italija na splošno razočarala. Vse kaže, da Primovi varovanci niso v najboljši formi, saj so se morali pošteno namučiti, da so naposled le premagali Izrael.

Primo je zaskrbljen predvsem zato, ker dva ključna igralca italijanske reprezentance še nista v formi: to sta Marzorati in Della Fiori.

Na srečo «azzurrov» pa se je tokrat razigral Dino Meneghin, ki se je izredno požrtvovalno boril pod košema in je bil obenem tudi najboljši strelec Italijanov (21 točk).

Vse je kazalo, da bo Italija zlahka odpravila Izraelce, saj je v 11. minuti drugega polčasa že vodila s 66:41, nakar pa so «azzurri» zagrešili vrsto napak in Izraelci so se nevarno približali. V poslednjih potezah igre pa je Italijanom le uspelo ohraniti skromno prednost in obenem tudi izbojevati izredno pomembno zmago.

Za Italijane je bil predvsem mali, a izredno hitri in prodorni Bercoviz nerešljiva uganka, kar tudi kaže, da je nekdaj opevana italijanska obramba postala dokaj ranljiva

IZIDI 2. KOLA

SZ - Bolgarija	117:96
Francija - Avstrija	86:81
Italija - Izrael	78:73

LESTVICA

Sovjetska zveza	2	2	0	218:157	4
Italija	2	2	0	148:132	4
Francija	2	1	1	145:151	2
Bolgarija	2	1	1	184:203	2
Izrael	2	0	2	159:166	0
Avstrija	2	0	2	142:187	0

DANAŠNJE, 3. KOLO

Francija - Bolgarija (15.00)
Italija - Avstrija (18.30)
Izrael - SZ (20.30)

MAMILA V STANOVANJU

Walk in Suttle aretirana

BENETKE — Beneška policija je včeraj aretirala ameriška košarkarja Neala Walka in Ricka Suttlea. V njunih stanovanjih je našla 70 gramov hašiša, ki sta ga kupila od 22-letnega Mirta Bordina iz Padove. Skupno z Bordinom je policija aretirala še 21-letnega Francesca Salamina iz Francaville Fontana (Brindisi). Oba je obtožila prodaje mamil, ker je v Bordinovem stanovanju našla 420 dolarjev, ki naj bi jih ta prejel od ameriških košarkarjev.

Do preiskave je prišlo po nenadni smrti pristaniščnika Franca Radonija, ki je 26. avgusta umrl zaradi prevelikega uživanja mamil. Po preiskavi v ambientu narkomanov je policija kmalu osumila Bordina in Salamina, posebno ko je odkrila, da je Bordin zapravil več milijonov lir v raznih igralnicah. Med zasledovanjem je opazila, da sta Bordin in Salamin večkrat zahajala v stanovanji ameriških košarkarjev; včeraj jih je preiskala in v njih odkrila hašiš.

Občnega zbora Športnega društva Sovodnje se je udeležilo lepo število občinstva

DOMAČI ŠPORT

DANES

SOBOTA, 17. septembra 1977

NOGOMET

1. AMATERSKA LIGA

16.00 v Gradišču ob Soči
Torriana - Primorje

KADETI

16.30 v Trebčah
Primorec - Campi Elisi

* * *

16.30 v Dolini
Breg - Rosandra

* * *

16.30 v Trstu, Campanelle
Edera - Primorje

ATLETIKA

DEŽELNO PRVENSTVO - DEKLICE

15.30 v Vidmu
Nastopata tudi Bor in Levstik

JUTRI

NEDELJA, 18. septembra 1977

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA

16.30 v Dolini
Breg - Gaja

16.30 v Trebčah
Primorec - Libertas

* * *

16.30 v Bazovici
Zarja - Rosandra

* * *

16.30 v Gradišču ob Soči
S. Marco - Juventina

PRIJATELJSKA TEKMA

10.30 v Križu
Vesna - Mediano

NARAŠČAJNIKI

14.45 v Dolini
Breg - Primorje

* * *

9.30 v Medeji
Medea - Juventina

• NAJMLAJŠI

11.15 v Trstu, Sv. Sergij
Don Bosco - Zarja

* * *

12.30 v Trstu, Campanelle
S. Vito - Primorje

ZAČETNIKI

11.00 v Štandrežu
Juventina - Cormonese

ATLETIKA

DEŽELNO PRVENSTVO - DEČKI

8.45 v Vidmu
Nastopata tudi Bor in Levstik

KOLESARSTVO

VETERANI KAT. C
NEREGISTRIRANI TEKMOVALCI

10.00 v Grosuplju
Nastopa tudi Adria

* * *

8.30 v Milanu
Nastopa tudi Adria

JADRANJE

10.00 v Sesljanu
Društvena regata SPK Čupa

NOGOMET

V 1. AMATERSKI LIGI

Danes start proseškega Primorja

Prosečani bodo igrali v gosteh s Torriano - Giovannini upa na visoko uvrstitev

S pari prvega kola bo jutri start amaterskih nogometnih prvenstev promocijske, 1. in 2. amaterske lige in prvenstva kadetov. Skupno se je v naši deželi prijavilo 196 ekip, kar pomeni, da bo jutri stopilo na igrišča približno 2400 nogometašev, kar dokazuje, da je nogomet še vedno ena od najpriljubljenejših športnih panog.

Med ekipami, ki bodo startale v raznih amaterskih prvenstvih, je tudi šest naših klubov. Primorje bo igralo v 1. amaterski ligi, Juventina bo na Goriškem nastopala v skupini «E» 2. AL, na Tržaškem pa bodo v 2. AL (skupina «F») nastopale Breg, Gaja, Primorec in Zarja.

Proseško Primorje, ki si je v lanski sezoni zagotovilo prestop v 1. AL, bo igralo že danes popoldne, v Gradišču ob Soči, proti enajsterici Torriane, ki je prav tako novinec 1. lige.

Zato smo v četrtek zvečer obiskali trening Primorja in postavili trenerju Giovanniniju dve vprašanji.

— Ste zadovoljni z dosedanjim delom? Vas je enajsterica zadovoljila s pripravami? Ali je pripravljena za prvenstvo?

«Nisem povsem zadovoljen. Kot vsako leto smo zaradi Puntarjevega memoriala ostali brez igrišča in smo se zato morali zadovoljiti s prostori, ki gotovo ne ustrezajo nogometu. Zato mi ni uspelo, da bi lahko preverjal razne sheme igre, saj so naši treningi v glavnem sloneli v pridobivanju kondicije. Iz tega je razvidno, da ni ekipa še povsem pripravljena na prvenstvo.»

— Kakšni so vaši cilji v prvenstvu in kdo je favorit?

«Kot sem že v začetku sezone povedal, se bo Primorje borilo za zgornji del lestvice. Seveda nam bo to uspelo, če bomo nekoliko ojačili ekipo in v to sem prepričan. Do sedaj sem sicer preizkusil mnogo mladih nogometašev, ki pa naši ekipi niso služili. Voditelji društva so zato precej aktivni in upam, da bodo kaj dobrega vendarle staknili. Vsekakor mislim, da bomo prav gotovo dosegli zastavljene cilje, če bodo igralci resno delali in nam bodo voditelji kluba ob strani.

Ker so vsi mnenja, da imajo največje možnosti za zmago Portuale, Stock in Ronchi, bi to tudi jaz potrdil.»

Ekipo Primorja sestavljajo sedaj naslednji igralci:

Vratarja: Štoka in Sabadin.

Branilci: G. Husu, Blasina, Race, Vrša in Visintin.

Krilci in zveze: Tomizza, Angelieri, Bortolotti, Valente, V. Husu in Barnaba.

Napadalci: Peri, Montenessi in Franch.

Kot smo že omenili, igra Primorje že danes popoldne ob 16. uri in prav v zvezi s tem srečanjem, nam je Giovannini povedal, da ima velike probleme za sestavo moštva. Nekateri nogometaši so poškodovani in zato ni izključeno, da bomo že danes videli Primorje s pomlajeno postavo. Možno pa je, da lahko že danes vidimo kako novost v vrstah Primorja, saj voditelji s polno paro iščejo spretne nogometaše, ki bi znali pokriti praznine, ki smo jih opazili v vrstah Primorja v tem začetnem delu sezone.

* * *

V teh dneh smo obiskali tudi trenerje ostalih naših ekip, ki nastopajo v 2. amaterski ligi in jim zastavili isti dve vprašanji. Odgovore bomo objavili v naši jutrišnji številki.

Za kroniko bi lahko podali še koledar 1. kola skupine «E» in «F».

SKUPINA «E»

1. KOLO

S. Marco Gr. - Juventina, Moraro - Terzo, Villesse - Lucinico, Isonzo - Pro Fiumicello, Malisana - Aiello, Ruda - Itala, Sagrado - Staranzano, Mariano - Torre Tapogliano.

SKUPINA «F»

1. KOLO

Op. Supercaffè - Flaminio, Zaule - Campanelle, Breg - Gaja, Primorec - Libertas, Edera - Aurisina, S. Marco - Opicina, Costalunga - Edile Adriatica, Zarja - Rosandra.

Razvidno je, da bo za naše enajsterice start precej naporen. Med najzanimivejšimi dvoboji pa bi nedvomno omenil derbi med Bregom in novincem Gajo, v Dolini.

B. R.

MONTEVIDEO — Argentinska nogometna enajsterica Boca Juniors je osvojila južnoameriški pokal. V tretjem odločilnem srečanju je premagala brazilski Cruzeiro s 5:4, po streljanju enajstmetrovk.

RIM — Drevi bo v Rimu boksarski dvoboj polteže kategorije (po verziji WBA) med Argentincem Galindezom in Američanom Lopezom.

ATLETIKA

DEŽELNO PRVENSTVO

Bor in Levstik v Vidmu

Danes bodo tekmovale deklice, jutri na startu dečki

Po dokaj uspelem nastopu na atletskem deželnem troboju v Gorici bodo naši mladi atleti in atletinje zopet zaposleni.

Danes in jutri bo namreč atletsko tekmovanje za deklice in dečke (posamezno) v Vidmu, in sicer na atletski stezi «Campo Scuola di Paderno».

Tudi tokrat bosta zamejske barve branila Bor in Levstik. Danes bodo tekmovale deklice. Skupno bosta Bor in Levstik tekmovala z 20 atletinjami, tako da je pričakovati v nekaterih disciplinah dobre rezultate.

Med posameznicami imata dobre možnosti v metu diska borovki Montanari in Nugnes. V teku na 60 m z ovirami pa bosta Levstikovi predstavnici Andreina Menegatti in Valnea Cibic jurišali na visoka mesta.

Jutri pa bodo zaposleni fantje. Bor in Levstik bosta startala s skupino 10 atletov, ki bi se morali v izredno hudi konkurenci dobro obnesti.

Možnosti za visoko uvrstitev pa imajo borovec Schillani v teku na 80 m z ovirami, Poljšak (prav tako borovec) v skoku v daljino ter član Levstika Soave v teku na 2.000 m.

Atletska sekcija Bora sporoča svojim atletinjam, da se zberejo danes ob 12.45, na stadionu «Prvi maj», odkoder bo odhod v Videm.

Borovi dečki pa naj se zberejo jutri, ob 7. uri, prav tako na stadionu «Prvi maj».

KOLESARSTVO

JUTRI V GROSUPLJU

Adriini veterani za visoko uvrstitev

V okviru prijateljskih stikov, ki jih lonjerski kolesarji gojijo z bratskimi društvi iz Slovenije, se bodo tekmovalci Adrie jutri udeležili v Grosuplju tretje tradicionalne kolesarske dirke po ulicah Grosuplja.

Za Adrio bodo nastopali v desetih in sicer sedem veteranov ter trije kolesarji, ki bodo tekmovali v B - kategoriji, to je v kategoriji neregistriranih tekmovalcev do 34 let.

Predvsem v kategoriji veteranov imajo lonjerski predstavniki možnosti za uspeh, saj lahko računajo na najmanj dve prvi mesti, to je v kategoriji veteranov do 40 let in do 45 let. Medtem ko bodo v kategoriji starejših veteranov nad 50 let nastopili Maver in Udovič, ki lahko računata tudi na dobro uvrstitev.

Lonjerske barve bodo v Grosuplju branili Ferluga, Marušič, Verginela, Bonanno, Macarol, Maver, Udovič, Lorenzi, Pečar in Močilnik.

Start dirke bo ob 10. uri, tekmovanje pa se bo odvijalo po grosupeljskih ulicah.

R. Pečar

Santoni v Milanu

Kolesar Adrie Marino Santoni se bo udeležil velike mednarodne kolesarske dirke, ki bo s startom v Milanu, to je dirke Milano - Castellania dolge 100 km.

Na tej dirki nastopajo poleg italijanskih veteranov tudi kolesarji Francije, Belgije in Švice.

R. Pečar

DIRKA PO ISTRI

Amaterji F-JK najhitrejši

UMAG — Včeraj je bil start amaterske kolesarske dirke po Istri.

V prvi etapi od Pulja do Umaga je zmagal zastopnik Furlanije - Julijske krajine Brescian, ki je prehitel na cilju Bianceletta iz Veneta.

Prvi od Jugoslovanov je bil Zanoškar, ki je osvojil 10. mesto. Naj omenimo, da je Brescian prevozil etapo prve proge v 2.21'5", s poprečno hitrostjo nad 44 km na uro.

Ekipna lestvica po 1. etapi:

1. Furlanija - Julijska krajina
2. Veneto
3. Zahodna Nemčija
4. Jugoslavija

JADRANJE

JUTRI V SESLJANU

Čupa prireja društveno regato

Jutri bo v Sesljanskem zalivu jesenska društvena regata, ki jo priredi Slovenski pomorski klub Čupa. Na regato so seveda vabljeni poleg članov društva tudi ostali zamejski ljubitelji jadranja.

Vpisovanje bo na društvenem prostoru, od 8. do 9. ure, start predvidoma ob 10. uri. Regata bo potekala po sistemu olimpijskega trikotnika.

Manjše jadrnice in kabinati bodo regatirali skupaj, širija bo nato preračunala realne čase v popravljene s pomočjo koeficientov posameznih vrst čolnov.

Nagrajevanje bo med družabnim večerom, ki ga bo Čupa priredila v soboto, 24. septembra, zvečer v gostilni «Bella riva», v Brojnici.

DREVI V ZGONIKU START

«Rekreacijski teden» Športnega krožka Kras

Drevi se bo ob 20. uri pričel v Zgoniku 2. rekreacijski teden, ki ga prireja ŠK Kras za svoje člane. Danes bo turnir v briškoli, na katerega se lahko prijavijo pol ure pred pričetkom tekmovanja vsi tisti, ki imajo člansko izkaznico.

Tekmovanja se bodo nadaljevala prihodnji teden, ko bo na sporedu še balinanje, badminton, odbojka med poročenimi in neporočenimi v moški in ženski konkurenci, namizni tenis, šah, bližanje in rusko kegljanje, prihodnjo soboto pa bodo slovesno predali svojemu namenu «trim-stezo Vrh Vrhka» nad Saležem.

SZ BREG
vabi
na športni praznik
v DOLINI, 17., 18. in 19. septembra 1977

Totocalcio

Bologna - Atalanta	1
Foggia - Fiorentina	1 X
Lazio - Verona	1
Vicenza - Inter	1 X
Milan - Genoa	1
Napoli - Juventus	1 X 2
Perugia - Roma	1 X
Torino - Pescara	1
Pistoiese - Como	1 X 2
Rimini - Palermo	1
Sampdoria - Varese	1
Liverno - Spal	1 X
Latina - Reggina	1

TOTIP

1. — prvi	X 2
drugi	2 X
2. — prvi	1 X
drugi	X 1
3. — prvi	2 X
drugi	X 2
4. — prvi	1 X 2
drugi	1 X 2
5. — prvi	1 1
drugi	X 1
6. — prvi	2 1
drugi	1 2

TENIS

PO 1. DNEVU EVROPSKEGA FINALA

ITALIJA V VODSTVU Z 1:0

Panatta je v petih setih odpravil Domingueza, Barazzutti in Jauffret pa sta morala zaradi teme dvoboj prekiniti pri stanju 2:2

RIM — Po prvem dnevu teniškega finala evropske cone za Davisov pokal, vodi Italija proti Franciji z 1:0. Točko za domačine je včeraj osvojil Panatta, ki je premagal Domingueza v petih setih, medtem ko so morali drugo srečanje prvega dneva med Barazzutijem in Jauffretom zaradi teme prekiniti pri stanju 2:2.

Po predvidevanju je torej to finalno srečanje zelo izenačeno. Panatta je potreboval skoraj tri ure in pol, da je strl odpor Domingueza, ki se je izkazal za solidnega igralca. Seveda bi ne imel «običajni» Panatta težke naloge proti temu nasprotniku, vendar je Rimljan v zadnjem času v slabi formi. Zato lahko trdimo, da je imela Italija pri žrebu precej sreče, ker je Panatta v prvem srečanju igral s šibkejšim nasprotnikom.

Panatta je dvoboj začel dobro in prvi set z lahkoto osvojil. V drugem pa je po začetnem vodstvu očitno popustil, tako da je Dominguez izenačil na 1:1. Tudi 3. in 4. set sta bila podobna prvima dvema. Vsak igralec je osvojil po enega, zaradi česar je bil potreben še peti odločilni. Panatta je takoj povedel na 3:0 in z lahkoto vodstvo ohranil do konca seta.

Drugi včerajšnji dvoboj se je za Italijo začel ugodno. Barazzutti je proti Jauffretu osvojil prvi set. Vse je že kazalo, da ne bo imel z nasprotnikom težke naloge, Francoz pa se je zbral in zaigral zelo učinkovito. Zmagal je drugi in nato še tretji set, kar je bilo seveda veliko razočaranje za številno publiko, ki je do zadnjega kotička napolnila tribune igrišča. V četrtem setu je Barazzuttiju uspelo izenačiti na 2:2, zato bi morala igralca tudi tokrat odigrati še peti set. Vendar pa se je medtem že stemnilo, tako da so morali dvoboj prekiniti. Nadaljeval se bo danes dopoldne ob 11.30. Prenašala ga bo tudi italijanska televizija, ki se bo ponovno vključila v prenos ob 14.30, ko bo na sporedu igra dvojic.

IZIDI

ITALIJA — FRANCIJA	1:0
Panatta - Dominguez 4:6, 6:4, 3:6, 6:3	6:4,
Barazzutti - Jauffret 2:6, 2:6, 6:1	6:4,

* * *

BUENOS AIRES — V tem kraju se v teh dneh odvija drugi polfinale Davisovega pokala med Argentino in Avstralijo. V prvem dvoboju je Argentinec Guillermo Vilas premagal Avstralca Phila Denta s 6:2, 4:6, 7:5, 6:3.

V drugem dvoboju pa je Avstralec John Alexander premagal domačina Ricarda Cana s 6:3, 6:0, 6:0 in tako stanje izenačil na 1:1.

RIM — Svetovno prvenstvo v umetnostnem kotalkanju bo letos v Montrealu od 16. do 26. septembra.

8.

Mitja Gorjup

Kitajski dnevnik

Bil sem poln vtisov, slišal sem toliko pomenljivih besed in bal sem se, da mnogih ne bom uspel razumeti. Prav neprijeten občutek!

Pogovor se je končal s tem, da nam je tovariš Ču Mu-čin povedal, kako zdaj na Kitajskem, v ustvarjanju velikega reda, vsi Kitajci študirajo Mao Ce-tungov govor «O desetih odnosih» iz leta 1956 in Mao Ce-tungove zapiske o kulturi iz leta 1942. Bil je to znova nekakšen tok. Tako? Zdaj, leta 1977, študirajo Mao Ce-tungov govor iz leta 1956? Se med tem ni zgodilo nič? Oziroma, kaj je z vsem tem, kar se je zgodilo po tem letu? Kaj je torej s kulturno revolucijo? Nameravajo Kitajci to obdobje preskočiti, pozabiti? Ga zanikati? Se vračajo Kitajci k mlademu Mao Ce-tungu, hoteč v njegovem imenu, z njegovimi besedami pozabiti Mao Ce-tunga poznejših in predvsem zadnjih let, ne da bi to sicer izrecno kakorkoli pokazali ali omenili?

Ko smo odhajali in se pred «Hsinhuo» še protokolarno postavili pred fotografski aparat, sem mimogrede vprašal svojega gostitelja, ali bi lahko prebral Mao Ce-tungov govor iz leta 1956. «Seveda, seveda,» mi je odvrnil in se smehljal.

Po obisku «Hsinhue» smo obiskali še «Že Min Ži Bao». Zvedeli smo, da delajo novinarji tretjino svojega časa v uredništvih, tretjino pišejo na terenu, tretjino pa fizično delajo med delavci; zvedeli smo tudi, da sta bila dva novinarja privrženca «bande štirih» v vodstvu in da je glavni urednik zdaj na prevzgoji, na tečaju za popravo napak. Njegov namestnik, ki nas je sprejel, je prišel iz vojske, iz armade. Bil je še vedno v vojaški uniformi, samo rdečih oznak na ovratniku, po katerih se loči vojaška zelena uniforma od drugih zelenih oblek, v katere se oblačijo Kitajci, ni imel. Toda v obleki so bile še luknjice, skozi katere so bile pripete rdeče oznake, in vse je kazalo, da je prišel prav pred kratkim. Prišepnili so mi, da je bil visok oficir, visok vojaški funkcionar. Vedel se je sproščeno. Poznalo se mu je, da je prišel k časopisu iz popolnoma drugega področja. Dejal nam je, da jih je Mao Ce-tung vedno učil, da je treba zdraviti bolezen zato, da bi rešili bolnika, in da bodo v «Žen Min Ži Bau», ki je bil močno pod vplivom «bande štirih», stvari politično uredili v skladu s to Mao Ce-tungovo mislijo.

Ogledali smo si tudi tiskarno. Silen vtis je na nas napravil način, kako Kitajci stavijo časopis. Iz 1800 znakov, in vse to delajo ročno! Prava umetnost je to, kar počno stavci. Sicer pa je bila tiskarna polna risb, rokopisov in napisov proti «bandi štirih», veliko je bilo karikatur, predvsem o Čiang Čing, Maovi ženi.

Tudi televizijo in radio smo si ogledali še isti dan. Bili smo že tako polni vtisov, da nismo več mogli vsega vsrkati vase. Zvedeli smo, da ima centralni pekinški radio pet programov, da imajo radio, ki posreduje spored v devetintridesetih tujih jezikih, da ima telezija dva programa — črno-belega in barvnega; da spored sprejemajo po vsej državi razen v Tibetu, da oddaja tri ure na dan in da je barvna televizija še eksperimentalna; da v centralnem pekinškem radiu in televiziji dela 10.000 ljudi ter da so v polnem razvoju, saj imajo šele 400.000 televizorjev in 40 milijonov radijskih sprejemnikov. Pogovor se je tudi tu zasukal v politično smer in spet smo zvedeli vse o «bandi štirih». Znova smo slišali tezo o zdravljenju bolezni, da bi ozdravili bolnika. Le da so nam tu povedali to še z večjim poudarkom ter nam rekli, da hočejo vzgajati in reševati tudi tiste, ki delajo napake, medtem ko je banda hotela uničiti vse. Postali smo morda neprijetni z našimi večnimi vprašanji, koliko ljudi, koliko posameznikov je bilo privržencev bande? «Malo, zelo malo, saj so široke množice dobre,» so nam odgovarjali. «Široke ljudske množice so dobre, le nekaj posameznikov je proti.»

GLAVNA PEKINŠKA ULICA — Široke ljudske množice so dobre, le nekaj posameznikov je proti Foto: M. G.

Potem smo si ogledali dvorano za snemanje koncertov, kjer je bil zbran ves orkester. Ko smo stopili v dvorano, so nam začeli igrati, nam ploskali in mi smo jim odzdravljali s ploskanjem. Vse skupaj je bilo nekam prisrčno naivno, ampak prijetno. Od tod so nas peljali v jugoslovanski oddelek, oziroma v radijski oddelek, ki oddaja v srbohrvatskem jeziku. Opazil sem, da je bil direktor radia, ki nas je spremljal, prvič v tem oddelku. Tudi on je namreč nov. Prejšnji je na prevzgoji. Poslušam oddajo za Jugoslavijo tistega dne. Govori o «bandi štirih».

Po večerji, ki nam jo je priredil naš gostitelj in se ji je reklo slovesni banket, v restavraciji «Pekinška raca», kjer smo znova uživali v imenitni kitajski kuhinji, sem se utrujen v svoji sobi sesedel v naslonjač, in opazil na mizi drobno knjižico. Bil je to govor Mao Ce-tunga o «desetih odnosih» v francoščini. Direktor «Hsinhue» ni pozabil moje želje. Kitajci očitno ne pozabljajo nadrobnosti, tistih pomembnih nadrobnosti, ki ustvarjajo prijetno ozračje. Tudi moje utrujenosti je bilo v hipu konec. Upal sem, da bom iz govora lahko razbral, kaj se zdaj na Kitajskem dogaja. Vzel sem ga v roke in začel listati. Prebral sem naslove poglavij, ugotovil, da govorijo o kmetijstvu in industriji, o vseh mogočih problemih, in se, seveda, zadržal predvsem pri tistih vprašanjih, ki so se mi zdela čisto politična in ob katerih sem si mislil, da bom takoj, še ta večer našel odgovor na vprašanje, zakaj študirajo Kitajci ravno zdaj kot osnovo svojega političnega delovanja govor iz leta 1956 in kaj to pravzaprav politično pomeni.

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 - 57 23
Naročnina
Mesečno 2.500 lir — vnaprej plačana celotna 25.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 38.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 2,50 din, ob nedeljah 3,00 din, za zasebnike mesečno 35,00 letno 350,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 47,00, letno 470,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 17. septembra 1977

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45561 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglasi Trgovski 1 modulus (širina 1 stolpec, višina 43 mm) ob delavnikih 13.000, ob praznikih 15.000
Finančno-upravni 500 legalni 500, osmrtnice in sožalja 250 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 100 lir beseda. IVA 14%. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

IZRAELSKI ZUNANJI MINISTER POTUJE V WASHINGTON

NOVI PREDLOGI ZDA O PALESTINSKI UDELEŽBI NA MIROVNIH POGAJANJIH

Izraelska vlada pa je že zavrnila zamisel, da bi Palestince vključili v enotno arabsko delegacijo - Dajan včeraj v Bruslju

WASHINGTON — S potovanjem izraelskega zunanjega ministra Dajana v ZDA stopa vprašanje bližnjevzhodne krize spet v ospredje mednarodnega prizorišča. Skorajšnje zasedanje generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku bo dalo priložnost za celo vrsto stikov in posvetovanj, katerih cilj bo en sam: ugotoviti, ali je mogoče v doglednem času obnoviti mirovna pogajanja v Ženevi.

Ključno vprašanje ostaja vprašanje palestinskega zastopstva na ženevski konferenci. Ob tem vprašanju se je angažirala ameriška diplomacija, ki je pripravila vrsto predlogov za njegovo rešitev. Kot je še včeraj povedal časnikarjem šef državnega departmaja Cyrus Vance, so ZDA izdelale zlasti dva predloga: po prvem naj bi bili Palestinci zastopani v jordanski delegaciji, po drugem pa naj bi v vsearabsko zastopstvo vključili tudi predstavnike Palestincev.

Nobeden od predlogov ni povsem nov: o teh možnostih se je že govorilo v preteklosti, ko so Palestinci odločno zavrnili predlog, da bi jih vključili v jordansko delegacijo. Izraelci pa so odbili predlog o vsearabskem predstavništvu.

Po zadnjih vesteh naj bi se ZDA usmerjale prav k drugemu predlogu, saj je glasnik državnega departmaja včeraj izrazil željo, da ga bodo izraelske oblasti resno vzele v pretres. Odgovor Izraela je prišel kmalu po tem: glasnik izraelskega zunanjega ministrstva je izjavil, da bo Moše Dajan v svojih ameriških pogovorih rad poslušal vse zamisli, ki bi utegnile prispevati k miru na Bližnjem vzhodu. Toda — je dodal glasnik — v preteklosti smo nasprotovali zamisli o enotnem vsearabskem predstavništvu, češ da bi taka rešitev ne bila praktična. Naše stališče v tej zvezi — je poudaril glasnik izraelskega zunanjega ministrstva — se ni spremenilo.

Moše Dajan, ki je že na poti v New York, je bil včeraj v Bruslju, kjer je sklical sestanek izraelskih diplomatskih predstavnikov v Evropi. Bivanje v Bruslju pa je Dajan izkoristil tudi za razgovor z belgijskim zunanjim ministrom Simonetom, ki je obenem tudi trenutni predsednik ministrskega sveta Evropske gospodarske kupnosti. O vsebini pogovora, ki je bil neuradnega značaja, niso objavili podrobnosti, razen te da je govoril predvsem Dajan. Ni težko sklepati, da je bil govor tudi o stališču EGS o morebitni ustanovitvi palestinske države, ki je sprožilo v Izraelu več pikrih pripomb. V Bruslju se je Dajan srečal tudi z generalom Alexandrom Haigom, vrhovnim poveljnikom oboroženih sil NATO v Evropi. Glasnik vojaškega zavezništva je povedal, da je šlo za «srečanje med starima prijateljema», ni pa hotel navesti argumentov pogovora.

Iz Washingtona medtem poročajo, da nameravajo ZDA prodati Egiptu 14 vojaških transportnih letal «C-130» ter 12 izvidniških letal brez pilota «firebee». Pomočnik zunanjega ministra za Bližnji vzhod Roy Atherton je zaprosil posebno podkomisijo ameriškega kongresa, naj odobri prodajo. Letala bi morali izročiti šele proti koncu prihodnjega leta. Njihova skupna vrednost znaša približno 250 milijonov dolarjev. (tm)

Zaradi Schleyerjeve ugrabitve

Schmidt odložil obisk na Poljskem

BONN — Zahodnonemški kancler Helmud Schmidt je odložil uradni obisk na Poljskem, kamor bi moral odpotovati v ponedeljek. Preko poljskega veleposlanika v Bonnu Piatkovskega je Schmidt zaprosil varšavsko vlado za razumevanje, češ da mora ostati v domovini, da bi sledil dogajanju v zvezi z ugrabitvijo predsednika industricev Hansa Martina Schleyerja, ki je že dvanajst dni v rokah teroristične skupine «komando Siegfried Hausner».

Včeraj se je medtem spet sestal «krizni štab», da bi proučil novo sporočilo ugrabiteljev. Vsebine sporočila niso objavili: kaže pa, da naj bi poleg dokazov, da je ugrabljenec še živ, vsebovalo tudi napotke glede kraja, kamor naj bi poslali zaprte teroriste, ki naj bi jih zahodnonemške oblasti osvobodile v zameno za izpustitev Schleyerja.

ČE MU TEGA NE DOKAŽE SODIŠČE

Pieter Menten ni «vojni zločinec»

AMSTERDAM — Prizivno sodišče je ugodilo vojnemu zločincu Pietru Mentenu. Petični nizozemski zbiralec umetnin, ki mu bodo prihodnji mesec sodili zaradi sodelovanja pri pokolu civilistov leta 1941 v zasedeni Poljski, je nedavno prijavil sodni oblasti časnikarja Hansa Knoopa. Ta je izdal knjigo «Primer Menten», v kateri navaja zločinska dejanja Mentena kot nacističnega kolaboracionista ter ga označuje med drugim kot «vojnega kriminalca», «morilca» in «lopova», kar je možakarja hudo prizadelo.

Z razliko od prvostopenjske razsodbe določa prizivno sodišče, da «Knoop in založniki ne smejo širiti tendenčnih vesti» na račun Mentena, dokler se o njegovem primeru ne izreče posebno sodišče.

Španski letalski kontrolorji so prekrižali roke

MADRID — V Španiji se je začela včeraj stavka letalskih kontrolorjev, ki je ohromila zračni promet za dobro polovico. Stavko so prizadeti proglasili zato, ker pristojne vladne oblasti predolgo zavlačujejo z uresničitvijo svoječasnega sklepa, da preidejo letalski kontrolorji iz vojaškega v civilno letalstvo.

BEOGRAD — Kot poroča ANSA so v Bihaču obsodili na tri in pol leta ječe 35-letnega delavca Rudolfa Psarića zaradi «sovražne dejavnosti» proti «enotnosti narodov Jugoslavije» in «širjenja neresničnih vesti».

Nenavaden posnetek glavnega tajnika krščansko - demokratske stranke Benigna Zaccagninija: v svežih vodah Positana pri Neaplju je skušal vsaj za kratek čas pozabiti na politične tegobe. «Zac» se je sicer že vrnil v Rim, od koder pa je znova odpotoval na oddih v Ravenno (Telefoto ANSA)

SODILA JE MED NAJPOPOLNEJŠE OPERNE PEVKE VSEH ČASOV

V PARIZU UMRLA MARIA CALLAS

Podległa je srčni kapi - Globoko žalovanje po vsem svetu - Zadnja leta ni več nastopala

PARIZ — Včeraj je podlegla srčni kapi v 53. letu slovita operna pevka Maria Callas. Vest je globoko pretresla svetovne umetniške kroge, saj je rajna veljala za eno najpopolnejših sopranistk vseh časov.

Vseh dosedanjih reakcij na njeno smrt pač ni mogoče navajati, omejili se bomo le na nekatere.

Načelnik milanske Scale C. M. Badini je naglasil, da je Callasova stopila v legendo spevoigre ter jo primerjal z nekdanjima umetnicama Giuditto Pasta in Giuditto Crisi. Poprejšnji vodja milanskega opernega gledališča Ghiringhelli: «Med drugim ima pokojna tudi zaslugo, da je spravila na oder že pozabljena, toda kakovostna operna dela. Milanski župan Tognoli je tudi v svojstvu upravnega sveta Scale označil rajno kot vrhunsko primadono. Riccardo Muti, glavni ravnatelj florentinskega občinskega gledališča: «Callasova je bila za pevsko umetnost to, kar je pomenil Toscanini za orkestrski svet.» Po sodbi basa Silvia Maionice, ki je skupaj s Callasovo nastopil že l. 1948 v Vidmu (Turandot), je bila Maria največja pevka poslednjih 50 let. Predsednik radiotelevizijske ustanove Paolo Grassi je pohvalil njeno poklicno resnost. Nekdanji glavni ravnatelj svetovno znanega newyorškega Metropolitana Rudolf Bing: «Dana mi je bila prvemu čast, da odprem Callasovi vrata našega opernega gledališča.» Hudo prizadeta nad smrtjo velike lirične pevke je španska operna umetnica Montserrat Caballe, ki je bila Callasovi tudi prijateljica. Upravnik pariške Opere Rolf Liegermann pa je naglasil: «Bila je boginja, a boginje ne umirajo.»

Maria Callas se je rodila 3. decembra 1923 v New Yorku. L. 1937 se je preselila v Grčijo, kjer je obiskovala atenski konservatorij. Prvič je v operi nastopila že leto poznejе v samih Atenah, zaslovela pa je 2. avgusta 1947 v veronski areni z «Giocondo». Od tedaj je dosegla po vsem svetu velikanske uspehe, proslavila pa se je predvsem z «Normo» v milanski Scali. Proti koncu desetletja 1950 - 60 je pričel glas pešati in predzadnjič je nastopila l. 1965 s «Tosco» v Covent Gardenu. Naslednjih osem let sploh ni pela, dokler se ni, tokrat poslednjič pojavila decembra 1973 v pariški Operi s solospevi.

L. 1947 se je omožila z veronskim industrijcem Giovan Battistom Meneghinijem, 35 let starejšim možakarjem, ki je storil vse mogoče, da bi iz nje ustvaril to, kar je tudi v resnici postala. Toda l. 1959 ga je pevka zapustila in se poročila z grškim ladjarskim mogotcem Onasisom. Ta se je tri leta pozneje premislil ter se oženil z vdovo ameriškega predsednika Roberta Kennedyja, Jacqueline. Ponosna Maria je tedaj izjavila: «Prav ima gospa Kennedy, da priskrbi svojim otrokom starega očeta.» Pokojna je bila dokaj temperamentna. (dg)

Na sliki Maria Callas (Telefoto ANSA).

PIZA — V kamnolomu Avane se je smrtno ponesrečil 59-letni delavec Emilio Ranza. Mehanska «roka» kopalnega stroja ga je stisnila ob vozilo za odvoz kamenja, pri čemer je zadobil hude notranje poškodbe. Umrl je med prevozom v bolnišnico.

V SEČU USLUŽBENCEV SLEDOVI STRUPA, KI POVZROČA RAKA NA MEHURJU

Delavstvo tovarne ACNA (Montedison) se počasi zastruplja z živim srebrom

Sindikati zahtevajo prekinitev proizvodnje - Preiskava o vzrokih smrti skupine delavcev

CENGIO (Savona) — Afera, ki je izbruhnila nedavno v zvezi z dejavnostjo tovarne kemijskih dodatkov k barvilom ACNA (Montedison), se dan za dnem bolj zaostruje.

Obrat zaposluje vsega 1.600 uslužbencev razdeljenih po 70 proizvodnih oddelkih. Na zatožni klopi so trije oddelki s skupno 125 delavci, kjer uporabljajo v proizvodnji živo srebro kot katalizator. Pred časom so zdravniške analize pokazale, da so v seču enajstih uslužbencev sledovi živega srebra, ki lahko povzroči raka na mehurju. Zdravstveni pregledi so bili opravljeni na zahtevo tovarniškega sveta, potem ko je v preteklih letih v sumljivo podobnih okoliščinah umrlo več delavcev ACNA, sicer ravno iz vrst nameščenih v omenjenih treh oddelkih.

Zadeva je šla seveda pred sodišče, ki mora sedaj ugotoviti resnične vzroke smrti, ali bolje, če gre slednje iskati v rakastem obolenju na mehurju. Sindikati so pretekle dni dosegli od vodstva ACNA nove laboratorijske analize seča, tokrat na 20 delavcih. Analize so opravili hkratno klinika za poklicne bolezni na univerzi v Pavii, zavod Donegani v Novari ter ustrezni laboratorij v Cengiu.

Na osnovi izvidov je vodstvo tovarne mnenja, da je prisotnost živega srebra v delavcih povsem nenevarna in ustrezajoča mednarodnim merilom o koncentraciji strupene snovi v človekovem telesu. Sindikalisti se s tem ne strinjajo in zahtevajo poleg vrste novih, še podrobnejših analiz popolno ustavitev dela v vseh tovarniških oddelkih; osrednje ravnateljstvo Montedison pa naj bi medtem poskrbelo za korenito preosnovo vseh proizvodnih ciklov, zlasti pa za odstranitev vseh tistih proizvodnji potrebnih snovi, ki utegnejo še naprej škodovati zdravju. Tudi zato, pripominjajo zastopniki sindikalne federacije CGIL - CISL - UIL oziroma tovarniškega sveta, ker se proizvodnja sestavin za barvila deloma odvija po tujem patentu, ki je kajpak tajen; to obenem pomeni, da so tajne tudi nekatere kemijske prvine, potrebne za pripravo dodatkov k barvilom.

Sindikati so še opozorili Montedison, da se bodo skupaj s tovarniškim svetom prijavili kot zasebna stranka, če bo sodišče v Savoni ugotovilo, da gre smrt omenjenih delavcev pripisati resnično raku.

Pozneje so se sindikalisti sestali na županstvu s predstavniki ACNA ter občinskimi in deželnimi zastopniki. (dg)

Na njegovo mesto je upravni svet družbe Fiat pod predsedstvom Umberta Agnellija imenoval Vittorina Chiusana, ki je prevzel tudi podpredsedniško funkcijo.

Neapelj: nočni leti ukinjeni

NEAPELJ — Včeraj so bili za nedoločen čas črtani vsi nočni leti v Neapelj in iz njega. Gre za potniške in poštne prevoze. Drastični ukrep je v zvezi s trenjem med letalskima družbama ATI in Alitalia na eni ter družbo Aersapac, ki skrbi za letališčne naprave, na drugi strani; spor je nastal zaradi nasprotujočih si interesov ter pristojnosti.

Enotna federacija uslužbencev na področju letalskih prevozov FULAT je ukinitev nočnih letov odločno obsodila.

Za skrb pri odstranjevanju posledic potresa v Posočju

PRIZNANJE TOLMINSKE OBČINE S. KRAIGHERJU

V spremstvu soproge Lidije Šentjurc predsednik predsedstva SRS obiskal tudi občino Nova Gorica

NOVA GORICA — V tolminski in novogoriški občini sta bila včeraj na obisku predsednik predsedstva socialistične republike Slovenije Sergej Kraigher in članica sveta federacij Lidija Šentjurc.

V pogovoru v Bovcu s predstavniki družbeno - političnih organizacij novogoriške in tolminske občine ter predstavniki medobčinskega štaba za odpravo posledic potresa so tov. Kraigherja seznanili s potekom obnove krajev, ki so jih lani prizadeli potresni sunki.

Kot je dejal predsednik predsedstva socialistične republike Slovenije tov. Sergej Kraigher, bo treba izkušnje pridobljene pri odpravi posledic elementarnih nezgod tudi drugod v Sloveniji sedaj skrbno proučiti in jih vgraditi v družbeni sistem, da bi tako v primeru prihodnjih naravnih katastrof imeli na voljo mehanizem in ukrepe za premostitev posledic.

Po razgovorih v Bovcu si je predsednik predsedstva s soprogo Lidijo Šentjurčevo ogledal pred kratkim odprto novo šolo na Žagi in se zadržal s predstavniki krajevne skupnosti v krajšem razgovoru. Nato so si gostje ogledali novi Breginj, kjer so ga predstavniki vasi breginjskega kota seznanili s trenutnimi razmerami na tem območju, v Podbeli pa so ga sprejeli predstavniki kmetijske zadruge in ga med ogledom skupnega hleva seznanili s pomenom in prvimi rezultati skupnih hlevov, ki jih grade v šestih krajih v tolminski občini.

Med krajšim postankom v Starem Selu je predsednik skupščine občine Tolmin Anton Ladava visokemu gostu izročil listino in plaketo občine Tolmin za zasluge in skrb, ki jo je posvetil in še posveča pri odpravljanju posledic potresa v Posočju. Popoldne je tov. Sergej Kraigher prisostvoval otvoritvi novega zdravstvenega doma v Kobaridu, prvega tovrstnega objekta zgrajenega po potresu v Posočju.

Proti večeru sta Sergej in Lidija Šentjurc prispela na veliko slavje v Kanalu, kjer so v okviru proslav ob 10-letnici priključitve Primorske Sloveniji oziroma Jugoslaviji odprli v renoviranem stolpu galerijo, ki nosi ime po kanalskem rojaku Riku Debenjaku. Svečanosti se je udeležila velika množica ljudi. Po uvodnem pozdravu domačina je prof. Smole dal kratek zgodovinski prerez Kanala, direktor ljubljanske Moderne galerije dr. Zoran Kržičnik pa je očrtal podobo slikarja in prvenstveno grafika Rika Debenjaka, duhovnega očeta moderne grafike v Sloveniji. Za veliko pozornost, ki mu jo je posvetil rojstni kraj, se je s kratkimi besedami zahvalil sam Riko Debenjak, nakar so si gostje ogledali galerijo. Koncert orkestra Slovenske filharmonije, ki bi bil moral biti takoj nato na trgu pred galerijo, se je zaradi dežja moral vršiti v dvorani Kulturnega doma v Desklah. Koncert je vodil kanalski rojak Anton Nanut.

JANEZ ALIČ

Ameriški senatorji zavrnili takojšnjo prepoved saharina

WASHINGTON — Senat je s 87 glasovi proti sedmim zavrnil predlog o takojšnji prepovedi uporabe saharina kot nadomestka za sladkor v jedilih in zdravilih. S tem je ustregel z ene strani organizacijam diabetikov, z druge pa tovarnam brezalkoholnih oz. osvežilnih pijač.

Prepoved uporabe saharina je zahtevala marca «Food and Drug Administration» (FDA) z utemeljitvijo, da povzroča raka.

L. Revelli Beaumont zapustil Fiat France

TURIN — Glavni ravnatelj Fiat France Luchino Revelli - Beaumont, ki je bil svoj čas ugrabljen ter po dolgem pogajanju izpuščen za lepe denarje, je odstopil s svojega položaja.

MESEČNO GOSPODARSKO PISMO IZ LJUBLJANE

Dinamika proizvodnje in cen v prvih sedmih mesecih letos

Vzporedno z dražitvijo proizvodov so porastli tudi osebni dohodki v realni vrednosti za 3 odst.

LJUBLJANA — Večletna opazovanja gibanja našega gospodarstva kažejo določene značilnosti, ki bi jih lahko nekoliko poenostavljeno prikazali takole: ob spodbudnejši rasti proizvodnje rastejo močneje tudi cene, ob tem se povečuje uvoz in zmanjšuje izvoz. Ob nizki rasti proizvodnje pa je situacija ravno obratna: uvoz se krči, izvoz raste, cene pa so bolj umirjene.

Kakšen je delež ekonomskih zakonitosti v takšni dinamiki je težko zaključiti čeprav je normalna rast uvoza ob povečani industrijski dejavnosti, ki je še vedno precej odvisna od uvoza repromateriala in surovin. Prav tako je še tudi nekako «uzakonjena» rast cen ob višji rasti produkcije, težko pa je razložiti skrčenje izvoza. Vendar je tudi takšno razmerje ob poznavanju gospodarstva možno razložiti. Domače povpraševanje je še vedno najpomembnejši faktor, ki vpliva na gibanje proizvodnje, da pa smo zmožni nastopiti tudi kot izvozniki kažejo zlasti leta recesije, ko se izvoz izdatno poveča. Letošnje leto je, kakor smo že napovedovali v spomladanskih mesecih, leto ko prevladuje prva varianta: stabilna industrijska proizvodnja ob živahnih cenah in neugodni zunanjetrgovinski menjavi. V obdobju sedmih mesecev je obseg izvoznih in uvoznih gibanj za 20 odst. večji kakor lani, pri tem se je povečal izvoz za 7 odst., uvoz pa za 29 odst. Najpomembnejši izvoznik je industrija, ki pomeni v skupnem izvozu Slovenije kar 96 odst. vsega izvoza, ostanek pa odpade na kmetijstvo in gozdarstvo. Industrijski izvoz je za eno indeksno točko višji kakor celoten izvoz. Zmanjšan je izvoz kmetijstva, ki je pod ravnijo lanskoletnega razdobja januar - julij. Tudi v uvozu ima industrija daleč najpomembnejše mesto, saj odpade le 6 odst. na kmetijstvo in gozdarstvo.

Že v uvodu smo govorili o močni odvisnosti proizvodnje od uvoza repromateriala, ravno ta namenska skupina pa je v letošnjem letu najbolj povečala uvoz iz tujine (v sedmih mesecih za 37 odstotkov — primerjava na enako obdobje lani). V tekoči srednjeročni plan smo postavili kot prioritetno nalogo prestrukturiranje industrije. To pomeni na eni strani, da polagamo večjo važnost surovinski in energetski industriji, hkrati pa diferenciramo predelovalno industrijo na dva dela. Prvi je tisti, ki bo še naprej vsestransko podpiran, saj ima lastne surovinske osnove, mehanizacijo in primerne kadre, drugi del predelovalne dejavnosti pa se v bodoče ne bo smel več razvijati s takšnim tempom kakor v preteklosti. Ta vložek nam govori o odločnih naporih združenega dela, da se otrese tistega uvoza repromateriala, ki je nepotreben, istočasno pa se zavedamo, da je avtarktičnost v sedanjem obdobju mednarodnega sodelovanja povsem zgrešena in ekonomsko neracionalna.

Na ravni celotne SFRJ pa je zunanjetrgovinska bilanca še manj ugodna kakor v Sloveniji, saj se je uvoz (sedemmesečna primerjava) povečal kar za 36 odstotkov, izvoz pa le za 4 odstotke. Tako ostaja naša republika v primerjavi z ostalimi nekje pri vrhu po relativnem uspehu v blagovni menjavi s tujino, poleg SR Hrvaške (izvoz večji za 12 odst., uvoz za 34 odst.).

Dinamika cen v letošnjem letu je precej močnejša kakor v lanskem, čeprav si moramo biti na jasnem, da je bilo preteklo leto izjemno v tem pogledu. Obvladovanje cen z administrativnimi ukrepi je ena izmed zadnjih postojank že preživelega državnega sistema gospodarstva, zato lahko pričakujemo tudi na tem področju večje spremembe zlasti v smeri okrepljenega družbenega dogovarjanja in sporazumevanja. Sedanji sistem cen sloni namreč na podlagi nekega stanja iz preteklosti, disparitete v cenah pa se nato umirjajo s korekcijami. Tako je enkrat ta, drugič pa druga panoga v takšnem ekonomskem položaju, ki ni posledica njenega dobrega ali slabega gospodarjenja ampak le sistema cen. Problemi, ki so se nakopičili tekom lanskega leta on izdatnem administrativnem krotenju cen, so v letošnjem letu soroščeni. Tako so bile proizvajalčeve cene v avgustu za 6,6 odstotka višje kakor decembra lani, v primerjavi z julijem pa so porastle za 1,3 odstotka. Med namenskimi skupinami sta povzročila takšen skok cen reprodukcijski material in blago za široko potrošnjo. Glede na lanskoletni december so izdatno poskočile cene energetiki: v elektrogospodarstvu za 10,5 odstotka, pri premogu za 15 odstotkov in pri proizvodnji naftnih derivatov za 12,7 odstotka. Premiki v cenah energetskih virov pa pomenijo, kakor je znano, nadaljnje premike v celotni proizvodni strukturi. Med ostalimi industrijskimi panogami so se izdatneje povečale cene gradbenega materiala, prejе in tkanin, obutve in galanterije in pri proizvodnji živilskih proizvodov v

Rast cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih je poleg cen kmetijskih pridelkov in cen storitev najpomembnejši vzvod za dinamiko cen na drobno, čeprav bi bilo težko primerjati neposredno proizvajalčeve in drobnoblagovne cene. V avgustu so bile cene v maloprodaji za 9,9 odstotka višje kakor v zadnjem mesecu lanskega leta. Na takšen rezultat so precej izenačeno vplivali porasti cen kmetijskih pridelkov (za 9,7 odstot.), industrijskih izdelkov (za 9,8 odstot.) in storitev (za 12,9 odstot.). Kot že rečeno pa najbolj vplivajo cene industrijskih izdelkov, ki predstavljajo po svoji udeležbi 70 odstotni delež.

Skladno z vzponi cen na drobno pa se seveda dvigajo tudi cene življenjskih potrebščin, ki se računajo za poprečno štiričlansko delavsko družino in glede na njeno poprečno porabo. Ravno uporaba tega «poprečja» pa često vzburi duhove, ki po lastni porabi prihajajo do drugih zaključkov. Izračunavanje indeksa cen življenjskih potrebščin je namreč zelo delikatna operacija, saj mora zajeti ravno tiste proizvode, ki so značilni za uporabo v določenem obdobju. Avgustovski dvig cen življenjskih potrebščin, ali kakor jim včasih poenostavljeno rečemo življenjskih stroškov, glede na december 1976, je 9,4 odstotka. V enakem mesecu lani je bil porast v enaki primerjavi skoraj za polovico manjši. Med skupinami pa namenu skoraj ni izjeme (razen tobaka in pijače), kjer v osmih mesecih ne bi prišlo do večjih podražitev. Prednjači hrana (7,9 odstotka), ki predstavlja kar 38 odstotkov porabe poprečnega družinskega proračuna, sledi ji stanovanje (16,8 odstotka), stanovanjska oprema (7 odstotkov) ter promet s za petino višjimi cenami kakor v decembru lani. V avgustu sicer življenjski stroški glede na julij niso porastli predvsem zaradi sezonskih pocenitev vrtnin in sadja.

Seveda pa se ne dražijo le proizvodi, ki jih prebivalstvo kupuje, ampak rastejo istočasno tudi osebni dohodki. Za današnjo novinarsko konferenco pri Zavodu SR Slovenije za statistiko so pripravili podatke o izplačanih osebnih dohodkih za junij in prvo polletje. V šestem mesecu znaša poprečni mesečni osebni dohodek 4.749 dinarjev, kar je za 2,3 odstotka več kakor v maju. Na tako povečane osebne dohodke so vplivala izplačila za nadure in izplačila po periodičnih obračunih. Seveda pa nominalni osebni dohodek pove le polovico resnice, zato je važneje spremljati realne osebne dohodke, ki povedo koliko lahko dejansko delavec kupi z razpoložljivimi sredstvi. Medtem ko kažejo nominalni osebni dohodki 17-odstotni porast, pa kažejo realni osebni dohodki, ki upoštevajo tudi rast cen življenjskih potrebščin, 3-odstotni dvig. Lahko zaključimo, da je v letošnjem letu kljub temu ugodna rast realnih osebnih dohodkov, saj se je gibala v nekaj preteklih letih le okoli enega odstotka.

Še nekaj besed o industrijski proizvodnji. V obdobju osmih mesecev je industrija ustvarila, merjeno v količinskem obsegu, za 9,5 odstotkov več, kakor v enakem obdobju lani. Takšna rast nakazuje, da bomo v letošnjem letu presegli načrtovanja, po katerih smo načrtovali 6-odstotni dvig. Porast proizvodnje je močneje opažen pri proizvodnji reprodukcijskega materiala in blaga za široko potrošnjo, to pa sta ravno tisti dve skupini kjer so proizvajalčeve cene tudi močneje poskočile.

Še štirje meseci nas ločijo do zaključka koledarskega leta. V tem času se pripravljajo in verificirajo analize tekočega leta, ocenjujejo podatki za tričetrtine leta in hkrati na osnovi tega pripravlja resolucijo o družbenoekonomski politiki za prihodnje leto. Predvidevanja bodo morala biti še bolj realna, saj se v letošnjem letu kaže vrsta probojev, v negativnem in pozitivnem smislu. Zavedati pa se je treba, da je plan le takrat ustrezen, ko se dejanski rezultati približujo napovedanim in se od teh ciljev ne odklanjajo niti navzdol, pa tudi navzgor ne.

K. B.

Pomembno arheološko odkritje sredi Olbie

OLBIA — Med deli za postavitev temeljev novi stanovanjski zgradbi v samem mestnem središču so naključno odkrili pomembno arheološko najdbo, ki utegne postaviti na glavo dosedanje teorije zgodovinarjev o naselitvi prvega človeka v teh krajih.

Gre za grobnico iz V. stoletja p. n. š. s tremi okostnjaki brez lobanje, ki naj bi po sodbi nekaterih strokovnjakov dokazovala, da so tukajšnje območje naselili Punci, ne pa — izdatno pozneje — Rimljani.

LONDON — V 29. letu je včeraj umrl znani britanski popevkar Marc Bolan, ki je vodil glasbeni pop ansambel «T Rex».

Bančni uradniki... odločilen korak!

ODLOČILEN KORAK za vas, ki ste si nabrali toliko izkušenj, ko ste v svoji banki razvijali plodno dejavnost z zasebnimi klienti najrazličnejših ravni.

ODLOČILEN KORAK za dosego zasluženega poklicnega priznanja in višjih dohodkov, dohodkov, ki jih vaše delo zasluži.

ODLOČILEN KORAK, da bi se vključili v našo Finančno grupo in si izbrali neodvisno dejavnost, ki vas bo v celoti ovrednotila.

ODLOČILEN KORAK, da sodelujete z nami in da postanete svoboden profesionist, ki lahko nudi najbolj kvalificirane in najprimernejše finančne proizvode. Zelo uspešne proizvode, ki so na tržišču že znani in obilno reklamizirani in ki jih svetujejo najbolj pomembne banke.

ODLOČILEN KORAK, ki so ga napravili mnogi vaši kolegi in s tem dosegli največja moralna in materialna zadoščenja.

... Sedaj čakamo tudi vas!

Pišite nam in nam pošljite svoj curriculum ter navedite na ovojnici in v pismu šifro štev. BA/58
Naslov: Casella 114/N SPI 20100 MILANO